

SAMORZĄD MIEJSKI

ORGAN ZWIĄZKU MIAST POLSKICH

WYCHODZI DWA RAZY NA MIESIĄC

WYDAWCA: ZWIĄZEK MIAST POLSKICH

REDAKTOR: MARCELI POROWSKI

REDAKTOR ODPOWIEDZIALNY: STANISŁAW PASTUSZYŃSKI

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

WARSZAWA, AL. UJAZDOWSKIE 47. TEL. 8-81-73.

KONTO P. K. O. № 873.

Prenumerata		Ceny ogłoszeń:	
kwartalna	Zł. 9	1 strona za tekstem	Zł. 150
półroczna	" 18	1/2 strony "	" 80
roczna	" 36	1 strona przed tekstem	" 200
Pojedynczy zeszyt	" 2	1/2 strony " "	" 100
		Zewnętrzna strona okładki	" 300
		Wewnętrzna " "	" 250
		Miasta korzystają ze zniżki 150/9.	

crs. 3099/11/24.

Treść zeszytu 24-go z 15. XII. 1931 r.

1. Dr. Tadeusz Przeorski: Miasta o własnym statucie w Prusach . 1335
2. Dr. Władysław Dalbor: Interesy ludności w związku ze znoszeniem powiatów 1348
3. H. Moszczyński: Ostrożnie z analogjami 1355
4. Ze Związku Miast Polskich.
5. Przegląd ustaw, rozporządzeń i zamierzeń ustawodawczych — zarządzeń, okólników i wyjaśnień władz.
6. Orzecznictwo Najwyższego Trybunału Administracyjnego.
7. Kronika: I Ogólna, II Z życia miast, III Różne, IV Zagraniczna.
8. Poradnik.
9. Głosy prasy.
10. Biblijografia.

815/56/325.

JÓZEF BEK

**PREZES ZWIĄZKU POWIATÓW R. P. I PREZES KOMISJI
POROZUMIEWAWCZEJ ZWIĄZKU MIAST POLSKICH
I ZWIĄZKU POWIATÓW R. P.**

zmarł w Warszawie w dniu 12 grudnia 1931 r.

Niespodziewanie dla nikogo, czynny do ostatniej godziny życia, zeszedł do grobu znany wszystkim samorządowcom, nie-strudzony orędownik i propagator idei samorządu, gorący patriota, ś. p. Józef Bek.

Urodzony 4 lipca 1867 r. w Białej Podlaskiej, odbył studia prawne na uniwersytecie warszawskim i praktykę w Sądzie Okręgowym warszawskim. Od wczesnej młodości przyjmował czynny udział w ruchu niepodległościowym, wielokrotnie był więziony przez władze rosyjskie i wreszcie zmuszony do emigracji.

Przez 20 lat pracował w b. Galicji, rozwijając tam nader czynną i owocną działalność na polu pracy samorządowej, spółdzielczej i oświatowej.

W styczniu 1919 r. ś. p. Józef Bek został mianowany podsekretarzem stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, a po ustąpieniu z tego stanowiska po pewnym czasie został dyrektorem departamentu samorządu w tem Ministerstwie.

Z końcem 1922 r. ś. p. Zmarły poświęcił się specjalnie pracy w umiłowanym samorządzie i był długoletnim członkiem

prezydjum, a od kilku lat prezesem Związku Powiatów R. P. oraz prezesem Komisji Porozumiewawczej Związku Miast Polskich i Związku Powiatów R. P., przyczyniając się do koordynacji działalności obu tych centralnych organizacyj związków komunalnych.

Ś. p. Zmarły, jako podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, wybitnie przyczynił się do powstania Polskiego Banku Komunalnego i następnie otaczał go troskliwą opieką w charakterze komisarza rządowego tego Banku.

Ś. p. Zmarły był wykładowcą w Wyższej Szkole Handlowej, autorem licznych prac naukowych, artykułów i broszur. Specjalnie ukochał młodzież i był jej gorącym przyjacielem.

Wyżej powiedziane nie wyczerpuje bynajmniej wszystkich zasług, położonych przez ś. p. Józefa Beka dla Państwa, samorządu, kształcenia nowych pokoleń, rozwoju akcji społecznej. Jasny umysł i niepospolite zalety charakteru zjednały Mu powszechny szacunek i uznanie.

Za wybitne zasługi na polu pracy państwowej, samorządowej i społecznej ś. p. Józef Bek został odznaczony komandorją Orderu Odrodzenia Polski i Złotym Krzyżem Zasługi.

Czynny do ostatniej chwili swego życia, zmarł prawdziwie na posterunku. Pamięć o Nim nie zginie wśród tych, którzy Go znali i z Nim pracowali.

Związek Miast Polskich łączy się w żałobie ze Związkiem Powiatów, który poniósł niepowetowaną stratę przez zgon swego długoletniego prezesa ś. p. Józefa Beka.

Miasta o własnym statucie w Prusach

(z materiałów do reformy gminnej w Polsce).

Wśród miast pruskich dwa miasta mają osobne ustawy, stanowiące niejako ich statuty: są to Frankfurt nad Menem oraz Berlin. Ustrój gminy Frankfurtu opiera się na ustawie z 25 marca 1867 r., ustanawiającej jako organa administracji gminnej magistrat i reprezentację miejską (radę gminną). Instytucje te załatwiają sprawy administracji gminnej bądź osobno jako ciała odrębnie działające bądź wspólnie jako gmina, jak to ma miejsce na przykład przy wydawaniu statutów miejscowych. Reprezentacja miejska, podobnie jak we wszystkich miastach pruskich, jest organem kontrolującym i uchwalającym, magistrat władzą gminną oraz organem administracyjnym i wykonawczym. Magistrat składa się z nadburmistrza (pierwszego burmistrza), burmistrza (drugiego burmistrza), względnie asesora, jako zastępcy burmistrza, asesorów częściowo płatnych, częściowo niepłatnych (honorowo urzędujących), oraz innych członków (radców miejskich). Ilość członków magistratu, oznacza reprezentacja miejska, która ich wybiera, z wyjątkiem pierwszego burmistrza, na pierwszym posiedzeniu po wyborach. Wiceburmistrza i płatnych członków magistratu wybiera reprezentacja miejska na lat 12, członków honorowych na okres kadencji jej urzędowania. Wybór zatwierdza rząd. Pierwszego burmistrza mianuje rząd również na lat 12 z grona trzech kandydatów, przedstawionych przez reprezentację miejską. O ile z proponowanego przez reprezentację gminną ternu rząd żadnego kandydata za zdolnego do objęcia urzędu nie uzna, może zamianować nadburmistrza z poza ternu bez dalszych propozycji ze strony reprezentacji miejskiej. Wybrany przez reprezentację drugi burmistrz musi uzyskać zatwierdzenie rządu. O ile rząd zatwierdzenia odmówi, reprezentacja gminna winna dokonać nowego wyboru. Gdy i ten ponowny wybór zatwierdzenia nie uzyska, władza rządowa ma prawo ustanowić burmistrza na tak długo, aż reprezentacja gminna właściwego wyboru dokona. — Nadburmistrz składa przysięgę służbową do rąk delegata władzy rządowej, drugi burmistrz i członkowie magistratu składają przysięgę do rąk nadburmistrza.

Reprezentacja miejska wybiera ze swego grona przewodniczącego,

zastępcę i sekretarza na 2 lata. O ile sekretarz powołany zostanie z poza grona reprezentacji miejskiej, zostaje przez burmistrza zaprzysiężony.

Zakres działania magistratu obejmuje:

1) ogłaszanie ustaw i rozporządzeń i wykonywanie ich przepisów i postanowień.

2) przygotowywanie wniosków dla reprezentacji gminnej, zatwierdzanie i wykonywanie jej uchwał, względnie zawieszanie ich wykonania.

3) zarząd zakładami gminnymi i nadzór nad ich działalnością.

4) dysponowanie dochodami gminnymi i wydatkami gminy w granicach budżetu, nadzór nad rachunkowością i kasami gminy.

5) zarząd majątkiem gminy.

6) załatwianie spraw personalnych.

7) przechowywanie dokumentów i aktów gminnych.

8) zastępstwo prawne gminy, prowadzenie korespondencji urzędowej gminy, przygotowywanie imieniem gminy dokumentów i pism, których czystopisy podpisuje burmistrz i jego zastępca, a jeżeli zawierają zobowiązania gminy, także i jeden z członków magistratu.

9) wymiar i rozdział świadczeń mieszkańców miasta na rzecz gminy.

Do ważności uchwał magistratu wymagana jest obecność 1/3 części jego członków i większość głosów obecnych. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego. Przewodniczy obradom magistratu burmistrz lub jego zastępca. Burmistrz może zawiesić uchwały magistratu, przekraczające zakres działalności, przeciwne prawu, lub szkodliwe dla państwa, względnie miasta.

Reprezentacja miejska liczy 100 członków. (Frankfurt posiada 550.000 mieszkańców). Zakres działania reprezentacji miejskiej obejmuje wszelkie sprawy niezastrzeżone ustawą wyraźnie kompetencji magistratu lub burmistrza. Sprawy należące do zakresu działania magistratu, o ile są przedmiotem uchwał reprezentacji miejskiej wymagają zatwierdzenia magistratu. Gdy magistrat zatwierdzenia takiego odmówi, winien reprezentacji miejskiej podać pisemnie powody odmowy. O ile różnicy poglądów nie wyrówna wydział mieszany, złożony ad hoc z członków reprezentacji miejskiej i magistratu, sprawę rozstrzyga państwowa władza nadzorcza.

Posiedzenia reprezentacji gminnej odbywają się w miarę, potrzeby. Statut wydany przez reprezentację miejską może ustalić ilość posiedzeń w roku lub miesiącu i oznaczyć terminy ich odbywania.

Normalnie do ważności uchwał potrzeba obecności większości członków reprezentacji gminnej i zwykłej większości głosów obecnych. Uchwałą reprezentacji gminnej i magistratu (uchwałą gminy) może być powyż-

sze quorum obniżone do ilości większej niż jednatrzecia. Reprezentacja miejska może bez względu na komplet powziąć zawsze ważne uchwały w sprawach postawionych powtórnie na porządku dziennym jej obrad, o ile sprawa na pierwszym posiedzeniu z powodu braku kompletu załatwiona nie została, a przy rozpisaniu następnego posiedzenia członków zawiadomiono członków, że na następnym posiedzeniu uchwała będzie ważne powzięta bez względu na ustawowe quorum.

Posiedzenia reprezentacji miejskiej są jawne. Z posiedzeń winny być spisane protokoły. Przewodniczący wykonuje władzę porządkową na posiedzeniach. Reprezentacja może wydać regulamin obrad i obwarować przekroczenie jego przepisów grzywną do 15 mr., oraz wykluczeniem z posiedzeń na pewien czas, lub na okres aż do końca kadencji. Regulamin czynności reprezentacji miejskiej musi być zatwierdzony przez magistrat.

Burmistrz kieruje administracją miejską i wykonuje nadzór nad jej działalnością. W wypadkach nagłych decyduje w sprawach należących do kompetencji magistratu. On wykonuje również władzę służbową nad personelem, zatrudnionym w administracji gminnej.

Podobnie, jak w innych miastach państwa pruskiego, reprezentacja miejska, jak również magistrat, mogą dla załatwiania pewnych spraw, dla kontroli pewnych działów administracji wyłonić bądź odrębne komisje, bądź też wspólnie komisje mieszane, do których mogą być powołani w charakterze członków również i uprawnieni do głosowania w gminie obywatele miasta. Komisje te, którym przewodniczy burmistrz, lub jego delegat, podporządkowane są w zupełności magistratowi.

Miasto dzieli się na okręgi administracyjne, na czele których stoją wybrani przez reprezentację miejską na lat 6 z grona obywateli uprawnionych do głosowania naczelnicy okręgów. Naczelnicy okręgów są organami magistratu.

Burmistrz prowadzi administrację ogólną w zakresie poruczonej mu administracji ogólnej państwa, spełnia funkcję szefa urzędu dla ksiąg stanu cywilnego, oraz organu kierującego policją miejscową.

Zgodnie z zasadami pruskiej organizacji samorządowej, burmistrz (nadburmistrz), wiceburmistrz (pierwszy burmistrz), oraz płatni członkowie magistratu mają prawo do zaopatrzenia emerytalnego, które u burmistrza po 6 latach pracy wynosi $\frac{1}{4}$, po 12 latach $\frac{1}{2}$ uposażenia w czynnej służbie. Uposażenie to za każdy następny rok aż do 27 roku służby podwyższa się o $\frac{1}{60}$ część uposażenia. Inni członkowie — płatni magistratu, otrzymują zaopatrzenie emerytalne według zasad państwowej ordynacji emerytalnej dla urzędników.

Postanowienia o budżecie i zamknięciach rachunkowych są analo-

giczne do obowiązujących w miastach innych prowincyj państwa pruskiego.

Samorząd berliński unormowany został ustawą z dn. 27 kwietnia 1920 r., stanowiącą *lex specialis* w ramach ustawy dla samorządu miejskiego w 6 wschodnich prowincjach Prus. O ile też ustawa dla Berlina pewnych kwestyj nie normuje, wchodzą w zastosowanie przepisy pruskiej ustawy dla 6 prowincyj wschodnich.

Terytorjum administracyjne Berlina (przeszło 4 miliony mieszkańców) obejmuje 8 gmin miejskich, 59 gmin wiejskich i 27 obszarów dworskich.

Jednostki te administrowane od roku 1914 samodzielnie jako okręg miejski Berlin, utworzyły z początkiem wojny *sui generis* związek celowy. Organizacja ta zastąpiona została utworzeniem okręgu miejskiego Berlin, powołaną poprzednio ustawą. W dziedzinie organizacji państwowej Prus Berlin tworzy wydzieloną z administracyjnego okręgu prowincji brandeburskiej odrębną jednostkę, zbliżoną organizacyjnie do prowincji, wysyłającą do Rady państwa osobnego przedstawiciela a do sejmu pruskiego 8 posłów i podlegającą wprost ministrowi spraw wewnętrznych. Reprezentacja miejska składa się z 255 członków, wybieranych w 20 okręgach wyborczych, pokrywających się terytorjalnie z 20 okręgami administracyjnymi, na które dzieli się Berlin. Ordynacja wyborcza oparta jest na zasadzie pięcioprzymiotnikowego głosowania z dopuszczalnością zgłaszania list kandydatów nie tylko w poszczególnych okręgach wyborczych, ale i wspólnych dla całego miasta i możliwością blokowania list kandydatów. Członkowie reprezentacji miejskiej wybierani są na lat 4, a urzędują aż do nowych wyborów. Magistrat składa się najwyżej z 30 członków, w tem 12 honorowych. Pierwszy burmistrz nosi tytuł nadburmistrza, jego zastępca, drugi burmistrz, tytuł burmistrza. Nadburmistrz, burmistrz i płatni członkowie magistratu wybierani są na lat 12, honorowi członkowie magistratu na lat 4. Honorowych członków magistratu wybiera reprezentacja gminna w proporcjonalnem głosowaniu. Honorowo pełniący obowiązki członkowie magistratu pozostają w urzędzie aż do nowych wyborów. Członkowie magistratu noszą tytuł radców miejskich.

Postanowienia o komisjach, wydziałach i delegacjach reprezentacji miejskiej i magistratu są analogiczne do postanowień objętych ustawą gminną dla miast 6 prowincji wschodnich. Wybór członków wspomnianych. Okręgi administracyjne nie są odrębnymi jednostkami samorządu się na zasadzie proporcjonalnego rozdziału mandatów na lat 4, względnie do końca kadencji reprezentacji gminnej. Sposób wyboru określa

statut miejscowy, takież statut może przekazać komisjom, wydziałom i delegacjom prawo zastępowania w pewnych wypadkach gminy.

Jak wspomniałem Berlin dzieli się na 20 okręgów administracyjnych. Ilość tych okręgów i ich granice ustala reprezentacja miejska wspólnie z magistratem po wysłuchaniu opinii reprezentacyj okręgowych. Okręgi wyborcze muszą się pokrywać z granicami okręgów administracyjnych bez względu na to, czy obejmują jeden czy kilka okręgów administracyjnych. Okręgi administracyjne nie są odrębnymi jednostkami samorządu terytorjalnego, nie mają osobowości prawnej, są ekspozyturami centralnego zarządu gminy. Reprezentacje okręgowe są mieszane i składają się z członków reprezentacji miejskiej, wybranych w danym okręgu i z członków wybieranych przez dany okręg do reprezentacji okręgowej. O ile okręg wyborczy do reprezentacji miejskiej obejmuje kilka okręgów administracyjnych, jak również w wypadkach zgłoszenia listy kandydatów na całe miasto, reprezentacja miejska wyznacza członków reprezentacyj okręgowych bądź według okręgów wybranych, bądź według miejsca zamieszkania, a w braku obu powyższych kryteriów, według swobodnej oceny. Ilość wybieranych w każdym okręgu członków reprezentacji okręgowej wynosi w okręgach do 50.000 ludności 15, wyżej 50 a niżej 100 tysięcy ludności 30, przy ludności od 100 do 200 tysięcy ludności 45 członków. Wybory odbywają się według analogicznych zasad, co wybory do reprezentacji miejskiej. Wybory do reprezentacji miejskiej i reprezentacyj okręgowych odbywają się równocześnie. Wybory zarządza ministerstwo spraw wewnętrznych, ono też wydaje szczegółowe zarządzenia co do sposobu i czasu przeprowadzenia aktu wyborczego.

Reprezentacja okręgowa wybiera co rocznie przewodniczącego, jego zastępcę, oraz sekretarza i zastępcę tegoż. Organizacja reprezentacji okręgowych jest zbliżona do organizacji reprezentacji miejskiej. Odnosi się to zwłaszcza do sposobu zwoływania posiedzeń, do toku obrad, ważności uchwał, protokołowania, stosunku do urzędów okręgowych i t. d. Przedmiotowy zakres jej działania ograniczony jest terytorjalnie do danego okręgu, i obejmuje nadzór nad lokalną administracją, nad działalnością miejskich zakładów i przedsiębiorstw, zwłaszcza o ile istnieją one dla zaspokojenia potrzeb okręgu. Reprezentacja miejska wybiera wszystkich honorowych urzędników w okręgu, oraz płatnych członków urzędu miejskiego.

Urzędy okręgowe składają się z 7 członków, wybieranych przez reprezentację okręgową. W gronie powyższych 7 członków wybiera reprezentacja okręgowa przewodniczącego (naczelnika) i jego zastępcę. Przewodniczący nosi tytuł burmistrza okręgowego, członkowie urzędu okrę-

gowego, tytuł radców miejskich. W zasadzie członkowie urzędu okręgowego są płatni, możliwem jest jednak, że część członków jest płatnych, część zaś urzęduje honorowo. Ilość członków płatnych i honorowych, wysokość uposażenia, reguluje osobny statut. Czas urzędowania płatnych członków okręgowego urzędu miejskiego wynosi 12 lat, członków honorowych 4.

Organizacja okręgowych urzędów miejskich jest analogiczna do organizacji magistratu.

Podobnym jest również stosunek reprezentacji okręgowej do urzędu okręgowego, zwłaszcza w dziedzinie nadzoru i kontroli. Spory w tej dziedzinie rozstrzyga magistrat.

Okręgowe urzędy są urzędami administracyjnymi magistratu w okręgach. Nadburmistrz wykonuje władzę porządkową i dyscyplinarną nad burmistrzami. Burmistrz okręgowy nad członkami i urzędnikami urzędu okręgowego. Okręgowe urzędy pozostają pod kontrolą magistratu i załatwiają sprawy przez magistrat przydzielone. Okręgowe urzędy administrują w zasadzie lokalnymi zakładami i przedsiębiorstwami gminnymi. Magistrat jednak może ten zarząd pozostawić sobie. Okręgowe urzędy obejmują i mianują swoich urzędników, magistratowi przysługuje jednak prawo przeniesienia urzędników tych ze względów służbowych z jednego do drugiego okręgu. Za zgodą magistratu mogą urzędy okręgowe zastępować w pewnych wypadkach gminę. Magistrat może urzędom okręgowym dawać obowiązujące zlecenia w przedmiocie traktowania w sposób jednolity w całej gminie pewnych zagadnień administracyjnych. Magistrat może wstrzymać wykonanie zarządzeń urzędu okręgowego o ile jest ono sprzeczne nie tylko z prawem ogólnie obowiązującym, ale i z ogólną polityką administracyjną gminy. Powody wstrzymania winien magistrat podać do wiadomości okręgowej administracji.

W wypadkach tych okręgowa administracja ma prawo zażądać rozstrzygnięcia sprawy przez wybrany ad-hoc wydział rozjemczy, złożony z 2 członków reprezentacji miejskiej i z 2 członków reprezentacji okręgowej, który wspólnie wybiera przewodniczącego z poza swego grona. O ile członkowie wydziału nie mogą się zgodzić na osobę przewodniczącego, wyznacza go nadburmistrz.

Reprezentacje okręgowe mogą bądź samoistnie, bądź wspólnie z okręgowymi urzędami miejskimi wyłaniać komisje, wydziały, delegacje dla rozpatrywania lub załatwiania pewnych kategorii spraw, czy pewnych poszczególnych spraw. Stosunek tych ciał do urzędu okręgowego jest analogiczny, jak stosunek tego rodzaju instytucyj wyłonionych z reprezentacji miejskiej do magistratu.

Reprezentacja okręgowa i okręgowy urząd miejski może za zgodą magistratu podzielić okręg administracyjny na obwody administracyjne (obwody miejscowe) z kierownikiem i jego zastępcą na czele. Kierownik i jego zastępcę wybierani są przez reprezentację okręgową na lat 12, gdy są płatnymi funkcjonariuszami gminy, — a na lat 4, jeżeli funkcje swe pełnią honorowo. Kierownik obwodu miejscowego może otrzymać na podstawie uchwały reprezentacji okręgowej i urzędu okręgowego tytuł burmistrza miejscowego. Kierownicy obwodu podlegają w zupełności urzędowi okręgowemu. Kierownikom tym może reprezentacja okręgowa wspólnie z okręgowym urzędem miejskim dodać radę przyboczną, złożoną z miejscowych obywateli, określić jej zakres działania, stosunek do okręgu oraz ustalić zasady organizacji wewnętrznej, a nawet przyznać w pewnych wypadkach prawo zastępowania gminy.

Berlin tworzy osobny okrąg policyjny: organem policji jest prezydent policji w Berlinie, podległy bezpośrednio ministrowi spraw wewnętrznych. Nadburmistrz jest jednak instancją odwoławczą od zarządzeń prezydenta policji w dziedzinie policji miejscowej z wyjątkiem, oczywiście, policji kryminalnej, bezpieczeństwa, porządku publicznego. Nadburmistrz wykonuje we własnym zakresie działania policję budowlaną, budowlano - drogową, wodną i szkolną.

Jak wspomniałem, i jak zresztą z powyższego przedstawienia wynika, ustawa gminna dla Berlina z roku 1920 zawiera tymczasowe unormowanie samorządu gminnego w Berlinie. Ustawa ta ma charakter ramowy, pozostawiając w szerokiej mierze uregulowanie szczegółów ustawodawstwu miejscowemu. Mimo tendencji zunifikowania administracji na terytorjum wielkiego Berlina, ustawa z roku 1920 utrzymała raczej typ, że się wyrażę, miasta związkowego w miejsce związku gmin miejskich, wiejskich i obszarów dworskich, tworzących osobny okręg administracyjny Berlina, a istniejącego poprzednio od r. 1914. Forma ta dla miasta światowego o przeszło 4-miljonowej ludności okazała się już w ciągu najbliższych lat nieodpowiednią. Z tego też powodu miarodajne czynniki, zarówno rządowe jak samorządowe, przystąpiły do studjów nad opracowaniem nowej ustawy gminnej dla Berlina. Wynikiem ich jest projekt opracowany przez dyrektora departamentu pruskiego ministerstwa spraw wewnętrznych Dra Leydona.

Projekt ten oparty na podstawach prawnych współczesnej teorii samorządowej na zasadzie decentralizacji i dekoncentracji zarządu gminy oraz na doświadczeniu ubiegłego dziesięciolecia normuje w 10 rozdziałach i 91 artykułach podział administracyjny miasta, ustrój organów gminnych, zasady ordynacji wyborczej do reprezentacji miejskiej, za-

kres działania organów administracji gminnej, stosunek organów zarządu gminy do organów zarządu powiatu, zastępstwo gminy i obwodów, przepisy urzędnicze, sprawy zakresu własnego, kontrolę kas i rachunków, nadzór państwa, oraz sprawy zakresu poruczonego.

Według projektu, okręg miejski Berlin stanowi jednolitą gminę miejską, podzieloną na okręgi administracyjne, stanowiącą samoistny okręg administracyjny nie należący do żadnej prowincji i podległy wprost władzom centralnym.

Organem centralnego zarządu gminy są: reprezentacja miejska (rada miejska), wydział miejski, nadburmistrz i wydziały zarządzające.

Reprezentacja miejska składa się ze 150 członków, wybieranych na lat 4. Reprezentacji miejskiej przewodniczy nadburmistrz z prawem głosu we wszystkich sprawach i decyzji w razie równości głosów. Posiedzenia reprezentacji odbywają się w razie potrzeby; na żądanie $\frac{1}{3}$ części członków, nadburmistrz obowiązany jest zwołać posiedzenie reprezentacji jednakże tylko w wypadkach, gdy wniosek na zwołanie obejmuje sprawy należące do kompetencji reprezentacji. Do ważności uchwał i do przeprowadzenia wyborów, wymagana jest obecność zwykłej większości ustawowej ilości członków i zwykła większość głosów obecnych. Porządek obrad reguluje osobny regulamin. Regulamin ten może przewidzieć wykluczenie członka reprezentacji miejskiej z udziału w obradach najwyżej z 7 posiedzeń, nie dłużej jednak, niż na 6 miesięcy.

Wydział miejski składa się z 34 członków i tyluż zastępców, wybieranych przez reprezentację miejską ze swego grona na lat 4, względnie na czas aż do wyboru nowego wydziału. Wydziałowi miejskiemu przewodniczy nadburmistrz z prawem pełnego głosu i decyzji w razie równości głosów. Posiedzenia wydziału miejskiego nie są publiczne.

Nadburmistrz jest naczelnikiem gminy. Nadburmistrza i trzech zastępujących go burmistrzów wybiera reprezentacja miejska; reprezentacja ta wybiera również w miarę potrzeby kilku radców miejskich dla pomocy burmistrzowi.

Nadburmistrz, burmistrzowie i radcy miejscy są płatnymi urzędnikami gminy, wybieranymi na lat 12. Na stanowisko nadburmistrza, burmistrza i radcy miejskiego może być powołany każdy obywatel miasta, mający prawo wyborcze do ciał reprezentacyjnych gminnych wogóle, bez względu na miejsce zamieszkania. Nadburmistrz składa przysięgę służbową do rąk reprezentanta rządu, burmistrzowie i radcy miejscy do rąk nadburmistrza.

Dla prowadzenia pewnych gałęzi administracji wybiera administracja miejska wydziały zarządzające. Ustalenie ich składu osobowego i za-

sad organizacji należy do kompetencji reprezentacji miejskiej, która określa ich zakres działania i tok postępowania w formie osobnych statutów. Nadburmistrz może odmówić wykonania uchwał wydziałów zarządzających. Do wydziałów zarządzających może reprezentacja miejska powołać członków z poza reprezentacji miejskich a to z pośród obywateli, mających prawo wybieralności w gminie, z głosem bądź stanowczym, bądź doradczym. Wydziałom przewodniczy nadburmistrz, lub wydelegowany przez niego zastępca a więc również i jeden z burmistrzów okręgowych lub radców miejskich. Warunki ważności uchwał wydziałów zarządzających są analogiczne, jak w reprezentacji miejskiej i wydziale miejskim.

Wydziały administracyjne pełnią swe funkcje przez czas kadencji reprezentacji miejskiej aż do wyboru następnych przez nową reprezentację miejską.

Poza powyższą organizacją centralną, przewidziana jest organizacja okręgowa. Organami jej są rada okręgowa, burmistrz okręgowy i okręgowe wydziały zarządzające.

Członków rady okręgowej wybierają uprawnieni do głosowania mieszkańcy okręgu (obywatele okręgu) na lat 4. Rady okręgowe składają się najmniej z 15, najwyżej z 30 członków. Organizacja ich jest analogiczną do organizacji reprezentacji miejskiej. Radzie okręgowej przewodniczy burmistrz okręgowy.

Burmistrz okręgowy jest naczelnikiem okręgu gminy. Dla zastępstwa i pomocy w administracji, rada okręgowa wybiera potrzebną ilość zawodowych asesorów. Kadencja urzędowania burmistrza i płatnych asesorów wynosi 12 lat. Burmistrz okręgowy i asesorzy są płatnymi urzędnikami okręgu. Burmistrem, względnie asesorem w okręgu może być wybrany każdy obywatel państwa, mający prawo wybieralności do gminy, bez względu na miejsce zamieszkania. Burmistrz okręgowy i asesorzy składają przysięgę do rąk nadburmistrza. Asesorzy pełnią funkcje swe w imieniu i pod odpowiedzialnością burmistrza okręgowego.

Organizacja okręgowych wydziałów administracyjnych jest zupełnie analogiczna do omówionej poprzednio organizacji centralnych wydziałów zarządzających.

Członkowie reprezentacji miejskiej, rad okręgowych nie mogą równocześnie pełnić funkcji nadburmistrza, burmistrza okręgowego i asesorów. W razie wyboru na jedno z powyższych stanowisk, tracą mandat w dotyczącem ciełe reprezentacyjnem.

Wybory członków reprezentacji miejskiej i rad okręgowych odbywają się na zasadzie pięcioprzymiotnikowego prawa głosowania. Miasto

dzieli się na tyle okręgów wyborczych, ile liczy okręgów administracyjnych. Wybieralność do rad okręgowych ograniczona jest miejscem zamieszkania.

Zakres działania reprezentacji miejskiej obejmuje: uchwały w sprawach własnego zakresu działania, a więc wybory organów administracyjnych gminy, uchwalanie budżetów, zatwierdzanie zamknięć rachunkowych, sprawy zakładów, przedsiębiorstw, i instytucji miejskich, sprawy podatków, opłat gminnych, sprawy zarządu majątkiem, sprawy pożyczkowe, normowanie stosunków służbowych personelu gminnego, wydawanie przepisów miejscowych, oraz inne sprawy, ustawami kompetencji reprezentacji gminy miejskiej przekazane.

O ile reprezentacja miejska sprawy do jej kompetencji należące w ciągu miesiąca, mimo, że zamieszczoną została na porządku dziennym dwóch z rzędu posiedzeń, nie załatwi, a niezałatwienie grozi zahamowaniem normalnego toku czynności w zakresie obligatoryjnych zadań gminy, może sprawę załatwić w zastępstwie reprezentacji miejskiej wydział miejski.

Reprezentacja miejska jest organem kontrolującym i uchwalającym, władzy wykonawczej nie posiada; władza ta przysługuje reprezentacji miejskiej wyjątkowo w dwóch wypadkach, a mianowicie w wypadku dochodzenia roszczeń gminy przeciwko nadburmistrzowi oraz w sprawach urzędowania nadburmistrza. Reprezentacja miejska może w tych wypadkach wybrać osobnych pełnomocników.

Wydział miejski ma uprawnienia rady miejskiej we wszystkich sprawach, nienależących do kompetencji nadburmistrza i reprezentacji miejskiej, stanowi on małą Radę miejską dla spraw drobnej wagi.

Nadburmistrz jest kierownikiem zarządu miejskiego. On przygotowuje i wykonuje uchwały reprezentacji miejskiej i wydziału miejskiego. Nadburmistrz jest szefem urzędów miejskich, kierownikiem zakładów, instytucji i przedsiębiorstw gminnych, szefem pracowników miejskich. Nadburmistrz układa projekt budżetu i przygotowuje zamknięcia rachunkowe.

Nadburmistrz może odmówić wykonania uchwał reprezentacji miejskiej lub wydziału miejskiego, naruszających prawo obowiązujące. Przeciw odmowie przysługuje ciałom reprezentacyjnym skarga do trybunału administracyjnego.

To samo prawo zawieszenia przysługuje nadburmistrzowi w stosunku do uchwał reprezentacji gminnej lub wydziału miejskiego, naruszających interes państwa lub miasta. W razie sprzeciwu obowiązany jest burmistrz przedłożyć sprawę ponownie ciałom reprezentacyjnym gminy,

podać motywy swej odmowy, a gdyby ciała reprezentacyjne trwały nadal przy poprzedniej uchwale, przedłożyć sprawę do rozstrzygnięcia przełożonej nad gminą władzy rządowej.

Te same prawa przysługują nadburmistrzowi w stosunku do uchwał i zarządzeń organizacji okręgowych.

Radcy miejscy zastępują nadburmistrza w zleconym im przez niego zakresie.

Rady dzielnicowe załatwiają przekazane im sprawy miejscowe; one obsadzają honorowe urzędy miejskie w okręgu; okręgowi burmistrzowie załatwiają sprawy lokalnej administracji.

Ustalenie zasad administracji miejscowej, jej zakres działania, stosunek tych organizacji do administracji centralnej, określa reprezentacja miejska w osobnym statucie. Statut taki zatwierdza ministerstwo spraw wewnętrznych. Jeżeli reprezentacja statutu nie wyda, wydaje go ministerstwo spraw wewnętrznych z urzędu. Organizacje okręgowe załatwiają sprawy miejscowe samoistnie i pod własną odpowiedzialnością. Obowiązane są jednak stosować się do ogólnych zasad polityki administracyjnej, wydanych przez nadburmistrza, oraz przestrzegać postanowień, wydanych dla całego miasta. Decyzje organów okręgowych naruszające interes gminy, może nadburmistrz, jak wspomniałem, zawiesić. Sprzeciw rady okręgowej przeciw zawieszeniu rozstrzyga ostatecznie wydział miejski. To samo prawo przysługuje burmistrzowi okręgowemu w stosunku do okręgowych wydziałów zarządzających. Wydział zarządzający ma możliwość odwołania się do rady okręgowej.

Miasto zastępuje na zewnątrz nadburmistrza. Za zgodą wydziału miejskiego może nadburmistrz zastępstwo to w pewnych sprawach powierzyć kierownikom poszczególnych działów administracji. Burmistrz okręgowy zastępuje miasto w sprawach należących do jego okręgu, a za zgodą rady okręgowej może zastępstwo to powierzyć kierownikom poszczególnych działów lokalnej administracji.

Nadburmistrz mianuje po wysłuchaniu opinii wydziału miejskiego, odbiera przysięgę i przenosi w stan spoczynku urzędników. To samo prawo przysługuje burmistrzowi okręgowemu po wysłuchaniu opinii rady okręgowej w stosunku do urzędników okręgowych.

Kadencja urzędów obywatelskich (honorowych) trwa przez okres urzędowania reprezentacji miejskiej, względnie rady okręgowej. Organizacje te mogą jednak również i zwolnić przed upływem kadencji wybranych przez siebie urzędników obywatelskich (honorowych). Ustępujący jak również i zwolnieni, pełnią swe obowiązki aż do wyboru następców.

Podstawę gospodarki gminnej stanowi centralnie opracowany, ujęty

i załatwiany budżet, uchwalany corocznie. Wydatki poza budżetowe mogą być uchwalone tylko przy równoczesnem ustanowieniu źródeł pokrycia. Zamknięcia rachunkowe winny wykazywać zyski, względnie straty zakładów, przedsiębiorstw i instytucyj miejskich, podawać ich wartość i wysokość kapitałów obrotowych. Rewizję ich gospodarki przeprowadzają zaangażowane co roku z poza zarządu gminy i reprezentacji gminnej (rady okręgowej) organa rewizyjne. Na podstawie sprawozdań tychże organów reprezentacyjne ciała miasta udzielają zarządowi gminy absolutorjum.

Miasto tworzy odrębny okręg szkolny oraz odrębny okręg dla spraw opieki społecznej, posiadając własne kuratorja, wydziały i deputacje, powiatowe oraz gminne, dla załatwienia spraw oświaty i opieki nad ubogimi.

Nadzór nad samorządem Berlina sprawują nadprezydent prowincji brandenburskiej i Berlina, a w ważniejszych sprawach ministerstwo spraw wewnętrznych. Władza ta może zawiesić każdą decyzję samorządu berlińskiego, przekraczającą jego zakres działania lub naruszającą prawo obowiązujące. Przeciw decyzji ministerstwa przysługuje gminie, względnie organom samorządu, których uchwała została zawieszona, prawo skargi do sądu administracyjnego.

O ile gmina miasta Berlina zaniedbuje lub wzbrania się wykonać obowiązki na niej ciążące, a konieczne ze względu na normalny tok administracji państwowej, władza nadzorcza wyda odpowiednie zarządzenie na koszt gminy. Przeciw zarządzeniom takim przysługuje nadburmistrzowi prawo wniesienia skargi do trybunału administracyjnego.

Zatwierdzeniu władzy nadzorczej podlegają uchwały w sprawach:

- a) zaciągania pożyczek,
- b) przyjęcia przez gminę poręki,
- c) etatu posad i uposażeń personelu urzędowego gminy,
- d) dotyczące spraw banku miejskiego,
(Zatwierdzenie uchwał tych a — d może być odwołane),
- e) przemiany zakładów, przedsiębiorstw i urzędzeń miejskich w towarzystwa o charakterze prawnoprywatnym,
- f) zmiana herbu i pieczęci miasta,
naddo:
- g) oznaczanie nazw ulic, placów i mostów,
- h) uchwalanie statutów miejscowych o mocy powszechnie obowiązującej.

Wybór nadburmistrza, burmistrzów, zatwierdza ministerstwo, wybór

radców miejskich, burmistrzów okręgowych i ich asesorów zatwierdza nadprezydent prowincji Brandenburgji i Berlina.

Ministerstwo może rozwiązać reprezentację miejską i rady okręgowe. Ministerstwo może zawiesić nadburmistrza, burmistrza i innych członków zarządu gminy, pociągnąć ich do odpowiedzialności służbowej i dyscyplinarnej, ustanowić w mieście rządy komisaryczne, wogóle zarządzić wszystko, czego wymaga zapewnienie administracji miejskiej normalnego toku czynności.

Decyzje powyższe zaczepialne są w drodze skargi do sądu administracyjnego.

Samorząd berliński pełni funkcje administracji państwowej na obszarze miasta w granicach obowiązujących ustaw i zleceń władz nadzorczych.

Interesy ludności w związku ze znoszeniem powiatów.

(Na Zjeździe Koła Miast Wielkopolski w dniu 14 listopada b. r. wygłosił Dr. Wł. Dalbor referat p. t. „Ośrodki naturalnego rozwoju gospodarczego i kulturalnego wobec znoszenia powiatów i urzędów oraz wprowadzenia wielkich gmin zbiorowych“, który w całości zamieszczamy).

Kwestja podziału administracyjnego Państwa jest u nas w Polsce aktualną od kilku lat. Utworzono dla niej specjalną Komisję dla usprawnienia administracji państwowej przy Radzie Ministrów i Komisja ta po długich, obszernych pracach, wypowiedziała już swoją opinię. W opinii tej jako myśl przewodnia musiała się wybić na pierwszy plan zasada jednolitości podziału administracyjnego w całym Państwie oraz z jednej strony oszczędności, a z drugiej sprawności w administracji, czyli osiągnięcie najlepszego celu przy najniższych kosztach.

O ile względy oszczędności i sprawności muszą być bezwzględnie pierwszą zasadą przy wszystkich reformach administracyjnych, o tyle naturalne dążenie nowopowstałego państwa do ujednolicenia podziału administracyjnego na całym jego wielkim obszarze natrafiać musi na wielkie trudności ze względu na duże różnice w historycznym i kulturalnym rozwoju poszczególnych dzielnic, które pochodzą nietylko z czasów zaborczych, ale nawet jeszcze z odległych czasów dawnej Rzeczypospolitej Polskiej przed rozbiorami. To też wywoły Komisji dla usprawnienia administracji, odnoszące się do ujednolicenia podziału admin., odznaczają się wielką ostrożnością, najeżone są wprost zastrzeżeniami, tak co do sposobu przeprowadzenia reformy, jak i co do czasu przeprowadzenia jej; powtarza się w nich jakby stały refren wyrażenie „stopniowo w drodze ewolucji“, w przeciwstawieniu do nagłych, radykalnych reform.

Zastrzeżenia te są bardzo zrozumiałe, gdyż nie było współpracownika w tej poważnej komisji, któryby nie uznawał i nie rozumiał, że reforma musi być dostosowana do życia, a nie aby życie mogło być regulowane przez ustawową reformę.

Im więcej zatem członkowie Komisji wmyślali się w skutki ustalającego teoretycznie systemu, tem więcej widzieli trudności i tem więcej

czynić musieli podobnych zastrzeżeń. I dziś, kiedy wreszcie zgodzili się wysunąć uzgodnione ogólne zasady, do ich zastrzeżeń i wątpliwości dochodzą nowe, które są tak wymowne i przekonywujące, że trzeba je dodatkowo dołączyć w całość pełni do poprzednich.

Przystąpmy odrazu do rzeczy. Wobec uzgodnionej przez Komisję zasady wielkich województw i wielkich powiatów, nasuwa się kwestja, **czy naturalny rozwój gospodarczy i kulturalny na tem zyska, czy straci.** Bo przecież rozwój ten jest rzeczą, przyzna każdy, ważniejszą nawet od oszczędności w administracji, nie mówiąc o sprawności administracyjnej, która jest przecież nie rzeczą samą w sobie, lecz tylko środkiem do osiągnięcia ogólnego rozwoju.

Pozostawmy na boku kwestję miast wojewódzkich, gdyż chodzi tutaj o miasta wielkie, te najważniejsze ośrodki wszelakiej kultury, których jest w Polsce mniej, aniżeli województw i których zasięg kulturalny i gospodarczy jest także większy od obszarów województw i z tego powodu więcej argumentów przemawia za zmniejszeniem liczby województw, aniżeli przeciw temu. Poruszę dziś zatem tylko kwestję znoszenia powiatów, a łącznie z tem urzędów skarbowych i innych, oprócz zaś tego zupełnie analogiczną kwestję znoszenia sądów obwodowych i grodzkich oraz powiatowych kas chorych.

Komisja dla usprawnienia administracji w motywach swoich słusznie podnosi: „Każda zmiana w podziale administracyjnym narusza jakieś interesy ludności... Każda taka zmiana jest poczytywana za krzywdę niezawinioną... Względem na interesy ludności trzeba dać przewagę tam wszędzie, gdzie wzgląd na dobro publiczne nie stoi temu na przeszkodzie. W rozważaniach tych trzeba jednak zdecydowanie stanąć na stanowisku, że zadaniem administracji publicznej nie jest **sztuczne** podtrzymywanie życia gospodarczego w miastach, które dla rozwoju gospodarczego **nie mają warunków**. Nie można popierać życia gospodarczego miast przez utrzymywanie w nich kosztownych urzędów publicznych...”

Z powyższymi wywodami każdy się zgodzi. W wielu wypadkach nie chodzi jednak o **sztuczne** podtrzymywanie miast, lecz o to, aby wskutek zmiany, uzasadnionej jedynie pewnemi względami oszczędności administracyjnej, nie podciąć ogólnego rozwoju ze szkodą miasta i całej okolicy, nie zubożyć i nie upośledzić kulturalnie całego odcinka gospodarczego i kulturalnego, bo przecież z takich odcinków składa się całe Państwo i upadek jego tworzy minus w ogólnym rozwoju Państwa. Przecież tak samorząd jak i Państwo dąży i dążyć musi do podniesienia rozwoju gospodarczego i kulturalnego nie tylko pewnych centrów, ale każdej najmniejszej części kraju.

Przy układaniu nowego systemu podziału administracyjnego Państwa w kierunku powiększenia obszarów poszczególnych jednostek administracyjnych, wychodzi się zaś, jakby to samo przez się się rozumiało, z bardzo wątpliwej przesłanki, że wszystkie potrzeby ludności i życia gospodarczego i kulturalnego przez przesunięcie ośrodka, przesuną się automatycznie na nowy ośrodek w całej swej pełni. Otóż tu leży wielka pomyłka, niekoniecznie bowiem potrzeby, które były zaspakajane w pobliskim ośrodku będą mogły być zaspakajane w tym samym stopniu w ośrodku dalszym. Bardzo dużo ich odpadnie z powodu powiększenia się odległości między potrzebującym a tym ośrodkiem dalszym, bo każda rzecz będzie wymagać więcej czasu i więcej pieniędzy z powodu czasu i kosztów dojazdu. Daleko trudniejsze będzie to zaspakajanie potrzeb w dalszej miejscowości i dlatego nieraz przyjdzie z niego zrezygnować. Na cóż bowiem dąży się zawsze do jaknajęściejszej sieci placówek gospodarczych, handlowych, bankowych i całego szeregu stowarzyszeń kulturalnych i oświatowych, jeśli nie na to, aby z jednej strony ułatwić ludności zaspakajanie odnośnych potrzeb, a z drugiej strony nawet wzmódz te potrzeby.

A teraz drugi dowód z historycznego rozwoju gospodarczego i kulturalnego. W wojew. poznańskim na niecałe 2 miliony ludności według spisu z przed 10 laty znajduje się 118 miast i miasteczek, czyli jedno miasto względnie miasteczko przypada na każdych 16.000 ludności wogóle (a na 11 tys. samej ludności wiejskiej). W wojew. pomorskiem przypada jedno miasto na 28 tys. ludności, gdy w wojew. krakowskiem (53 miast) na 37 tysięcy, w wojew. tarnopolskiem (35 miast) na 40 tys., w wojew. lwowskiem (61 miast) na 44 tys., a w wojew. stanisławowskiem (29 miast) na 46 tys., dalej np. w wojew. warszawskim (59 miast) na przeszło 35 tysięcy, w Kieleckiem (39 miast) aż na 65 tys., w Lubelskiem (33 miast) na 63 tys., a w Wileńskim (14 miast) aż na 72 tys. Jeśli weźmiemy stosunek liczby miast do obszaru województw, to różnica będzie jeszcze daleko większa.

Skąd powstały tak wielkie różnice między Zachodem a Wschodem, względnie między kulturalniejszymi częściami kraju, a mniej kulturalnymi, zamożniejszymi i biedniejszymi? Chyba jest oczywiste i niezaprzeczalne, że miasta powstawały i rozwijały się tam, gdzie miały naturalne warunki rozwoju, w prostym stosunku intensywności rozwoju gospodarczego i kulturalnego, do sumy potrzeb ludności tego rodzaju. Z rozwojem poszczególnych miejscowości zwiększała się liczba osiedli o charakterze miejskim, z zanikiem tego rozwoju upadały miasta; upadały także wskutek naturalnego przesunięcia się kierunku tego roz-

woju do innej miejscowości, a podział administracyjny odgrywał w tem rolę mniejszą, a raczej zawsze dostosowywał się do ważności poszczególnych naturalnych skupień.

Stąd wynika zatem jasna teza: Wyższy stopień rozwoju gospodarczego i kulturalnego domaga się gęściejszych ośrodków życia gospodarczego i kulturalnego, co daje ludności ułatwienie w zaspakajaniu tych potrzeb i podnosi poziom życia gospodarczego i kulturalnego.

Zniesienie urzędów i rozmaitych instytucyj publicznych w pewnem mieście i przeniesienie ich do dalej położonego miasta uzasadnia się prawie wyłącznie oszczędnościami administracyjnymi. Kto jednak zna praktycznie te rzeczy, ten wie, że oszczędności te mogą być tylko minimalne — nie mówiąc już o bardzo dużej kosztowności pierwszego przeprowadzenia takiej zmiany. Ale nawet i te minimalne oszczędności z zamiany dwu lub więcej urzędów na jeden, bardzo są wątpliwe i w sumie ogólnej bodaj coś zaważą. Przecież np. przez zwiększenie obszaru powiatu wzmagają się bardzo koszta objazdów większego powiatu, czy to przez urzędników starostwa, czy też wydziału powiatowego, przez urządzanie znanych gdzieindziej t. zw. „roków“, w razie zaś oszczędzania i na tych objazdach obniży się znowu sprawność administracyjna, o którą chodzi.

Zniesienie natomiast każdego urzędu czy instytucji i wcielenie ich do urzędów w dalszem mieście, powodować musi następujące ujemne skutki:

1) Skutek, przewidywany przez wszystkich rozważających tę kwestję, ale niedoceniany przez nich, t. j. konieczność załatwiania odnośnych spraw w mieście dalej położonem. Ile powstanie przez to straty czasu i pieniędzy dla ludności? Nikt tego nie obliczył. Jest rzeczą bodaj zupełnie pewną, że suma obliczonej na pieniądze straty czasu i innych nieuchwytnych wysiłków oraz koszta podróży do dalekiego urzędu przewyższać będą w znacznej mierze oszczędności uzyskane przez zniesienie urzędu. Wprawdzie obiecuje się za to rozszerzenie zakresu działania tych skoncentrowanych urzędów; jest to jednak nie tylko kwestja dalekiej przyszłości, ale wogóle zasadniczo bardzo wątpliwa, czy taka dekoncentracja będzie zawsze celowa, a jest pewnem, że znowu ta dekoncentracja pociągnie za sobą zwiększenie się wydatków na urząd, który pochłonie wszelkie oszczędności uzyskane ze zniesienia urzędu. Jeśli bowiem dzisiaj wszelkie zasadnicze kwestje rozstrzyga jednolicie np. Urząd Wojewódzki przy dużym aparacie specjalistów, to jeśli część tych kwestyj przejdzie na starostwa, to to starostwo będzie potrzebowało liczniejszego i wyżej kwalifikowanego personelu.

2) Ale jest jeszcze drugi bardzo ważki skutek takiego znoszenia

urzędów i instytucyj, o którym bodaj nikt nie pomyślał, a który niedawno dopiero podniesiony został na Zarządzie Koła Miast Wlkp. Jest to zaś skutek gospodarczy bardzo szkodliwy, a w szczególności sprzeciwiający się wręcz wszelkim dążeniom obecnym do powiększenia konsumcji ludności.

Kto zna dokładnie stosunki wiejskiej i małomiasteczkowej ludności, a znają ją najlepiej kupcy i handlarze, ten wie, że konsumcja przede wszystkim drobnego rolnika zależy bardzo od częstego jego przybywania do sąsiedniego miasta, gdyż przy sposobności załatwiania rozmaitych koniecznych spraw w urzędach i instytucjach, zawsze coś kupi, choćby dlatego, że będąc w mieście zobaczy w sklepach rozmaite rzeczy i przypomni sobie o niejednym, czego mu brak. Otóż ten sam rolnik mając te urzędy i instytucje dalej, dokąd musi jechać dłużej i dokąd go podróż więcej kosztuje, będzie się długo namyślał i zbierał przez długi czas rozmaite interesy, zanim się do niego wybierze, a i wtedy wydawszy więcej na drogę i straciwszy cały dzień, stanie się bardzo powściągliwym w nabywaniu rozmaitych rzeczy, choćby mu bardzo były potrzebne. Nie ulega zatem najmniejszej wątpliwości, że konsumcja po takich wsiach upadnie. A jeszcze coś więcej upadnie. Nie mogąc jeździć często raz do bliższego, a drugi raz do dalszego miasteczka, zaniedbywać będzie w tym bliższym ośrodku rzeczy kulturalne, oświatowe i społeczne. Czyli, że ten wieśniak spadnie o jeden stopień niżej, jak jego kolega zawodowy gdzieś na Wschodzie. Dziś załatwia wszystkie sprawy: administracyjne, powiatowo - samorządowe, sądowe, bankowe, handlowe i zawodowe w najbliższym ośrodku, potem ten ośrodek rozszczepi się i przez to nie wszystkie korzyści przejdą na ten nowy ośrodek, lecz tylko część, a reszta zaniknie.

A skutki znoszenia **urzędów skarbowych**, przez co utrudni się w tak wysokim stopniu porozumienie się w tak doniosłych dziś sprawach podatkowych i wzywać się będzie podatników do przesłuchania na duże odległości. Przez znoszenie **sądów** wyprowadzą się znowu adwokaci do większego miasta, a przez to pozbawia się ludność bliższej porady prawnej. Przedewszystkiem zaś powiększają się koszty sądowe przy powoływaniu świadków tak w sprawach cywilnych na szkodę stron, jak w sprawach karnych na szkodę Skarbu Państwa. Czy to np. może być uważane za oszczędność w administracji?

Dalej dużo można też mówić o skutkach zniesienia powiatowych kas chorych, przez co leczenie zwłaszcza ludu wiejskiego dziś już przez kasy chorych wogóle utrudnione, jeszcze więcej będzie utrudnione, a przede wszystkim opóźnione w wysokim stopniu, co powodować będzie b. ujemne następstwa.

Ogólnie trzeba przytem zwrócić uwagę na dziwne zjawisko. Obecnie mówi się przecież powszechnie i głośno o tem, że wskutek ogólnego kryzysu gospodarczego, wskutek nadprodukcji, wskutek utraty przez Europę monopolu na zaopatrywanie całego świata — poza Ameryką — w produkty przemysłowe, ustaje dotychczasowe wzrastanie wielkich miast w szybkim tempie, a zatem odbywa się jakoby ruch dekoncentracyjny pod względem przemysłowym, a w konsekwencji i kulturalnym. Tymczasem tendencje podziału administracyjnego idą w kierunku zupełnie przeciwnym. Wprawdzie mówi się o dekoncentracji w znaczeniu rozszerzenia zakresu działania niższych jednostek administracyjnych, ale równocześnie koncentruje się urzędy, znosząc je w małych miastach i przenosząc do większych. W kryzysie, jaki obecnie przeżywamy, nie można uważać tego za sposób celowy, dostosowany do tego, co się dzieje. Zaczynamy schodzić w rozwoju do góry, do centr, a zatem placówki w mniejszych ośrodkach tem więcej są potrzebne. Przy ogólnem zubożeniu trzeba ułatwić ludności zaspakajanie wszelkich jej potrzeb, najmniejszym kosztem, gdyż inaczej przestanie je zaspakajać. A przecież podniesienie konsumpcji, to dzisiaj hasło, które zadecyduje o przełamaniu choćby częściowem kryzysu gospodarczego.

Z tą sprawą łączy się druga, także ze stanowiska miejskiego dotychczas nie podnoszona: wielkie gminy zbiorowe mogą być uzasadnione na Wschodzie, gdzie miasteczka leżą daleko od siebie, gdzie są złe warunki komunikacyjne, a zatem gdzie ludność wiejska musi dla celów gospodarczych i kulturalnych skupiać się w jakieś większej wsi. Na Ziemiach Zachodnich nie są one odpowiednie ani ze względu na interes miejskiej ludności i handlu, zarabiającego na wsi, ani dla samej ludności wiejskiej, która przy gęstej sieci miasteczek dzielnicy zachodniej wszystkie swoje potrzeby zaspakaja w miastach i miasteczkach, podczas gdy przy gminach zbiorowych musiałaby często udawać się do siedziby wójtostwa, położonej często w bok lub w tył od miasta, aby tam załatwiać wyłącznie swoje interesy urzędowe. Przy 118 miasteczkach w wojew. Poznańskiem wypada na jedno miasto wzgl. miasteczko po 11 tys. samej ludności wiejskiej. Ponieważ jest to właśnie prawie tasama liczba ludności, która wypadałoby miała na jedną gminę zbiorową, wynikałoby chyba z tego, że siedzibą urzędu gminy zbiorowej byłoby zawsze miasto lub miasteczko. Tak rzeczy się jednak nie rozumie i zamierza się tworzyć wójtostwa w większych osiedlach wiejskich. Byłoby to zatem szkodziwe tak dla miast, jak i dla ludności wiejskiej.

Jako wynik powyższych rozważań proponuję przyjęcie następujących rezolucyj:

„Delegaci miast woj. poznańskiego, zebrani na Zjeździe 14 listopada 1931 r. w Poznaniu, wobec projektów zniesienia kilku powiatów w wojew. poznańskim i równoczesnego znoszenia urzędów skarbowych i sądów grodzkich i okręgowych — wyrażają przekonanie, że znoszenie urzędów musi się odbić bardzo ujemnie na całym rozwoju gospodarczym i kulturalnym Województw Zachodnich, a w szczególności także spowodować upadek konsumpcji ze strony wsi i upośledzenie instytucyj kulturalnych.

Także wprowadzenie wielkich gmin zbiorowych miałyby podobne skutki.

Uzasadnienie według załączonego referatu“.

(Rezolucja powyższa przyjęta została przez zjazd jednomyślnie.)

Ostrożnie z analogjami.

Przy regulowaniu różnych dziedzin życia społeczno - gospodarczego wykorzystujemy niejednokrotnie doświadczenia innych. Mam wrażenie, że rozpatrując możliwości i drogi naprawy finansów komunalnych w Polsce, czerpiemy skądinąd dane o próbach i rezultatach uzdrawiania tego odcinka gospodarki publicznej. Uważam za zbyt liczne czynić zastrzeżenia o konieczności, aby odpowiednie czynniki, na które spada obowiązek rozstrzygania w tych sprawach, orjentowały się co do stopnia i sposobu, w jakim należy uwzględniać prace innych narodów w tej dziedzinie i chodzi o to, aby na ślepo nie dawać lekarstw, które mogłyby się okazać pomocne, a nawet zbawcze dla innego organizmu społecznego, ale dla samorządu w Polsce mogłyby mieć skutki wręcz szkodliwe.

W tym sensie zapewne przeprowadzane są u nas studia nad zagadnieniami finansów komunalnych Niemiec. Obawiam się jednak, że nawet ograniczenie roli obcych przykładów do fragmentów ogólnych zasobów wiadomości, potrzebnych do pogłębienia dziedziny finansów komunalnych — może odnieść skutek przeciwny, gdy w swych studiach nad finansami komunalnymi oprzemy się bezkrytycznie na materiały, przejawiającym pewne nastawienie tendencyjne. Może to się stać tem bardziej, gdy stykać się będziemy z kołami nieprzychylnie traktującymi rozwój życia samorządowego, względnie go niedocenającymi. Taka atmosfera uczyni nas skłonniymi do poddania się psychozie „antysamorządowej“. Jako odczynnik przeciwko takiemu ustosunkowaniu się do samorządu, może stanowić wnikliwe wejrzenie w samą istotę gospodarki samorządowej, bliższe zetknięcie się ze światem samorządowców.

Zdaje się, iż w pewnym stopniu tej niebezpiecznej psychozie uległ p. Aleksander K. Ivánka. W artykule swym „Z zagadnień kryzysowych finansów komunalnych w Niemczech“, zamieszczonym w 22 numerze „Samorządu Miejskiego“ z dnia 15 listopada 1931 r. przytoczył tytułem wstępu kilka krótkich zdań, których treść może wzbudzić całkiem uzasadnione podejrzenie, iż praca ta nie jest wolna od pewnego tendencyjnego nastawienia w stosunku do gospodarki komunalnej. Wynikałoby z tego wstępu, że przy badaniu stosunków polskich mogłyby być pominięte pewne nader ważne momenty, a inne drugorzędne, wysunięte na plan pierwszy. Zresz-

tą samo brzmienie wstępu, gdzie p. A. K. Ivánka mówi, że „Centrum kryzysu finansów publicznych stanowią gminy“ i, że budżety związków komunalnych w Niemczech stanowią 1/3 ogółu wydatków ciał publiczno-prawnych“, zdaje się być pozbawione ukrytych tendencji. Zatrzymanie się jednak nad temi problemami wskazuje albo na stronnictwo, albo na powierzchowność w konstataowaniu pewnych faktów oświeclających daną dziedzinę. Tego ostatniego zarzutu nie chcę autorowi stawiać.

Ponieważ lubimy, — konstatując pewne fakty ze stosunków gdzieindziej i stawiając tezy, — czynić analogie do stosunków polskich, — musimy się zastanowić, czy tezy te są uzasadnione, czy fakty odzwierciadlają istotę rzeczy. Nie chcę omawiać tu możliwości interpretowania zdania, zacytowanego z artykułu niemieckiego ekonomisty Stolpera, pod którem to zdaniem podpisał się p. Aleksander K. Ivánka, że „ośrodek kryzysu finansów publicznych stanowią gminy“. Odtworzenie dalszego biegu myśli, tego ekonomisty na podstawie jego artykułu „Kriesenliquidation“, będzie nam mogło posłużyć za interpretację autentyczną znaczenia tego zdania. Znajdujemy tam mianowicie zarzut (nieco go prze-jaskrawiam), że samorząd niemiecki nie przewidział kryzysu gospodarczego, napiął strunę podatkową do takich rozmiarów, że w czasie ewentualnego kryzysu ledwie wystarczyłoby mu na prowadzenie normalnego toku gospodarki, oczywiście bez świadczeń, jakie pociągnął za sobą kryzys (zasilki na bezrobocie i zwiększone wydatki na opiekę społeczną). Zdaniem jego, usztywnienie najpoważniejszych źródeł wpływów samorządowych w dobie kryzysu gospodarczego, — który objął samorząd dodatkowymi świadczeniami — spowodowało załamanie się finansów samorządowych.

Nie wchodząc w szczegóły gospodarki związków komunalnych, które mogłyby nam dostarczyć, być może, na swoją niekorzyść, argumentów innych, zatrzymamy się nad tym zarzutem, który wysunął Stolper i któremu zdaje się hołdować p. Al. K. Ivánka. Istotnie, samorządy, stanowiąc poważną pozycję w obrocie Niemiec, w pewnym stopniu brały udział w rozpędzie gospodarczej rozbudowy Niemiec. Kierunek polityki gospodarczej nakreślało jednak bezwzględnie Państwo, a już decydujący wpływ na rozmiary kryzysu gospodarczego miały wewnętrzne rozdźwięki na terenie politycznym Niemiec, no i ich siejąca niepokój powszechny polityka rewizjonistyczna. Czyż jednak można wymagać od poszczególnych związków komunalnych, aby w swej działalności, skierowanej na zaspokojenie potrzeb mieszkańców swego terytorjum, mogły przewidzieć zygzakowatość polityki gospodarczej i skutki nastrojów politycznych, wniesionych w życie Niemiec przez ich polityków! Dzwon alar-

mowy winien rozbrzmiewać przede wszystkim we właściwym resorcie władz centralnych i echem donośnym odbić się we wszystkich krańcach państwa, ale spodziewać się pierwszego sygnału, zapowiadającego kryzys, z zarządu gminy jakiejś niemieckiej Psiej Wólki, wygląda nieco zabawnie. Przecież poszczególne gminy, nawet miejskie, nie mogą zdobyć się na utrzymanie znawców wskaźników wahań konunkturalnych życia gospodarczego, czy politycznego.

A teraz druga kwestja stosunku wydatków związków komunalnych do ogółu wydatków związków publiczno-prawnych. Wynoszą one według obliczeń autora 33% wydatków. Mówiąc o wydatkach, skarbowiec musi mieć na myśli potrzeby społeczne, na zaspokojenie których poniosły związki publiczno-prawne pewne świadczenia. Nie wnikając w podział potrzeb, zaspakajanych przez gminy i państwo, wszyscy, przypuszczam, zgodzimy się, że w budżecie Rzeszy figuruje pozycja, która winna być wyeliminowana. Jeżeli, mianowicie, jest mowa o zaspakajaniu potrzeb społeczeństwa przez państwo i samorząd, nie wliczałbym do działu zaspokojenia potrzeb obywateli wydatków, ponoszonych na reparacje, które w budżecie Rzeszy stanowią około 50%. Stwierdzam to na podstawie wykonania budżetów za lata 1926/27, 1927/28, 1928/29, 1929/30. Po odrzuceniu tej sumy, która w tych porównaniach figurować — zdaniem mojem nie powinna, okaże się, że samorządy zaspakajają w 50% potrzeby obywateli, a nie 33%-ch, co stanowi bardzo poważną różnicę. Tem bardziej musimy się liczyć ze strukturą budżetów Rzeszy, gdy chcemy stosować analogję do podziału zadań pomiędzy państwo i samorządy w innych krajach.

Uważaliśmy za stosowne poruszyć kwestję odpowiedzialności za spowodowanie kryzysu finansów publiczn. oraz kwestję podziału zadań gospodarki publ. pomiędzy samorząd i państwo, ponieważ są to podstawowe momenty, na które z konieczności zwrócić musimy uwagę przy regulowaniu samej zasady gospodarki samorządowej i związanej z nią kwestji finansów w Polsce. Zła ocena faktów podstawowych w żadnym razie nie może przynieść pomyślnych owoców.

Uważaliśmy za konieczne w celu rozwiania nagromadzonych uprzedzeń do samorządu i niekiedy traktowania go jako zawadę w życiu gospodarczo-społecznem, rzucić tych kilka uwag, ażeby w sprawie dla Polski o pierwszorzędnem znaczeniu zbyt pochopnie nie wygłaszano sądów i nie przedsiębrano rozstrzygnięć.

Ze Związku Miast Polskich.

POSIEDZENIE ZARZĄDU ZWIĄZKU MIAST POLSKICH.

W dniu 5 grudnia r. b., w sali portretowej Magistratu m. st. Warszawy, pod przewodnictwem prezesa Związku Miast Polskich inż. Z. Słomińskiego — prezydenta m. st. Warszawy — odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Miast przy licznych udziałach członków Zarządu.

Na posiedzeniu tem Zarząd Związku m. in. wysłuchał sprawozdania biura o obecnym stanie finansów miast. Sytuację finansową miast dokładnie ilustruje wynik obliczeń danych z 500 miast według zamknięć rachunkowych z roku 1930/31, preliminarzy na rok 1931/32 i wykonania budżetowego za poprzednie 3 lata.

Zarząd Związku uchwalił oprzeć na tych danych (mianowicie o wysokości budżetów, o niedoborach budżetowych i o stanie zadłużenia miast) swoje wystąpienie do Rządu w sprawie poprawy sytuacji finansowej gmin miejskich za pośrednictwem delegacji, która specjalnie wyłoniona została w składzie pp. inż. Z. Słomińskiego — prezesa Związku, B. Ziemięckiego — prezydenta m. Łodzi, dr. K. Dutcha — wiceprezesa Zw. Miast Małopolskich, prof. M. Chłamtacza, prezesów wojewódzkich Kół Miast oraz M. Porowskiego — dyrektora Zw. M. P.

LIKWIDACJA MIEJSKICH DZIERŻAW WIECZYSTYCH.

W województwach centralnych posiadacze nieruchomości miejskich, dzierżawionych na prawach wieczystych, zwracają się do zarządów miast o likwidację praw na zasadach i warunkach, określonych w § 11 postanowienia Komitetu Urządzącego Królestwa Polskiego z dn. 12/24.VI.1870 r. (Dz. Pr. Kr. P. tom 70 str. 177), proponując mianowicie, jako cenę wykupu, 20-krotną roczną tenutę dzierżawną.

Ponieważ przytoczone przepisy nie odpowiadają dzisiejszym warunkom gospodarczym i na ich podstawie nie można określać wartości gruntów dzierżawnych, powstaje potrzeba ustawowego uregulowania likwidacji miejskich dzierżaw wieczystych.

W stosunku do skarbu państwa sprawa omawiana została rozstrzygnięta rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 30.12.1924 r. (Dz. Ust. 118, poz. 1071).

Związek Miast prosi zarządy zainteresowanych miast o dostarczenie w terminie miesięcznym poniższych danych, które wzięte będą za podstawę do opracowania wniosków w tej ważnej sprawie.

Dane te są następujące:

- 1) Jaki jest obszar (w hektarach) gruntów miejskich, dzierżawionych na prawach wieczystych w m. . . . ?
- 2) Jaka jest wartość rynkowa tych gruntów (w przybliżeniu)?

- 3) Ile wynoszą łącznie czynsze wieczyste - dzierżawne od wszystkich gruntów w m.
- 4) Czy od r. 1924 w m. zdarzały się wypadki wykupu czynszu wieczystego?
- 5) Jeśli tak, ile było tych wypadków, ile wynosiła łączna suma wykupu i łączny obszar gruntów.?
- 6) Czy należy dążyć do rozciągnięcia mocy obowiązującej przytoczonego wyżej rozporządzenia Prezydenta na wieczyste dzierżawy miejskie?
- 7) Ew. uwagi.

W SPRAWIE WYPŁACANIA B. FUNKCJONARJUSZOM KOMUNALNYM ZAOPATRZEŃ EMERYTALNYCH.

Wobec wniesienia do Sejmu projektu ustawy o przystąpieniu Polski do konwencji w sprawie uregulowania wypłaty zaopatrzeń emerytalnych b. funkcjonariuszom komunalnym (ob. „Zamierzenia ustawodawcze“ p. 55), zwracamy się niniejszem do zarządów miast województw południowych z prośbą o podanie w możliwie najkrótszym czasie liczby b. funkcjonariuszów gminy, którzyby z mocy ratyfikacji zawartej konwencji, uzyskali prawo do zaopatrzenia, przypuszczalnej sumy, jaka obciąży budżet gminy, oraz ewentualnych uwag zarządu miasta.

GOSPODARKA MIAST W ŚWIECIE LICZB.

Prosimy Zarządy miast, do których w swoim czasie zwracaliśmy się o nadesłanie artykułów o gospodarce miejskiej, a które artykułów tych jeszcze nie nadesłały, o śpieszniejsze załatwienie tej sprawy.

Również zwracamy się do Zarządów tych miast, które pragnęłyby zamieścić w tej rubryce opis gospodarki miejskiej, o nadesłanie nam odpowiednich referatów, według wzoru artykułów, które w tym dziale już od roku zamieszczamy.

Jednolite opracowanie referatów da możność porównania stanu miast jednakowej wielkości w różnych dzielnicach Polski, zakresu ich gospodarki, stanu majątkowego itp. i da faktyczny materiał porównawczy do opracowania wniosków i zamierzeń w kierunku uzdrowienia gospodarki miejskiej i poprawy jej stanu.

Opisy wspomniane zamierzamy w końcu roku bieżącego wydrukować w książkowym wydaniu.

Prosimy wszystkie miasta o nadsyłanie do Związku Miast odpisów protokółów posiedzeń Rad miejskich i Magistratów oraz odpisów exposé budżetowych, sprawozdań z działalności organów miejskich i t. p.

LUSTRACJE MIAST.

Zwracamy uwagę miast, które zamierzają przeprowadzić lustrację gospodarki miejskiej przez Wydział Lustracyjny Związku Miast, na komunikat nasz, zamieszczony w Nr. 14/15 „Samorządu Miejskiego“ z dnia 1 sierpnia b. r. str. 842/843.

KOMISJA DLA ROZDZIAŁU DOTACYJ ZWIĄZKOM KOMUNALNYM Z PAŃSTW. FUNDUSZU DROGOWEGO.

W Nr. 11 „Samorządu Miejskiego“ z 1.VI r. b. (str. 623) podaliśmy do wiadomości, że celem dokładnego poinformowania delegatów Związku Miast w Komisji opinjo-

dawczej dla rozdziału zapomóg z Państw. Funduszu Drogowego i skuteczniejszego poparcia starań miast o dotacje z tego Funduszu koniecznem jest, aby miasta, ubiegające się o dotacje, przysyłały do Związku Miast odpisy swych podań o zapomogę wraz z odpisami wszystkich załączników.

Ponieważ, jak to praktyka wykazuje, znaczna część tych miast nie przysyła wspomnianych danych, utrudniając przez to rolę delegatów Związku w Komisji, przeto zwracamy się ponownie do zainteresowanych miast, aby we własnym interesie równocześnie z wystąpieniem do P. F. D. o przyznanie zapomogi przysyłały do Związku Miast odpisy podań i załączników.

FILM URBANISTYCZNY.

Polskie Towarzystwo Reformy mieszkaniowej nabyło film urbanistyczny, ilustrujący sposób zabudowania miast bez uprzednio sporządzonego planu zabudowania i sposób zabudowania miast wg. zgóry opracowanego planu. Film ten b. ciekawie i przystępnie ilustruje całą szkodliwość dla zdrowia mieszkańców miast oraz wielkie koszty i trudności dla zarządów miast, wynikające z nieracjonalnej zabudowy miasta, i wskazuje jak właściwie miasto, każde osiedle ludzkie, powinno być zabudowane.

Jednocześnie została wydana broszurka p. t. „Miasto Jutra“, objaśniająca wspomniany film i stanowiąca program referatu na powyższy temat. Film ten może być wypożyczany przy pośrednictwie Związku Miast na warunkach następujących: za jednorazowy pokaz zł. 150.—, za każdy następny po zł. 50.—.

Sądzić należy że Magistraty naszych miast zechcą film ten wykorzystać należycie.

KREDYTY LIGI NARODÓW NA WALKĘ Z KRYZYSEM I BEZROBOCIEM.

W związku z komunikatem w tej sprawie w Nr. 23, str. 1304, „Samorządu Miejskiego“, podajemy w dalszym ciągu, że w odpowiedzi na odnośny okólnik Związku, wpłynęło ogółem 60 odpowiedzi. Gotowe projekty robót inwestycyjnych zgłosiło 38 miast, w tem wszystkie miasta ponad 100.000 mieszkańców. Ogólna suma projektowanych inwestycji w tych miastach wg. podanych kosztorysów wynosi 582 miliony 653 tysiące złotych.

Z powyższej sumy na poszczególne roboty przypada okragło:

1) budowa wodociągów i kanalizacji	zł. 253.300.000
2) budowa domów mieszkalnych i użyteczności publicznej (szkoły, szpitale, ratusze, stadiony sportowe i t. p.)	„ 116.760.000
3) elektryfikacja miast	„ 46.114.000
4) budowa dróg, mostów, regulacja ulic i t. p.	„ 45.135.000
5) budowa rzeźni i chłodni	„ 17.340.000
6) budowa gazowni i sieci gazociągów	„ 12.686.000
7) regulacja rzek, obwałowanie brzegów i t. p. roboty regulacyjne wodne	„ 11.057.000
8) budowa hal targowych, targowisk zwierzęcych	„ 8.675.000
9) budowa urządzeń portowych i przeładunkowych (porty rzeczne, składnice towarowe)	„ 7.045.000

Reszta sumy przypada na inne pomniejsze inwestycje.

Jak widoczne z powyższego zestawienia, gros inwestycji miejskich jest tego rodzaju, że uruchomienie robót mogłoby wydatnie przyczynić się do zatrudnienia poważnej liczby bezrobotnych, nie mówiąc już o spowodowaniu zwiększenia zatrudnienia fabryk, dostarczających potrzebne do tych robót materiały — cegielnie, fabryki rur żeliwnych i t. p. Wykaz tych inwestycji został przedstawiony Ministerstwu Robót Publicznych przy piśmie z dn. 1-go b. m. Nr. 3044, którego treść w całości przytaczamy niżej.

Dane z miast, nadesłane Związkowi z opóźnieniem, zostały również Min. Robót Publicznych dodatkowo wysłane.

W odpowiedzi na pismo Ministerstwa Robót Publicznych z dnia 5 listopada r. b. L. dz. XI — 4483/31 Związek Miast Polskich ma zaszczyt zakomunikować, co następuje:

Jakkolwiek nadzieja na otrzymanie za pośrednictwem Ligi Narodów kredytów na uruchomienie robót inwestycyjnych i zatrudnienie przy tych robotach bezrobotnych jest narazie niewielka, to jednakże Związek Miast Polskich akcją tą żywo się zainteresował.

Związek Miast Polskich zdaje sobie bowiem sprawę z dużych potrzeb naszych miast i braku kredytu długoterminowego zarówno na skonwertowanie krótkoterminowych zobowiązań, powstałych głównie z dotychczasowej pracy inwestycyjnej miast i wynoszących okragło 200 milj. złotych, jak i na podjęcie nowych nieodzownych inwestycji, których projekty są w znacznej części całkowicie opracowane. Z drugiej strony Związek Miast liczy na to, że starania przedstawicieli Polski na terenie Ligi Narodów mogą jednak zwiększyć widoki na otrzymanie tą drogą potrzebnych miastom dogodnych kredytów.

Niezależnie od przedstawienia Ministerstwu Robót Publicznych po otrzymaniu wspomnianego pisma posiadanych danych liczbowych o stanie inwestycji rozpoczętych przez miasta w latach ubiegłych, Związek Miast zebrał w związku z temże pismem dane o nowo zamierzonych inwestycjach miejskich, przyczem jednak ze względu na krótki czas, jaki miał do dyspozycji, odnośną ankietą objął tylko miasta powyżej 15.000 mieszkańców.

Oparty na ankiecie wykaz inwestycji Związek Miast Polskich ma zaszczyt przedstawić przy niniejszem — Ministerstwu Robót Publicznych. Wymienione w tym wykazie roboty inwestycyjne oparte są na gotowych projektach i kosztorysach przeważnie już zatwierdzonych, które na żądanie mogą być przez miasta przedstawione. Niektóre z tych projektów mamy już w swem posiadaniu.

Pomimo tego, iż w myśl okólnika Ligi Narodów należałoby dołączyć odrazu uzasadnienia projektów, rysunki techniczne, kosztorysy i t. p., ograniczamy się narazie do przedstawienia tylko samego wykazu, gdyż mamy to przeświadczenie, że narazie chodzić może tylko o dostarczenie dokładnych danych orientacyjnych; chcemy zresztą oszczędzić miastom i sobie kosztów, związanych ze sporządzaniem odrysów, odpisów i tłumaczeń, nie mając w tej chwili żadnej pewności, że akcja, projektowana przez Ligę Narodów przyjmie realne kształty. Z chwilą, gdy widoki na otrzymanie kredytów zwiększą się — Związek Miast Polskich przedstawi w krótkim czasie dane uzupełniające w formie, wymaganej przez Ligę Narodów.

Niezależnie od danych, przedstawionych w wykazie, Związek Miast posiada od tychże miast (ponad 15.000 mieszk.) dane o rodzaju zamierzonych inwestycji nie-

opartych jeszcze na gotowych projektach i kosztorysach. Gdyby przedstawicielom Polski na terenie Ligi Narodów mogły się przydać również i te dane, możemy je dodatkowo przedstawić, przyczem, z chwilą zwiększenia się szans na otrzymanie dogodnego kredytu, wpłynęlibyśmy na zainteresowane miasta o przyspieszenie opracowania projektów i kosztorysów tych robót.

W końcu nadmieniamy, że w swej działalności wysuwamy na czoło sprawę zorganizowania dla miast poradni technicznych i gospodarczych. Na tę stronę swej działalności położylibyśmy szczególny nacisk z chwilą rozpoczęcia na szerszą skalę robót inwestycyjnych przez nasze miasta.

NOWELIZACJA USTAW O PODATKU OD LOKALI, OD NIERUCHOMOŚCI I OD PLACÓW NIEZABUDOWANYCH.

Związek Miast Polskich przesłał w dniu 9 grudnia b. r. w powyższej sprawie Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Ministerstwu Skarbu następujący memoriał L. 2741/19.

„Powołując się na pismo Związku z dn. 26 ub. m. L. dz. 2741/15, niniejszem mamy zaszczyt przedstawić Ministerstwu uwagi, dotyczące nowelizacji ustaw o podatku od lokali, nieruchomości i placów niezabudowanych, których wymiar, pobór i ściąganie powierzchni zostały związkom komunalnym.

Przedstawione niżej wnioski mogłyby uprościć, naszym zdaniem, czynności przy wymiarze i poborze tych podatków, gdyż obecna procedura, oparta na obowiązujących postanowieniach ustawowych i przepisach wykonawczych, jak to praktyka w wielu miastach wykazała, jest bardzo żmudna i kosztowna, a nie zawsze przytem prowadzi do celu, to jest ściągnięcia należności podatkowych.

Związek Miast przede wszystkim uprasza o rozpatrzenie przed ostatecznem redagowaniem projektów ustaw następujących uwag ogólnych.

I. Należałoby, jak to już w poprzednim piśmie zaznaczyliśmy, powiększyć dotychczasowe uprawnienia magistratów do umarzania, rozkładania na raty i odraczania należności podatkowych. Masowe bowiem — ze względu na przeżywanie obecnie kryzysu gospodarczego — zgłaszanie próśb o ulgi czyni obecną procedurę zbyt uciążliwą. Powiększenie natomiast kompetencji magistratów niewątpliwie zmniejszy korespondencję zarówno władz wymiarowych, jak i izb skarbowych, odciąży je od nieproduktywnej pracy i przyczyni się do zwiększenia sprężystości w załatwianiu spraw podatkowych.

W sprawach zaś, które przekraczałyby powiększone w ten sposób kompetencje władz wymiarowych, należałoby upoważnić magistrat do ich załatwienia przy udziale delegowanego przez władze skarbowe urzędnika.

II. Należałoby również upoważnić magistraty:

a) do zwrotu wyraźnie stwierdzonych nadpłat państwowych podatków, inkasowanych przez miasto, bez potrzeby każdorazowego uzyskiwania od właściwej izby skarbowej upoważnienia;

b) do zaokrąglania wymierzanych ratowych kwot podatków w groszach do 0 lub 5, istnienie bowiem nierównych końcówek jest bardzo niewygodne zarówno przy sporządzaniu wszelkiego rodzaju zestawień ksiąg bierczych, jak również nasuwa trudności przy obliczaniu odsetek zwłoki, oraz przy inkasowaniu podatków;

c) do umarzania podatków nie tylko z powodu ich nieściągalności, lecz również w wypadku stwierdzenia, że niemożność uiszczenia podatku powstała nie z winy po-

datnika, zaś ściągnięcie podatku w drodze egzekucji jest wprawdzie możliwe, ale skutkowałoby ruinę materialną podatnika.

III. Należałoby powiększyć koło osób, ustawowo zwolnionych od obowiązku uiszczania omawianych podatków, co zaoszczędzi urzędowi miejskim wiele zgoła zbytecznej pracy.

IV. Należnościami z tytułu tych podatków, oraz dodatków komunalnych bieżących oraz za dwa lata ubiegłe należałoby nadać — również w województwach południowych — hipotekę prawną na majątku dłużnika przed prywatnymi wierzytelnościami.

V. W nowelach do poszczególnych ustaw byłoby bardzo wskazane zamieszczenie, jak to już w poprzednim naszym piśmie zaznaczyliśmy, postanowienia tej treści: „Jeżeli w ustawie oznaczono, jako władzę wymiarową, magistrat (zarząd gminy miejskiej), to — o ile w ustawie nie oznaczono wyraźnie, co innego — wymiaru dokonywuje nie zarząd w formie uchwał, powziętych kolegialnie na posiedzeniach, lecz przewodniczący zarządu przez organy mu podległe“. Tego rodzaju postanowienie wykluczy błędną wykładnię, stosowaną zwłaszcza w województwach zachodnich — ze względu na specjalne tam obowiązujące ustawodawstwo ustrojowe, oraz położy kres wszelkim nieporozumieniom.

VI. Podstawa wymiaru podatku od nieruchomości powinna być identyczna z podstawą wymiaru podatku od lokali, t. j. wartość czynszowa lokalu z czerwca 1914 roku.

VII. Należałoby zaniechać corocznego sporządzania nakazów płatniczych podatku od lokali i nieruchomości ze względu na ustalone i niepodlegające żadnym wahaniom podstawy wymiaru, względnie należałoby uprościć nakazy płatnicze, wpisując kwotę całorocznego przypadającego podatku. W związku z tem należałoby opracować arkusze wymiarowe w ten sposób, aby mogły służyć do wymiaru danego podatku na okres pięcioletni; wypełnianie bowiem arkuszy wymiarowych raz na rok pochłania dużo pracy i znaczne koszty druków.

VIII. Należałoby powiększyć, przynajmniej o 100%, dotychczasowe wynagrodzenie związków komunalnych za czynności, związane z wymiarem i poborem państwowych podatków, gdyż dotychczasowe odszkodowanie jest zupełnie niewystarczające i nie pokrywa wydatków miast.

IX. Należałoby zrównać rok podatkowy z rokiem budżetowym, co usunie konieczność prowadzenia dwóch ksiąg bieżących.

X. Należałoby zmienić dotychczasowe przepisy rachunkowe w tym mianowicie kierunku, aby zamiast niepraktycznego dotychczasowego systemu książkowego kontroli podatków państwowych i komunalnych, można było wprowadzić system kartotekowy, przynajmniej w magistratach większych miast. Obecny system, zdaniem zarządów miast, jest uciążliwy, kosztowny i nie daje we właściwym czasie należytego obrazu stanu wpływów podatkowych. Przy systemie natomiast kartotekowym mogą być zastosowane nowoczesne urządzenia maszynowe, upraszczające wszelkie czynności manipulacyjne.

XI. Należałoby zmienić postanowienia, nakładające na gminy obowiązek składania raportów miesięcznych i uczynić te czasokresy półrocznymi. Sprawę tę reguluje wprowadzone wydany przez Ministerstwo Skarbu w dn. 9.VII r. b. okólnik L. D. 12906/1, dotychczasowe jednak postanowienia, bądź przepisy wykonawcze powinny być uchylone.

Przechodząc zaś do ustaw, normujących wysokość, tryb wymiaru i poboru poszczególnych podatków, Związek Miast niniejszem ma zaszczyt zaproponować, co następuje:

A. Wnioski do ustawy z dn. 2.VIII.1926 r. o podatku od lokali (Dz. Ust. R. P. Nr. 94, poz. 550) i rozporządzenia wykonawczego z dn. 29.XII.1926 r. (Dz. Ust. z roku 1927, Nr. 12, poz. 95).

1) Art. 1 ustawy należałoby zmienić w tym kierunku, aby obciążyć podatkiem od lokali solidarnie z głównym lokatorem również i sublokatorów. Ustępowi 2 tegoż artykułu należałoby zatem nadać następujące brzmienie: „Do zapłaty podatku od lokali obowiązane są solidarnie wszystkie osoby fizyczne i prawne, zajmujące lokal“, i w związku z tem w ustępie 3 § 1 rozporządzenia wykonawczego skreślić umieszczone w nawiasie słowa „lokatorzy główni“.

Ewentualnie możnaby zmodyfikować postanowienie art. 1 w kierunku pociągnięcia sublokatorów do odpowiedzialności subsydjarnej za należności podatkowe, o ile podatek jest nieściągalny od lokatora głównego.

Z obecnego brzmienia powołanych przepisów wynika, że do uiszczenia podatku zobowiązane są wyłącznie osoby, które wynajęły lokal od właściciela domu i opłacają zań czynsz. W wypadku więc, gdy „lokator główny“ (najemca lokalu) jest niewypłacalny lub podatek dobrowolnie płacić nie chce, należności podatkowej ściągnąć nie można, gdyż przymusowa egzekucja daje wyniki ujemne ze względu na to, że całe umebłowanie tych lokali stanowi własność — w takich wypadkach — sublokatorów. Procesy, jakie na tem tle mają miejsce, narażają gminy miejskie na znaczne koszty.

Należy przytem zaznaczyć, że przytoczone wypadki mają bardzo często miejsce, ponieważ w czasach powojennych, w związku z kryzysem mieszkaniowym, wytworzyła się klasa ludzi, których źródłem utrzymania są posiadane przez nich większe lokale mieszkalne, oddawane w najem.

2) W związku z powyższą zmianą należałoby w punkcie 3 ustęp 2 § 2 rozporządzenia wykonawczego zaznaczyć, że za pomieszczenia w lokalach urzędów państwowych i samorządowych, instytucyj naukowych, oświatowych, dobroczynnych i wyznaniowych, zajmowane przez osoby trzecie, podatek wymierza się od zajmowanych przez nie pomieszczeń tym właśnie osobom, nie zaś lokatorom głównym, którzy są od podatku zwolnieni.

3) W art. 3 ustawy należałoby:

a) W p. 3 dodać „instytucje społeczne i organizacje zawodowe“, mamy tu na myśli np. Towarzystwo Rzemieślników, Związek Kupców, Związek Zawodowy Górników i in.

b) W p. 7 skreślić słowa „o ile nie mają bezrobotnych“, bezrobotni bowiem, nieotrzymujący żadnych zasiłków, są w oplakanem położeniu, które powoduje umarzanie im należności podatkowych, ustawowe więc zwolnienie ich od obowiązku podatkowego odciążałoby magistratę od zbyt ciężkiej i kosztownej pracy.

c) Dodać nowy punkt 11 w brzmieniu następującem: „11) lokale jedno lub dwuizbowe, o ile podstawowe komorne nie przekracza złotych rocznie“, uważając, że minimum podatku powinno wynosić przynajmniej 4 złote w stosunku rocznym, uważamy jednocześnie za stosowne podnieść, że należałoby tu stosować różną skalę w zależności od liczby mieszkańców.

Obowiązujące dotychczas przepisy nie przewidują pewnego minimum podstawy wymiaru, wobec czego podatek wymierzany jest od najmniejszych lokali. Koszt zaś uskuteczniania niskich wymiarów jest niewspółmiernie wysoki do samej należności podatkowej, a czynności aparatu egzekucyjnego, bardzo licznego, prowadzają się często

do sporządzania protokółów bezwocnego zajęcia. Pociągnięcie zatem w ustawie jak najszerszych mas ludności do świadczeń nie jest słuszne, a uprawnienia władz do komisijnego udzielenia indywidualnych ulg nie są w tej mierze wystarczające. Zgłoszenia o ulgi są masowe, jak świadczą o tem dane, przesłane nam z kilku miast.

W Wilnie np. w r. 1929 na 10,768 lokali mieszkalnych o podstawowym komornem, nieprzekraczającym 60 rubli (109,6 złotych) rocznie wymierzono podatek w sumie 107,808 zł., z czego do dnia 30.X r. b. umorzono z tytułu nieściągalności 46,700 zł., co stanowi 43% ogólnej sumy wymierzonego podatku. W Sosnowcu na 23.000 płatników zaległości wynoszą koło 1.000.000 zł. W Piotrkowie przy 10,102 pozycjach podatkowych wymiar w b. r. wyniósł 123,309 zł. Kasa zatem załatwia 40,408 pozycji przy przeciętnej wpłacie 3 zł. na 1 pozycję, a gdy w samej rzeczy najniższy wymiar wynosi 5,12 zł., na jedną wpłatę (pozycję kasową) wypada 1,28 zł.

Zważywszy zatem, że lokale jedno i dwuizbowe zamieszkuje ludność najuboższa, że koszty, związane z wymiarem, a następnie z umarzaniem wymierzonego podatku są w wysokim stopniu niewspółmierne z wpływami podatkowymi, że zgłaszanie się o ulgi i umarzanie na mocy tych zgłoszeń należności podatkowych z tytułu ich nieściągalności posiada charakter masowy, postulat miast o zwolnieniu posiadaczy lokali jedno i dwuizbowych od obowiązku podatkowego zasługuje, naszym zdaniem, na uwzględnienie.

4) W art. 4 ustawy należałoby umieścić postanowienie, nakładające na właścicieli nieruchomości obowiązek donoszenia o wszelkich zmianach lokatorów (o zwolnieniach i zajęciach lokali) w czasokresie tygodniowym od zaszłej zmiany pod rygorem, przewidzianymi w art. art. 63 i 66 ustawy o tymcz. uregul. finansów komunalnych, oraz odpowiedzialności za należność podatkową. W związku z tem należałoby zmienić odpowiednio brzmienie § 5 rozporządzenia wykonawczego.

Dotychczas z braku odpowiedniego ustawowego obowiązku — ostatni ustęp § 5 rozporządzenia wykonawczego nie daje dostatecznej podstawy prawnej do tego obowiązku, — magistraty dowiadują się o zmianach lokatorów zbyt późno, a często nawet już po wdrożeniu egzekucji, której trzeba zaniechać, przyczem nie można płatnika odszukać i podatku ściągnąć.

5) W związku z tem należałoby ustęp 2 § 8 rozporządzenia wykonawczego zmienić w ten sposób, że w razie zmiany lokatora wymierza się nowemu lokatorowi podatek od pierwszego dnia miesiąca, w którym lokal został przez niego zajęty, nie zaś — jak dotychczas — od pierwszego dnia następnego miesiąca.

Dotychczasowy sposób wymiaru powoduje bardzo często utratę podatku za jeden kwartał: np. lokator X opuszcza lokal N w czerwcu i lokal ten zajmuje w lipcu nowy lokator Y; lokator Y zapłaci zatem podatek za kwartał IV, należność więc podatkowa od lokalu N za kwartał III przepadnie.

6) W art. 7 ustawy należałoby wyraźnie zaznaczyć, co należy rozumieć przez „organa związków komunalnych miejskich“. Zgodnie z uwagą V, zamieszczoną na początku naszego pisma, wskazanem byłoby zastąpić powyższe słowa przez „przewodniczący zarządów miast przez organy im podległe“.

7) §§ 14 — 18 rozporządzenia wykonawczego należałoby znowelizować w kierunku powiększenia kompetencji magistratów, jako władzy wymiarowej, do odraczania, rozkładania na raty i umarzania należności podatkowych. Najwłaściwszem, naszym zdaniem, byłoby przekazanie magistratom wszystkich miast kompetencji izb skarbowych, przewidzianych w § 17.

Dotychczasowa procedura np. przy umarzaniu podatku we wszystkich miastach,

z wyjątkiem Warszawy, Łodzi, Poznania, Lwowa, Krakowa, Wilna, Lublina i Bydgoszczy jest następująca:

- a) uskutecznienie wymiaru i doręczenie nakazu płatniczego,
- b) przyjęcie prośby płatnika o umorzenie podatku,
- c) przeprowadzenie wywiadu (stwierdzenie stanu majątkowego petenta) po uprzednim zapisaniu prośby do księgi wywiadów,
- d) opracowanie wniosku po uprzednim otrzymaniu danych o zaległościach i wciągnięciu sprawy do ewidencji wniosków,
- e) przesłanie prośby wraz z wnioskiem do izby skarbowej,
- f) przyjęcie decyzji izby i zawiadomienie o jej treści petenta,
- g) wciągnięcie decyzji (umarzającej) do księgi umorzeń po uprzednim skreśleniu sprawy z ewidencji wniosków, oraz powiadomienie o niej kasy.

Powyższa procedura jest, jak widać, bardzo żmudna, tembardziej, że odbywa się prawie zawsze cztery razy do roku. Protokoły bezowocnego zajęcia, sporządzane przez miejskie organy egzekucyjne, przesyłane są w tysiącach egzemplarzy władzom skarbowym.

W większych nawet miastach prośba podatnika o rozłożenie podatku w wysokości 40 zł. na cztery raty miesięczne wymaga:

- a) wydania tymczasowej decyzji,
- b) przedstawienia Izbie Skarbowej sprawozdania,
- c) zatwierdzenia przez Izbę Skarbową tymczasowej decyzji,
- d) zawiadomienia płatnika o tem zatwierdzeniu.

Gdyby jednakże, zdaniem Ministerstwa, powiększenie kompetencji magistratów w proponowanych rozmiarach nie było możliwem, Związek Miast wnosilby o przekazanie władzy wymiarowej we wszystkich miastach — prawa do odraczania i rozkładania na raty we własnym zakresie na przeciąg sześciu miesięcy należności podatkowych do wysokości — poza Warszawą — stu złotych, oraz do umarzania we własnym zakresie należności do wysokości 50 zł. w razie protokólnego stwierdzenia wyjątkowej nędzy płatnika, do wysokości zaś 200 zł. przy udziale delegowanego przez właściwe władze, skarbowego urzędnika miejscowego urzędu skarbowego lub izby skarbowej. Wykazy umorzonych zaległości i protokoły o nieściągalności przesyłane byłyby w tych wypadkach izbie skarbowej do wiadomości.

Uważamy za stosowne zaznaczyć jednak, że tylko pierwsza koncepcja — przekazanie magistratom wszystkich miast kompetencji izby skarbowej — zrealizowałaby w pełni zasadę jak największego uproszczenia administracji skarbowej.

Na tem miejscu zmuszeni jesteśmy zaznaczyć jednocześnie, że izby skarbowe, nie znając dokładnie stosunków miejscowych, zbyt rygorystycznie traktują prośby o umorzenie podatku, załatwiając je odmownie, bądź też zbyt przedłużając ich załatwianie. Powoduje to konieczność przenoszenia zaległości, najczęściej nieściągalnych do nowych ksiąg, bądź też stwarza fermenty wśród płatników, do których zgłaszają się egzekutorzy.

W Piotrkowie np. izba skarbowa na 3.000 podań, popartych protokołami ubóstwa, załatwiła do dn. 30.X r. b. 40. W Sosnowcu zaległości wynoszą około 1 milion złotych podatku, które są nieściągalne, a mimo to izba skarbowa nie zgadza się na umorzenie tych zaległości.

8) Po art. 9 ustawy należałoby dodać nowy artykuł 9-a, zawierający postanowienia karne. Umieszczenie sankcyj karnych w § 6 rozporządzenia wykonawczego nie wydaje się nam wystarczającym, ponieważ przepis tego paragrafu nie jest oparty na postanowieniu ustawy.

B. Wnioski do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 17.VI.1924 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 51, poz. 523), zmienionego ustawą z dnia 1.IV.1925 roku (Dz. U. Nr. 43, poz. 296) i ustawa z dnia 30.XII.1929 r. (Dz. U. Nr. 2 z 1930 roku, poz. 6), rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 30.IV.1925 r. (Dz. Ust. Nr. 48, poz. 333) o państwowym podatku od nieruchomości w gminach miejskich i od niektórych budynków w gminach wiejskich, oraz do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 12.IX. 1930 r. o ulgach podatkowych dla nowowznoszonych budowli (Dz. U. Nr. 64, poz. 508).

1) Byłoby wskazaniem zaznaczenie w znowelizowanej ustawie postanowienia tej treści, że podatek od nieruchomości podlega umorzeniu z tytułu nieużytkowania nieruchomości od następnego kwartału po wniesieniu odwołania. Brak tego prekluzyjnego terminu powoduje, że obecnie umarzane są należności podatkowe za czasokres wstecz bez możliwości należytego skontrolowania faktycznego stanu rzeczy.

2) Art. 7 ustawy z 1925 r. należałoby zmienić w tym kierunku, aby Minister Skarbu wyraźnie uprawniony był również i do umarzania należności podatkowych z powodu ich nieściągalności, względnie mogącej nastąpić ruiny gospodarczej płatnika (ob. uwaga II c) oraz do przeniesienia tego uprawnienia, jak i uprawnień w przedmiocie rozkładania na raty i odraczania należności podatkowych z zastosowaniem ulgowych odsetek zwłoki również i na władze wymiarowe.

W związku z tem należałoby, zgodnie z uwagą I, zmienić § 11 rozporządzenia wykonawczego w kierunku nadania związkom komunalnym uprawnień izb skarbowych, przewidzianych w § 12 rozporządzenia.

3) § 2 p. 6 rozporządzenia z 1924 r. należałoby zmienić w kierunku podwyższenia dotychczasowego minimum czynszu względnie wartości czynszowej z 25 zł. na 100 zł.

4) Druk książki bierczej państwowego podatku od nieruchomości, obejmujący 34 rubryki, powinien być skasowany, natomiast wprowadzony na nowo do użytku dawny wzór o 16 rubrykach. Wzór ten Nr. 1466-a jest przejrzysty, łatwy do manipulacji i wyklucza jakiegokolwiek pomyłki w pracy.

5) Byłoby bardzo wskazane uzyskanie ustawowego upoważnienia do ogłoszenia w „Dzienniku Ustaw” jednolitego tekstu ustawy o państwowym podatku od nieruchomości z uwzględnieniem wszelkich poprawek w formie obwieszczenia Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

6) Należałoby w ustawie o ulgach podatkowych dla nowowznoszonych budowli umieścić postanowienie tej treści, że przewidziane w tej ustawie ulgi przysznaje się od następnego kwartału po wniesieniu odnośnego podania. Brak tego terminu ma ten skutek, że podatnicy lekceważą sobie konieczność wnoszenia odwołań, co w konsekwencji powoduje znaczną ilość rekursów i umorzeń.

7) Należałoby w ustawie wyjaśnić, co należy rozumieć w znaczeniu prawnem pod terminami „nowa budowa, dobudowa, odbudowa, przybudowa, przebudowa, nadbudowa”.

C. Wnioski do artykułów 24 i 25 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22.IV.1927 r. o rozbudowie miast (Dz. Ust. R. P. Nr. 42, poz. 372) i §§ 25 — 31 rozporządzenia wykonawczego Ministra Skarbu z dn. 3.XI.1927 r. (Dz. Ust. Nr. 106, poz. 913).

1) W § 27 p. 4 rozporządzenia wykonawczego należałoby wyraźnie określić pojęcie sadów i parków, wskutek nieustalonej bowiem terminologii powstają na tem tle liczne nieporozumienia.

3) Należałoby określić minimum szacunku placu niezabudowanego ze względu na to, że koszt uskutecznienia zbyt niskich wymiarów jest niewspółmiernie wysoki w stosunku do należności podatkowej.

Przesyłając powyższe uwagi Związek Miast jednocześnie ma zaszczyt zauważyć, że przed wydaniem rozporządzeń wykonawczych do znowelizowanych ustaw, pożądane byłoby zwołanie konferencji z udziałem przedstawicieli wydziałów finansowo-podatkowych kilku większych miast w celu ustalenia najbardziej uproszczonych form postępowania przy wymiarze i poborze podatków państwowych, uskutecznianych przez miasta⁴.

ZADŁUŻENIE MIAST.

Według obliczeń Związku Miast Polskich, na podstawie specjalnej ankiety *), z liczby 500 miast, które nadesłały odpowiedzi, a wśród których są wszystkie miasta ponad 10.000 m. bez Warszawy i Kowla, okazuje się, że wszystkie zobowiązania miast wraz z nieuregulowanymi należnościami dostawcom, szpitalom i t. p. wynosiły w/g zamknięć rachunkowych na 1.IV.1931 r. okragło 700 milionów złotych. W sumie tej mieściło się 440 milj. zł. zobowiązań, których spłata rozłożona została na dłuższy okres czasu, niż pięć lat, 56 milj. zł. zobowiązań, płatnych w ciągu 5 lat, poczynając od roku budżetowego 1932/33 i 200 milj. zł. zobowiązań, płatnych w roku budżet. 1931/32. Te 200 milj. zł. powinny być zapłacone niezależnie od wykonania budżetów za r. 1931/32, które zawierały 337 milj. zł. wydat. zwyczaj. Ta nieproporcjonalnie duża, w stosunku do budżetów zwyczajnych, suma zobowiązań krótkoterminowych składa się z następujących 4-ch zasadn. zobow. miast.

I — 90 milj. należności wobec Banku Gosp. Kraj. i Skarbu Państwa,

II — 75 milj. wobec innych publ. instytucyj, a w tej liczbie 46 milj. wobec K. K. O.,

III — 58 milj. wobec osób, instytucyj i firm prywatnych i

IV — 34 milj. zobowiązań i sum obcych wobec szpitali i różnych instytucyj (np. niewpłacone podatki skarbowe, składki ubezpieczeniowe i t. d.).

80% zobowiązań wobec osób i instytucyj prywatnych stanowią zobowiązania wekslowe.

Jeżeli chodzi o zobowiązania Banku Gospodarstwa Krajowego i Skarbu Państwa, to znaczną część tej sumy zobowiązań stanowią dotychczas nie skonwertowane pożyczki krótkoterminowe, wydane w formie zaliczek na poczet długoterminowych. Rozwiązania obecnych trudności finansowych miast szukać należy nie tylko w konwersji krótkoterminowych zobowiązań wobec publicz. instytucyj kredytowych

*) p. „Samorząd Miejski“ Nr. 14/15 z r. b., str. 840.

i w umożliwieniu spłaty należności osobom i instytucjom prywatnym, lecz i w zastosowaniu daleko idących ulg w porównaniu z dotychczasowymi warunkami w spłacie zobowiązań długoterminowych (przedłużenie okresu umorzenia, zmniejszenie stopy procentowej); w szeregu miast bowiem t. zw. obsługa długów zbyt obciąża budżet zwyczajny i uniemożliwia zrównoważenie budżetu. Oczywiście akcja kredytowa sama przez się nie prowadzi do usunięcia trudności finansowych miast, gdyż od dłuższego czasu zachwiana została równowaga między wydatkami ustawowymi miast, a ich uprawnieniami finansowymi.

BUDŻETY I NIEDOBORY MIAST.

Według obliczeń danych liczbowych z 500 miast, dokonanych przez Związek Miast i obejmujących wszystkie miasta ponad 10 tys. mieszk., oprócz Warszawy i Kowla, ogólna suma budżetów zwyczajnych w/g zamknięć rachunkowych przedstawia się następująco: za r. 1929/30 — 350 milj. zł., 1930/31 — 339 milj. zł., na rok 1931/32 miasta te preliminowały — 337 milj. zł. zwyczajnych wydatków. Widoczny więc jest w ciągu ostatnich lat, spadek wydatków zwyczajnych miast, w porównaniu z rokiem 1929/30, jeżeli wziąć pod uwagę, że w ciągu tych 3 lat wzrosły wydatki na obsługę długów, stanowiące część składową wszystkich wydatków zwyczajnych (wydatki na obsługę długów w r. 1929/30 — 48 milj. zł., a na 1931/32 — 70 milj. zł.). Uwzględniając nadto tę okoliczność, że w ciągu ostatnich lat na miasta spadły nowe ustawowe obowiązki, a m. in. obowiązek dostarczania bezpłatnych mieszkań nauczycielom szkół powszechnych, to widocznem się stanie, że miasta w dużym stopniu zmniejszają swe wydatki zwyczajne. Ponieważ miasta b. różnią się między sobą, co do stopnia ich rozwoju, ogólnego stanu finansowego, a nawet uprawnień finansowych, stopień kompresji wydatków zwyczajnych jest w poszczególnych miastach różny. Szereg miast utrzymuje stopień wydatków zwyczajnych na jednakowym poziomie, natomiast wiele miast pod wpływem konieczności życiowych, poskreślało wydatki nawet na najkonieczniejsze potrzeby, jak np. pomoc lekarską w szkołach i t. p. Niepomierne duży stan zadłużenia krótkoterminowego, wysokie stosunkowo sumy, które muszą być przeznaczane na obsługę długów długoterminowych, konieczność korzystania z kredytów krótkoterminowych przeważnie na czasowe zasilenie kas miejskich i odpłacanie procentów od tych pożyczek przez miasta, do kas których coraz trudniej wpływają normalne dochody budżetowe, doprowadziła do tego, że, pomimo redukcji budżetów zwyczajnych z liczby 500 miast — 190 miast wykazało za r. 1930/31 niedobór zwyczajnych budżetów. Następnie jeżeli chodzi o nadzwyczajne budżety miast, to podczas, gdy w r. 1928/29 miasta wykonały nadzwyczajnych wydatków na 269 mil. zł., to w roku 1931/32 miasta te preliminowały tylko 92 milj. zł., a wykonują niewątpliwie znacznie mniej.

Poważną część tych ostatnich wydatków stanowią zresztą wydatki na jednorazową spłatę zobowiązań towarowych w związku z dokonaniem poprzednio inwestycjami.

Z KOMUNALNEGO FUNDUSZU POŻYCZKOWO-ZAPOMOGOWEGO.

W dniu 1 grudnia r. b. odbyło się posiedzenie Komisji Komunalnego Funduszu. Wpłynęło 23 podania od miast o pożyczki krótkoterminowe na ogólną sumę zł. 1.327.000. Do dyspozycji Komisji była suma zł. 207.544.

W dniu 9 grudnia odbyło się również posiedzenie Komisji Kom. Funduszu, poświęcone wyłącznie sprawom prolongaty spłat pożyczek zaciągniętych przez zw. komunalne w Funduszu Pożyczkowo-Zapomogowym.

Na posiedzeniu, które odbędzie się w dn. 18 grudnia r. b., będą rozpatrywane podania o konwersje pożyczek krótkoterminowych, zaciągniętych w Kom. Funduszu Pożyczkowo-Zapomogowym na pożyczki długoterminowe.

KONFERENCJA W SPRAWIE ORGANIZACJI CENTRALNEJ OPERY POLSKIEJ.

W dn. 5 b. m. bezpośrednio po posiedzeniu Zarządu Związku odbyła się w sali portretowej Magistratu m. st. Warszawy konferencja w sprawie organizacji Centralnej Opery Polskiej. W konferencji wzięli udział zaproszeni przez Prezesa Związku członkowie Zarządu oraz pp.: 1) inż. Janicki Tadeusz — przedstawiciel Magistratu m. Bydgoszczy, 2) Mazur Józef — kierownik tymczasowego zarządu m. Częstochowy i 3) Józef Piechota — kierownik tymczasowego zarządu m. Lublina.

Po zreferowaniu przez prof. Ludwika Baldwin-Ramulła sprawy uruchomienia opery w Polsce, uchwalono powołać komisję, złożoną z prezydentów miast Warszawy, Łodzi, Poznania, Lwowa i Krakowa. Komisja ma zbadać możliwości finansowe uruchomienia centralnej opery, działającej na terenie całej Rzeczypospolitej. Podstawą prac komisji ma być projekt prof. Ramulła.

PROTOKÓŁ

POSIEDZENIA KOMISJI BEKONOWEJ PRZY ZWIĄZKU MIAST POLSKICH W DN. 4.XII R. B.

W posiedzeniu komisji wzięli udział pp.: dr. Jan Kiszkiel — Naczelnik Wydziału Min. Rolnictwa, M. Pogorzelski — Radca Min. Przemysłu i Handlu, dr. M. Dalkiewicz — przedstawiciel Państw. Instytutu Eksportowego, pp.: prezes Narbutt, wiceprezes Drews, dyr. W. Hanicki, St. Gayny, Stan. Lubiński — przedstawiciele Polskiego Związku Bekonowego, Leon Barciszewski — przedstawiciel Związku Miast Polskich — prezydent m. Gniezna, oraz pp.: dr. Klemens Łazarowicz i Stefan Zbrożyna z ramienia Związku M. P.. Protokół prowadził p. Piotr Paliga — referent biura Związku.

Posiedzenie otworzył o godzinie 6 w. w lokalu biura Związku Miast Polskich p. Leon Barciszewski, proponując przyjęcie następującego porządku obrad:

- 1) Odczytanie protokołu posiedzenia z dn. 6.VIII.1931 r.
- 2) Projekt regulaminu Komisji Bekonowej.
- 3) Ukonstytuowanie się Komisji Bekonowej.
- 4) Program działalności Komisji.
- 5) Wolne wnioski.

Protokół posiedzenia Komisji Bekonowej z dn. 6.VIII r. b. po odczytaniu przyjęto do wiadomości.

W wyniku dyskusji, jaka się wywiązała nad projektem regulaminu Komisji Bekonowej, oraz zgłoszonymi do niego poprawkami, przyjęto ten projekt w następującym brzmieniu:

1. Komisja Bekonowa przy Związku Miast Polskich składa się z przedstawicieli: 3 Ministerstw (Rolnictwa, Przemysłu i Handlu, Spraw Wewnętrznych), Pań-

stwowego Instytutu Eksportowego, 3-ch przedstawicieli Polskiego Związku Bekonowego, 3-ch przedstawicieli Związku Miast Polskich, oraz członków kooptowanych.

2. Do zadań Komisji Bekonowej należy:

- a) opracowanie wytycznych co do budowy, urządzenia i eksploataowania bekonniarni,
- b) udzielanie samorządom wszelkich informacji i wskazówek w sprawach, objętych punktem a), prowadzenie listy fachowców, obeznanych z poszczególnymi działami przemysłu bekonowego, firm, wyrabiających urządzenia dla bekonniarni i t. d.
- c) czuwanie nad tem, aby nowe bekonniarnie powstawały tylko w takich miejscowościach, które mogą zapewnić dobre funkcjonowanie bekonniarni (dostateczna ilość odpowiedniego żywca, możliwe warunki komunikacyjne),
- d) współdziałanie z władzami państwowymi w organizowaniu odpowiedniego nadzoru weterynaryjnego nad bekonniarniami. Opracowywanie wzorów umów z dzierżawcami bekonniarni i t. d.,
- e) występowanie z wnioskami i memorjami do właściwych urzędów i organizacji w sprawach, związanych z zadaniami Komisji Bekonowej.

3. Komisja Bekonowa wybiera co rok prezydium, składające się z przewodniczącego, jego zastępcy i sekretarza.

4. Siedzibą Komisji jest biuro Związku Miast Polskich. Korespondencję Komisji prowadzi sekretariat w biurze Związku Miast Polskich.

5. Posiedzenia Komisji odbywają się co najmniej raz na kwartał. Przewodniczący obowiązany jest zwołać posiedzenie Komisji na wniosek każdego członka Komisji w terminie, oznaczonym we wniosku, najpóźniej jednak w terminie dwutygodniowym od otrzymania wniosku.

Na członków prezydium Komisja powołała przez aklamację pp. Leona Barciszewskiego — w charakterze przewodniczącego i dr. Kl. Łazarowicza — w charakterze sekretarza.

Jednocześnie na wniosek p. St. Gaynego Komisja wyraziła zgodę na to, że do prezydium Komisji zostanie zaproponowany w charakterze zastępcy przewodniczącego przedstawiciel Polskiego Związku Bekonowego. Zgłoszenie kandydata przez ten Związek nastąpi na najbliższym posiedzeniu.

Po odczytaniu przez p. dr. Kl. Łazarowicza dezyderatów w sprawie przemysłu bekonowego, nadesłanych na skutek rozpisanej ankiety do sekretariatu Komisji przez Magistraty poszczególnych miast, w których istnieją bekonniarnie miejskie Komisja, po krótkiej dyskusji, uchwaliła rozesłać te dezyderaty członkom Komisji celem nadesłania do sekretariatu Komisji uwag, którymi zagadnieniami, dotyczącymi przemysłu bekonowego powinna się zająć obecnie Komisja.

Na porządku dziennym następnych posiedzeń Komisji umieszczane będą referaty, poświęcane tym zagadnieniom przemysłu bekonowego, które na podstawie powyższych uwag uznane zostaną za najpilniejsze.

Na najbliższym posiedzeniu Komisji p. St. Gayny wygłosi referat o potrzebach przemysłu bekonowego.

O godz. 8 w. przewodniczący zamknął posiedzenie.

MIĘDZYNARODOWY KONGRES MIAST W LONDYNIE W MAJU 1932 R.

W dniach 23 — 25 maja 1932 r. odbędzie się w Londynie pod protektoratem króla angielskiego Jerzego V Międzynarodowy Kongres Miast, organizowany przez Międzynarodowy Związek Miast, w Zarządzie którego Związek Miast Polskich posiada 2 przedstawicieli.

Po zamknięciu obrad Kongresu, od 26 maja do 11 czerwca, odbędzie się zwiedzanie przez uczestników Kongresu m. Londynu, okolic Londynu oraz ważniejszych miejscowości Anglii (w dwóch grupach).

W Nr. 14/15 „Samorządu Miejskiego“ na str. 879 podaliśmy sprawozdanie z posiedzenia Zarządu Międzynarodowego Związku Miast z 19 — 20 czerwca r. b., na którym zajmowano się sprawą organizacji Kongresu. Zwracamy uwagę na uchwały, powzięte na tem posiedzeniu, które umożliwiają ewent. wprowadzenie w obradach Kongresu języka polskiego, jako jednego z języków oficjalnych Kongresu, w zależności od liczebności delegacji słowiańskich i dopełnienia niektórych warunków technicznych, załatwienie których jest zapewnione.

Kongres ten posiada szczególne znaczenie w obecnej dobie kryzysu, przeżywanego przez wszystkie miasta w świecie. Odpowiednie obeślanie Kongresu przez miasta polskie posiada też poważne znaczenie prestige'owe i propagandowe.

Sprawą Kongresu zajmował się Komitet Wykonawczy Zarządu Związku Miast Polskich na posiedzeniu w dniu 10 września r. b. (vide „Samorząd Miejski“ Nr. 21 z dn. 1.XI. r. b. str. 1180 — 1186), który uchwalił „propagować jak najliczniejsze obeślanie Kongresu przez delegatów miast polskich“ ze względu na wspomniane wyżej uzależnienie przez Zarząd Międzynarodowego Związku Miast uznania jednego z języków słowiańskich za język oficjalny Kongresu od liczebności grupy słowiańskiej na Kongresie („Sam. Miej“ Nr. 21 z r. b. str. 1185 p. 4a).

Zarząd Związku Miast Polskich na posiedzeniu w dniu 5 b. m. uchwalił zwrócić się do miast o wzięcie licznego udziału w Kongresie.

Związek Miast Polskich zdaje sobie sprawę z trudności natury finansowej, jakie miasta będą miały do przezwyciężenia przy delegowaniu swych przedstawicieli na Kongres. Celem ograniczenia kosztu wyjazdu do minimum, Związek Miast Polskich uzyskał zapewnienie różnych ulg dla delegatów, a mianowicie 50% zniżki kolejowej na przejazd do Gdyni i z powrotem, 25% zniżki na przejazd okrętem, paszporty ulgowe i t. p. Uczestnicy Kongresu będą również korzystać z szeregu ulg w Anglii.

Po uwzględnieniu tych zniżek, koszt podróży tam i z powrotem wyniesie od 320 zł. do 450 zł., zależnie od klasy kolejowej i okrętowej, koszt hotelu w Londynie w czasie 22 — 30 maja wyniesie od 174 zł. do 400 zł., zależnie od klasy hotelu. Ogółem koszt wyjazdu delegata na Kongres należy obliczać w wysokości 900 — 1.600 zł., nie wliczając wydatków przy zwiedzaniu Anglii, które wyniosą ok. 30 funtów szterl. od osoby.

Związek Miast Polskich prosi Zarządy miast o rozpatrzenie sprawy udziału przedstawiciela miasta w Kongresie, z uwzględnieniem przytoczonych wyżej okoliczności natury ogólnej i przesłanie do biura Związku p r z e d 15 l u t e g o 1932 r. imiennego wykazu osób, delegowanych na Kongres oraz przekazanie po 90 zł. od osoby tytułem składki kongresowej.

Nadmieniamy, iż projektowany jest wspólny wyjazd na Kongres przez Gdynię delegatów miast polskich, czechosłowackich, jugosłowiańskich i bułgarskich.

Prosimy o powiadomienie biura Związku Miast Polskich o decyzji Zarządu miasta co do udziału w Kongresie w wymienionym terminie do 15 lutego 1932 r., gdyż w tym terminie należy powiadomić Międzynarodowy Związek Miast o liczebności delegacji polskiej na Kongres.

Przegląd ustaw, rozporządzeń i zamierzeń ustawodawczych — zarządzeń, okólników i wyjaśnień władz.

UISZCZANIE NIEKTÓRYCH ZALEGŁYCH PODATKÓW W NATURZE.

Ustawą z dnia 22.X.1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 99 p. 761) przewidziano możliwość uiszczania niektórych zaległych podatków w naturze na cele bezpośredniej pomocy bezrobotnym. W Nr. 104 Dz. U. R. P. pod poz. 806 ogłoszono rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 16.XI.1931 r. w sprawie wykonania powyższej ustawy. Rozporządzenie szczegółowo omawia sposób uiszczania tych podatków.

ZWOLNIENIE OD PODATKU CUKRU, PRZEZNACZONEGO NA DOŻYWIENIE DZIECI?

W Nr. 100 D. U. R. P. pod. poz. 765 ogłoszono ustawę z dnia 22.X.1931 r. w sprawie zwolnienia od podatku cukru, przeznaczonego na dożywienie dzieci w szkołach, przedszkolach i ochronkach, w okresie do dnia 1 lipca 1932 r. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 21 listopada 1931 r. (D. U. R. P. Nr. 104 poz. 807) szczegółowo omawia sposób otrzymywania i dalszej kontroli tego rodzaju cukru.

CZĘŚCIOWA ZMIANA USTAWY O PODATKU DOCHODOWYM.

W Nr. 101 D. U. R. P. pod poz. 771 ogłoszono ustawę z dnia 7 listopada 1931 r. o zmianie niektórych postanowień ustawy o państwowym podatku dochodowym. Nowela w inny sposób, niż dotychczas, określa pojęcie dochodu z tantjem, nakłada obowiązek na osoby, które otrzymują wynagrodzenie od różnych służbodawców, opłacania podatku od sumy wszystkich tych dochodów i t. d.

ZNIESIENIE SĄDÓW OKRĘGOWYCH I GRODZKICH NA OBSZARZE WOJEWÓDZTW CENTRALNYCH.

Ustawami z dnia 14.X.1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 103, poz. 786 i 787) zniesiono sądy okręgowe w Mławie (woj. warszawskie) i Białej Podlaskiej (woj. lubelskie), zmieniając odpowiednio okręgi sąsiednich sądów okręgowych. Jednocześnie rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 10.XI.1931 r. (D. U. R. P. Nr. 103 poz. 789 i 790) utworzono w Mławie — wydział zamiejscowy sądu okręgowego w Płocku, a w Białej Podlaskiej — wydział sądu okręgowego w Siedlcach.

Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 10.XI.1931 r. (D. U. R. P. Nr. 103 poz. 792) zniesiono sądy grodzkie w Maciejowicach i Żelechowie (wojew. lubelskie), a w miejsce ich utworzono nowy sąd grodzki w Sobolewie.

ZMIANA PODZIAŁU NA OKRĘGI I OBWODY INSPEKCJI PRACY.

Rozporządzeniem Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 20 sierpnia 1931 r. (D. U. R. P. Nr. 100 poz. 768) dokonano zmiany podziału terytorjalnego Rzeczypospolitej Polskiej na okręgi i obwody inspekcji pracy. Zmiany dotyczą obszarów województw: kieleckiego, lubelskiego, wołyńskiego, białostockiego, poleskiego, tarnopolskiego, stanisławowskiego i lwowskiego.

PRYZNANIE PRAWA DO ZASIŁKÓW CZĘŚCIOWO ZATRUDNIONYM ROBOTNIKOM NIEKTÓRYCH ZAKŁADÓW PRACY W WOJEWÓDZTWACH LUBELSKIM, ŚLĄSKIM I LWOWSKIM.

Rozporządzeniem Ministra Pracy i Op. Społ. z dnia 1 listopada 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 101 poz. 777) przyznano prawo do zasiłków częściowo zatrudnionym robotnikom, których zarobek tygodniowy nie przekracza, z powodu ograniczenia produkcji, pełnego umówionego zarobku za 1, bądź 2 dni pracy. Rozporządzenie dotyczy 4 zakładów pracy: 1-en w Zamościu, 2 w Częstochowie i 1-en w Siemianowicach. Rozporządzeniem zaś z dnia 10 listopada 1931 r. (D. U. R. P. Nr. 103 poz. 794) przyznano taki sam zasiłek robotnikom 24 zakładów pracy województwa śląskiego i 1 — (Sanok) w wojew. lwowskim.

WYCOFANIE Z OBIEGU ZNACZKÓW POCZTOWYCH WARTOŚCI 25 GROSZY.

Z dniem 3 grudnia 1931 r. na mocy rozporządzenia Ministra Poczty i Tel. z dnia 28.XI.1931 r. (D. U. R. P. Nr. 103 p. 797) wycofano z obiegu znaczki pocztowe wartości 25 groszy. Do 20 grudnia b. r. urzędy pocztowe będą przyjmowały znaczki te do wymiany.

PRZEKAZANIE WOJEWODOM DECYZYJ W SPRAWACH POCIĄGANIA DO OPLACANIA DOPLAT NA DROGI PAŃSTWOWE.

Rozporządzeniem Ministra Robót Publicznych z dnia 5.XI.1931 r. (D. U. R. P. Nr. 103 poz. 793) przekazano wojewodom decyzje w sprawie pociągania do udziału w kosztach budowy i utrzymania dróg państwowych.

ZWIĘKSZENIE KREDYTÓW NA DOPLATY DO FUNDUSZU BEZROBOCIA.

Uchwałą Rady Ministrów z dnia 23 listopada 1931 r. (Monitor Polski Nr. 275 poz. 368) podwyższono na okres bieżącego roku budżetowego o sumę zł. 33.900.000 kredyt na pokrycie niedoborów Funduszu Bezrobocia, na akcję specjalnej pomocy dla bezrobotnych, oraz na akcję łagodzenia bezrobocia.

NOWA ORGANIZACJA DYREKCJI POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO.

Rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 17 listopada 1931 r. (Monitor Polski Nr. 276 poz. 370) ustalono nową organizację wewnętrzną Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego. Na czele Dyrekcji stoi dyrektor i dwóch vice-dyrektorów. Dyrekcja dzieli się na sześć działów — z szefami działów na czele; działy dzielą się na biura (w liczbie 24), na czele których stoją kierownicy.

ZUŻYTKOWANIE PRODUKTÓW, UZYSKANYCH NA CELE BEZPOŚREDNIEJ POMOCY BEZROBOTNYM.

Minister Pracy i Op. Społecznej zarządzeniem z dnia 28 listopada 1931 r. (Monitor Polski Nr. 280 poz. 373) ustalił sposób użytkowania przez organa lokalne Naczelnego komitetu do spraw bezrobocia produktów, przyjętych od Skarbu Państwa za zaległe podatki, a przeznaczonych na cele bezpośredniej pomocy bezrobotnym.

KARY ZA NIEWŁAŚCIWE ZACHOWANIE SIĘ STRON PODCZAS CZYNNOŚCI URZĘDOWYCH.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych okólnikiem Nr. 199 z dnia 21.XI b. r. wyjaśniło, że sankcje karne, zawarte w art. 109 rozporządzenia o post. admin. mogą znaleźć zastosowanie i w tym wypadku, gdy niewłaściwe zachowanie się podczas wykonywania przez przedstawiciela władzy lub urzędu czynności urzędowych będzie miało miejsce i poza lokalem władzy lub urzędu.

POSZUKIWANIE OSÓB O NIEWIADOMEM MIEJSCU POBYTU.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych okólnikiem Nr. 203 z dnia 24.XI.1931 r. udzieliło władzom administracji ogólnej następujących wskazówek co do trybu poszukiwania osób o niewiadomym miejscu pobytu: 1) poszukiwanie osób ukaranych w postępowaniu karno-administracyjnym za pośrednictwem wszystkich władz adm. ogólnej całego Państwa jest dopuszczalne jedynie w wypadkach zupełnie wyjątkowych, 2) poszukiwania osób na prośby osób prywatnych nie należy wogóle dokonywać, 3) poszukiwanie zaginionych dzieci może być zarządzane, o ile podanie jest należycie umotywowane, 4) poszukiwania zarządzane przez władze centralne lub sądowe winny być przeprowadzone w sposób dotychczasowy.

UKŁADANIE BUDŻETÓW ZWIĄZKÓW KOMUNALNYCH NA 1932/33 R.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w okólniku Nr. 204 z dnia 5.XII.1931 r. L. S. F. 6872/1 podało wskazówki dla związków komunalnych i władz nadzorczych w sprawie układania i zatwierdzania preliminarzy budżetowych na 1932/33 r.

Ze względu na ważność tego okólnika dla magistratów podamy go w całości w następnym Nr. 1 „Samorządu Miejskiego“ z 1.I.1932 r.

DNI PRZECIWGRUŻLICZE.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem z dnia 23.XI.1931 r. Nr. Z. H. 4073/31 wezwało wszystkie zainteresowane władze państwowe i samorządowe do energicznego popierania „Dni przeciwgruźliczych“, które odbędą się w czasie od 1 grudnia do 10 stycznia 1932 r. Akcja ta ma obecnie specjalne znaczenie ze względu na ciężką sytuację wielu instytucji przeciwgruźliczych, a wzrastającą liczbę osób, potrzebujących leczenia i opieki.

INKASOWANIE SKŁADEK OGNIOWYCH NA RZECZ P. Z. U. W.

Reskryptem z dn. 23.XI. b. r. Nr. S.G. 520/14, skierowanym do wojewodów w wojew. środkowych, wschodnich i południowych, Min. Spr. Wewn. wydało w sprawie powyższej następujące zarządzenia:

1) Władze nadzorcze rozciągną baczny nadzór nad zarządami gmin wiejskich i miejskich, aby inkasowane przez nie bieżące składki ogniowe przekazywane były do kas skarbowych w terminach, określonych w p. 4 art. 32 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 27.V.1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 410). Sposobność ku temu dać powinny przede wszystkim lustracje gospodarki gmin, dokonywane przez władze nadzorcze; inspektorzy samorządu gminnego powinni pilnie śledzić, czy gminy nie zużywają na własne wydatki sum, inkasowanych na rzecz P. Z. U. W. (jak zresztą i na rzecz innych osób oraz instytucyj prawa publicznego). W wypadkach stwierdzenia tego rodzaju faktu władze nadzorcze powinny przede wszystkim wydać odpowiednie zarządzenia w kierunku zwrotu przez gminę przywłaszczonych sum obcych, a niezależnie od tego kierowników zarządów gminnych pociągać do odpowiedzialności dyscyplinarnej, ewentualnie nawet karno - sądowej. Nie może przytem dla zarządów gminnych stanowić żadnego usprawiedliwienia okoliczność, iż gminy w dobie obecnego kryzysu gospodarczego — znajdują się w ciężkiej sytuacji finansowej, a to przede wszystkim dlatego, że trudności finansowe gminy tego rodzaju postępowaniu nie odbierają cechy bezprawia i podważania zasad praworządności, poza tem także i tego względu, że kryzys gospodarczy w równym stopniu dotyka te osoby i instytucje prawa publicznego, na których rzecz gmina inkasuje należności, że zatem niewypłacanie tym instytucjom ich należności dezorganizuje ich gospodarkę.

2) Niemniej muszą władze nadzorcze wywrzeć nacisk na gminy, ażeby w możliwie krótkim czasie zwróciły P. Z. U. W. te należności z tytułu zainkasowanych składek ogniowych, których termin wniesienia do kas skarbowych już upłynął, a które do tych kas wniesione nie zostały. Licząc się z faktem, że natychmiastowy zwrot tych należności dla tych gmin, które je zużyły już na własne potrzeby, byłby czasem fizyczną niemożliwością, Ministerstwo pozwala wojewodom na rozkładanie tego rodzaju zaległości z przed 1 października r. b. na raty, przyczem jednakże zastrzega, iż użytek z tego zezwolenia może być czyniony tylko w wyjątkowych wypadkach, a okres ratalnej spłaty zaległości nie może być w żadnym wypadku dłuższy niż dwuletni.

Nadto poleca Ministerstwo wydać zarządzenia w kierunku usprawnienia akcji gmin w zakresie poboru i ściągania składek ogniowych, akcja ta bowiem — wedle doniesień P. Z. U. W. odbywa się nader opieszale.

Zamierzenia ustawodawcze.

54. Druk sejmowy Nr. 321 zawiera wniesiony w dn. 26.9. b. r. przez Ministerstwo Rolnictwa projekt jednolitej ustawy o rybołówstwie. Projekt, znosząc dzielnicowe ustawy, stanowi nowy krok na drodze unifikacji ustawodawstwa.

55. Druk sejmowy Nr. 407 zawiera wniesiony w dn. 7.11. b. r. przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych projekt ustawy o przystąpieniu Polski do konwencji państw sukcesyjnych w sprawie uregulowania wypłaty zaopatrzenia funkcjonariuszów komunalnych, podpisanej w Wiedniu dn. 30.11.1923 r. Ponieważ konwencja nakłada na związki komunalne w województwach południowych, pewne ciężary, podajemy ją in extenso, prosząc o wypowiedzenie się zainteresowanych zarządów miast:

Art. 1. Kraje, powiaty i gminy dawnego Cesarstwa Austriackiego, znajdujące się w całości na terytorjum jednego z układających się Państw, względnie następcy prawni wspomnianych korporacji prawnych, przyznawać i wypłacać będą zaopatrzenia i odprawy, przewidziane w odnośnych statutach, swym urzędnikom i nauczycielom publicznym, którzy stali się na mocy Traktatów Pokojowych obywatelami innej Układającej się Strony — w tej samej wysokości i według tych samych norm, jakie się stosuje do urzędników - emerytów, uzyskujących obywatelstwo Państwa, w którego obszar wchodzi wspomniane korporacje prawne.

Powyższe postanowienia będzie się również stosowało do urzędników, którzy stracili posady tylko wskutek uzyskania nowego obywatelstwa na mocy Traktatów Pokojowych, o ile takie osoby nie zostałyby dopuszczone do służby publicznej w charakterze urzędników, czy to państwowych, czy prowincjonalnych, czy powiatowych, czy gminnych, na terytorjum Państwa, którego obywatelstwo uzyskali.

Art. 2. Wypłata emerytur i innych kwot z tytułu zaopatrzenia na obszarze krajów, powiatów i gmin, podzielonych na mocy Traktatów Pokojowych, będzie przypadała administracji tej części obszaru, do której emeryt należy wskutek przyjęcia obywatelstwa na mocy Traktatów Pokojowych. W razie gdyby emeryt przyjął obywatelstwo innej Układającej się Strony, aniżeli tej, której przypadły części obszaru, wypłata emerytury przypadnie na tą część obszaru, w której uprawniona osoba pełniła służbę przez największą ilość lat policzalnych do emerytury, przyczem nie wyklucza się zawarcia układów specjalnych w celu uproszczenia wypłat, przy uwzględnianiu wzajemnej kompensaty.

Art. 3. W razie, gdyby wskutek stosowania postanowień, zawartych w artykule poprzednim, wyniknął dla administracji jednej z dwóch części podzielonego obszaru, wydatek kwotowo wyższy, niżby to wypadło z stosunku, jaki ustalono na mocy art. 204 Traktatów z St. Germain dla długów publicznych, zastrzega się zaliczenie tej nadwyżki wydatku przy ostatecznym podziale tego rodzaju ciężarów, przypadających na wspomnianą część podzielonego obszaru administracyjnego.

Art. 4. W razie, gdyby po dniu 3 listopada 1918 r. zaopatrzenie tego rodzaju było wypłacane przez władzę inną, aniżeli właściwą, w myśl powyższych postanowień, wypłaty takie pomiędzy Układającymi się Stronami, względnie pomiędzy odnośnymi korporacjami prawnymi, będą uważane za wzajemnie skompensowane.

Niniejsza konwencja nie narusza w niczem konwencji już zawartych lub takich, które zostaną zawarte pomiędzy różnymi Układającymi się Stronami.

56. Druk sejmowy Nr. 409 zawiera wniesiony w dn. 12.11. b. r. przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej projekt ustawy nowelizującej art. 7 ustawy z dn. 18.2. 1925 r. o Radzie Opieki Społecznej w kierunku zniesienia obowiązku dwukrotnego w ciągu roku zwoływania posiedzeń Rady. Projekt motywowany jest koniecznością zwolnienia tempa prac przygotowawczych w dziedzinie ustawodawstwa społecznego, ze względu na obecną sytuację gospodarczą związków komunalnych.

PROJEKT NOWELI DO USTAWY DROGOWEJ.

W dn. 7 grudnia b. r. odbyła się w Ministerstwie Robót Publicznych konferencja międzyministerjalna celem ostatecznego uzgodnienia projektu noweli do ustawy drogowej. Projekt ten ma być wkrótce przedstawiony Radzie Ministrów, a po uchwaleniu go przez Radę Ministrów zostanie przesłany do Sejmu.

Projekt powyższy interesuje miasta z tego powodu, że dla miast wydzielonych przewiduje on prawo poboru opłat drogowych (zaprzeczone na podstawie obecnego brzmienia ustawy drogowej przez N. T. A), poza tem zaś reguluje sprawę świadczeń drogowych w naturze (aktualnych w mniejszych gminach miejskich).

PROJEKT ZMIANY USTAWY O PAŃSTW. FUNDUSZU DROGOWYM.

W związku z pracami Komisji Międzyministerjalnej, powołanej w lipcu r. b. przez Prezesa Rady Min. celem rozpatrzenia przyczyn strajku właścicieli przedsiębiorstw autobusowych i dorożek samochodowych, Min. Rob. Publ. przystąpiło do opracowania projektu noweli do ustawy o Państw Funduszu Drogowym.

Zmiana ma pójść w kierunku znacznego obniżenia (zasadniczo o 50%, a w niektórych wypadkach powyżej 50%) dotychczasowego podatku, obliczanego od wagi samochodów, natomiast wprowadzenia nowego podatku: od materiałów pędnych (benzyny, spirytusu, benzolu i t. p.) oraz od opon samochodowych i motocyklowych.

Zasada projektowanego różniczkowania podatku jest niewątpliwie słuszną, jej realizacja jednakże natrafi na poważne trudności, już chociażby tylko ze względów technicznych, zwłaszcza jeśli chodzi o opodatkowanie materiałów pędnych, używanych nie tylko do samochodów. Dlatego też można wątpić, czy projekt powyższy nabierze na tyle realnych kształtów, aby mógł być rozpatrzony przez Sejm w ciągu obecnej jego sesji.

ZMIANA WZOROWEGO STATUTU O PODATKU OD PRZEDMIOTÓW ZBYTKU.

W N-rze 23 „Sam. Miejskiego“, na str. 1315, zamieściliśmy wzmiankę o projekcie rozporządzenia, mającego na celu poddanie całokształtu gospodarki finansowej m. Gdyni władzom centralnym. Zaznaczyliśmy tam, że przy sposobności załatwienia tej sprawy mają być skumulowane w jedno rozporządzenie trzy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, dotyczące sprawy przekazania wojewodom niektórych

uprawnień nadzorczych władz centralnych w stosunku do związków komunalnych, przyczem w tem nowem rozporządzeniu mają być uwzględnione zmiany, które wynikły z przepisów, wydanych po ogłoszeniu scalanych rozporządzeń. M. i. znacznej zmiany ulega wzór statutu o podatku od przedmiotów zbytku, dołączony do rozp. Min. Spraw Wewn. z dn. 10.II.1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 356).

Jak się dowiadujemy, projekt powyższego rozporządzenia został już uzgodniony pomiędzy Min. Spr. Wewn. i Min. Skarbu, można zatem oczekiwać jego ogłoszenia w Dz. U. około połowy stycznia. Ze względu jednak na to, że treść statutowych podatkowych powinna być ustalona w okresie układania budżetów, który to okres już się rozpoczął, podajemy nowe brzmienie tych paragrafów wzorowego statutu podatku od przedm. zbytku, które ulegają zmianie. Są to §§ 1, 3 i 4, nowe ich brzmienie jest następujące:

§ 1. Opodatkowaniu podlegają następujące przedmioty, należące do mieszkańców gminy miasta : rowery, karety, powozy, wolanty i t. p. ekwipaże resorowe, broń myśliwska i konie wierzchowe, służące do osobistego użytku i wygody osobistej.

§ 3. Od podatku wolne są przedmioty zbytku wymienione w § 1, które znajdują się w posiadaniu władz państwowych, samorządowych, przedstawicieli państw obcych, oraz osób czasowo przebywających w obrębie gminy miasta nie dłużej, niż 4 tygodnie lub też przebywających czasowo w gminie dłużej niż 4 tyg., ale zamieszkających stale w obrębie innego związku kom. w którym podatek od przedmiotów zbytku jest wprowadzony.

Nie podlega również podatkowi broń myśliwska posiadana przez osoby uprawnione do polowania, o ile osoby te płacą podatek od prawa polowania z art. 19 ustawy z dnia 11.VIII.1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747) o ile broń ta jest koniecznie potrzebna do wykonywania prawa polowania.

Nie podlega także podatkowi broń myśliwska posiadana przez funkcjonarjuszów leśnych i potrzebna im do pełnienia ich obowiązków służbowych, przyczem ilość broni, potrzebnej tym funkcjonarjuszom do pełnienia wspomnianych obowiązków, oznacza ich władza przełożona.

Wreszcie nie podlegają podatkowi rowery, posiadane przez pracowników (robotników, pracowników umysłowych i t. p.) i służące tym pracownikom do udawania się do miejsca zatrudnienia, oraz rowery, służące młodzieży szkolnej do udawania się do szkół.

§ 4. Podatek wynosi rocznie:

a) od roweru	zł.
b) „ karety	„
c) „ powozu	„
d) „ wolantu	„
e) „ innych ekwipaży resorowych	„
f) „ dubeltówki i sztuceru	„
g) „ każdego konia wierzchowego	„

Orzecznictwo Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

ZAKŁADANIE GMINNYCH URZĘDÓW POŚREDNICTWA PRACY.

Najwyższy Trybunał Administracyjny po przeprowadzonej w dn. 4.9 b. r. rozprawie wydał wyrok, w którym oddalił, jako nieuzasadnioną, skargę gminy m. Pszczyny na orzeczenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej w przedmiocie utworzenia gminnego urzędu pośrednictwa pracy. (L. Rej. 4265/29).

Zasada prawna. Na zasadzie § 5 załącznika do rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dn. 4.12 1923 r. (Dz. Ust. poz. 1050) jest gmina (na obszarze górnośląskiej części woj. śląskiego) obowiązana na wezwanie Wojewody do utworzenia urzędu pośrednictwa pracy, mimo iż § 2 pow. przepisów przewiduje jedynie uprawnienie gmin do utworzenia takich urzędów za zgodą Wojewody.

Przebieg sprawy. Śląski Urząd Wojewódzki z powołaniem się na § 6 rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dn. 4.12 1923 r. wezwał m. in. gminę m. Pszczyny do utworzenia przy Magistracie komunalnego urzędu pośrednictwa pracy.

Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej orzeczeniem z dn. 28.6 1929 r. nie uwzględniło odwołania Magistratu, utrzymując w mocy zarządzenie Urzędu Wojewódzkiego, jako zgodne z powołanymi wyżej przepisami.

Na to orzeczenie wniosła gmina m. Pszczyny skargę do N. T. A.

Motywy wyroku. N. T. A. rozważył co następuje:

Rozporządzeniem Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dn. 4.12 1923 r. zostały ogłoszone z mocą obowiązującą dla terenu górnośląskiej części Województwa Śląskiego w przekładzie na język polski i po wprowadzeniu zmian, wymaganych przez polski ustrój administracyjny przepisy wykonawcze do pruskiego rozporządzenia ministerjalnego z dn. 12.9 1919 r. w przedmiocie pośrednictwa pracy. § 1 tych przepisów postanawia, że każdy powiat zarówno miejski, jak wiejski, jest obowiązany utrzymywać komunalny Urząd Pośrednictwa Pracy, i że Urząd tego rodzaju winien być w ciągu 3 miesięcy utworzony i uruchomiony. § 2 głosi, że większe gminy powiatu wiejskiego są uprawnione do utworzenia i utrzymywania samodzielnych komunalnych urzędów pośrednictwa pracy za zgodą wojewody. Według § 3 mogą miejskie i wiejskie powiaty oraz gminy łączyć się za zgodą wojewody w celu utworzenia wspólnego komunalnego urzędu pośrednictwa pracy. § 4 postanawia, że utworzenie urzędu pośrednictwa pracy następuje na mocy uchwały przedstawicielstwa gminy lub związku komunalnego, zaś w stosunku do urzędów, których obwód przekracza granice gminy lub związku komunalnego na mocy jednobrzmiących uchwał ciał przedstawicielskich, zainteresowanych gmin lub związków komunalnych. O ile zaś urząd pośrednictwa pracy nie zostanie w określonym terminie i w sposób, przewidziany w §§ 1 — 4 utworzony, wojewoda może nakazać jego utworzenie (§ 5).

Skarżąca wywodzi, że tylko powiaty miejskie względnie wiejskie są obowiązane do utrzymywania urzędów pośrednictwa pracy, gminy zaś są jedynie do tego — za zgodą wojewody — uprawnione.

Zdaniem N. T. A. zarzut ten nie jest trafny. Przepis § 5 powołanego rozporządzenia nie robi bowiem żadnej różnicy między związkami komunalnymi, obowiąz-

zanemi do tworzenia urzędów pośrednictwa pracy, a gminami, które są do tego tylko uprawnione, i upoważnia wojewodę, który według § 17 tegoż rozporządzenia jest powołany m. in. do rozwijania pośrednictwa pracy, oraz dążenia do stworzenia zwartej sieci biur i urzędów, a zatem do wzywania zarówno związków komunalnych, jak i gmin, do tworzenia tego rodzaju urzędów w sposób określony w §§ 1 — 4 rozporządzenia w pewnym oznaczonym terminie, pod rygorem zastosowania przymusu.

Brak ustawowego obowiązku utworzenia i utrzymywania przez gminy urzędów pośrednictwa pracy nie wyklucza zatem nałożenia tego obowiązku przez wojewodę w wypadkach, gdy uzna to za potrzebne w wykonaniu powierzonych mu powołaniem rozporządzeniem zadań, a gmina nie skorzystała z przysługującego jej na zasadzie § 2 powołanego rozporządzenia uprawnienia.

Twierdzenia skargi, że skarżąca gmina „jako mniejsza“ nie jest nawet uprawniona do utworzenia urzędu pośrednictwa pracy, jest, pomijając, że rozporządzenie nie określa bliżej pojęcia większych gmin, bez znaczenia już z tego powodu, że w niniejszym wypadku nie chodzi o utworzenie samodzielnego urzędu w skarżącej gminie (§ 2 rozporządzenia).

Zarzuty skargi skierowane przeciwko celowości zaskarżonego zarządzenia nie nadają się do rozpoznania przez N. T. A., który według art. 1 ustawy z dn. 3.8.1922 r. (Dz. Ust. z 1926 r. poz. 400) powołany jest do orzekania jedynie o legalności decyzji władzy.

N. T. A. nie dopatrył się zatem w zaskarżonym orzeczeniu zarzuconej mu nielegalności i oddalił skargę jako nieuzasadnioną.

K r o n i k a.

I. Ogólna.

Ze Związku Miast Małopolskich.

W dniu 25 listopada b. r. odbyło się we Lwowie pod przewodnictwem p. Władysława Beliny - Prażmowskiego, prezydenta m. Krakowa, posiedzenie Zarządu Związku Miast Małopolskich.

W posiedzeniu tem wziął udział w charakterze przedstawiciela Związku Miast Polskich p. Stanisław Pastuszyński.

Na posiedzeniu omówiono szereg spraw aktualnych. M. in. dłuższą dyskusję przeprowadzono nad projektem małej ustawy samorządowej. W myśl uchwały Zarządu, Dr. K. Duck, wiceprezydent m. Krakowa,

opracuje memoriał dla władz centralnych, zawierający opinie i postulaty miast małopolskich w sprawach ustrojowych. Ustalone na posiedzeniu tezy naogół są zgodne ze stanowiskiem Związku Miast Polskich.

Wybór prezydenta m. Lwowa.

Wskutek rezygnacji inż. H. Brzozowskiego ze stanowiska prezydenta m. Lwowa, na posiedzeniu Rady miejskiej w dniu 26 listopada b. r. został wybrany większością 72 przeciw 46 głosów prezydentem m. Lwowa p. Drojanowski, b. wicewojewoda lwowski.

Protesty przeciwko wystąpieniu amerykańskiego senatora Boraha.

Znane wystąpienie senatora Boraha w czasie pobytu premiera Laval'a w Ameryce z projektami rewizjonistycznymi w odniesieniu do granic Polski, wywołało żywiołowy odruch protestu w całym społeczeństwie polskim.

Rady miejskie wszystkich prawie miast Polski, stojąc najbliższymi szerokimi sfer ludności i wyczuwając ich nastroje, powzięły uchwały protestujące przeciwko wystąpieniu senatora Borah, naiwnemu w treści i niepraktykowanemu co do formy w przyjętych zwyczajach dyplomatycznych.

Zatwierdzenie podatków inwestycyjnych.

Na rok budżetowy 1931/32 Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu zatwierdziło statuty o podatkach inwestycyjnych dla następujących miast:

Siedlce — w wysokości 55.000 zł. z przeznaczeniem na budowę szkoły powszechnej i budowę dróg,

Łódź — w wysokości 1.570.000 zł. z przeznaczeniem na budowę i remont jezdni i chodników,

Piotrków — w wysokości 40.000 zł. z przeznaczeniem na budowę dróg,

Pabjanice — w wysokości 64.000 zł. z przeznaczeniem na budowę dróg,

Pińsk — 20.000 zł. z przeznaczeniem na sporządzenie pomiarów miasta,

Brześć n/Bugiem — w wysokości 40.000 zł. z przeznaczeniem na budowę dróg,

Ostrów Wielkopolski — w wysokości 55.000 zł. z przeznaczeniem na spłatę procentów od pożyczki, zaciągniętej na budowę rzeźni,

Ołyka — w wysokości 7.500 zł. z przeznaczeniem na pokrycie wydatków, związanych z elektryfikacją miasta.

Oprócz tych miast wystąpiły o zatwierdzenie podatków inwestycyjnych jeszcze

inne miasta. O załatwieniu tych spraw poinformujemy w następnych numerach „Samorządu Miejskiego“.

W r. b. nie było dotychczas wypadku, aby Ministerstwo Spraw Wewnętrznych odmówiło jakimkolwiek miastu zatwierdzenia podatku inwestycyjnego. Zwraca uwagę ten fakt, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zatwierdza w b. r. podatki inwestycyjne na remont i budowę dróg, co niewątpliwie zastąpić ma w pewnym stopniu utracone przez miasta źródło dochodowe w postaci t. zw. specjalnych opłat drogowych.

Jak widać z powyższego wykazu zatwierdzane są również statuty o podatku inwestycyjnym w tym wypadku, gdy wpływy z tego podatku przeznaczone są na spłatę zobowiązań, powstałych w związku z dokonaniem inwestycjami.

Wobec tego, że podatek inwestycyjny nawet dla najmniejszych miast wymaga zatwierdzenia ze strony Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, rzuca się w oczy fakt, że mała liczba miast występuje z wnioskami o zatwierdzenia odnośnych statutów.

Nadzwyczajne Zebranie Przedstawicieli Własności Nieruchomej Miejskiej

odbyło się w Częstochowie w niedzielę dnia 6 grudnia b. r. z udziałem delegacji Zrzeszeń z szeregu miast.

Przewodniczył Zjazdowi radny m. Poznania Prezes Józef Małkiewicz; na honorowego przewodniczącego wybrano prezesa Kazimierza Janikowskiego.

Po uroczystym nabożeństwie w Katedrze Nadzwyczajne Zebranie otworzyli w wielkiej sali Straży Ogniowej, przy udziale około 600 członków i delegatów, prezes E. Dzierzbicki i prezes Zw. Zrzeszeń p. K. Janikowski.

Na zebraniu były wygłoszone referaty:

1. O sytuacji ekonomicznej domów w świetle statystyki — przez p. Jerzego Schimmla.

2. O ostatnio uchwalonem ograniczeniu

w dziedzinie mieszkaniowej (zawieszenie eksmisji na czas zimowy) — przez p. Miłkołaja Osadę.

3. O sytuacji własności nieruchomości miejskiej na tle kryzysu i projektów rządowych — przez p. Kazimierza Janikowskiego.

4. O sytuacji własności nieruchomości miejskiej na terenie miasta Częstochowy — przez p. Januszewskiego.

W dyskusji wyjaśniło się, że sytuacja miast i własności nieruchomości miejskiej jest nadal krytyczna.

W uchwałach, powziętych na Zebraniu m. in. zaznaczono, iż:

1) kryzys ekonomiczny, który przeżywa cały kraj, pogłębił w wysokim stopniu fatalne położenie właścicieli domów w miastach, które od wybuchu wojny światowej było wysoce nienormalne.

2) dalsze obciążenie nieruchomości miejskich podatkami i dalsze ograniczenie praw właścicieli domów wbrew najoczywistszym danym i przedłożonym Rządowi faktom musi doprowadzić do katastrofy mieszkaniowej.

3) uchwalona w listopadzie r. b. ustawa o wstrzymaniu eksmisyj w okresie zimowym jest sprzeczna z obowiązującą konstytucją i narusza ponownie w bardzo znacznym stopniu prawo własności.

II. Z życia miast.

Drogi i place.

W okresie marzec — listopad b. r. w Rypinie przebrukowano 393 m² chodnika betonowego i obsadzono lewą stronę ulicy Mławskiej drzewkami (206 sztuk). Roboty te wykonane zostały sposobem gospodarczym w zarządzie własnym, dzięki czemu koszt był stosunkowo niewielki.

Koszt robocizny wyniósł: za przebrukowanie 1 m² jezdni 90 gr., za ułożenie 1 m² chodników — 1.20 zł. Drzewka pochodziły ze szkółek miejskich.

W miesiącu listopadzie b. r. w m. Biłgoraju z powodu braku środków finansowych ograniczono się jedynie do ułożenia kładek drewnianych od rzeki Próchnicy na przedmieściu Różnówka-Stawy długości 70 mtr. bieżących dla umożliwienia przechodu z m. Biłgoraja na Różnówkę, częściowo zreparowano most przejazdowy na ul. Lubelskiej przez założeń rur betonowych, oraz wyreparowano mosty przejazdowe w alejach przy ulicy J. Piłsudskiego i na przedmieściu Bojary w pobliżu młyna.

Komunikacja.

Firma „Auto-Remont“, której została udzielona koncesja na uruchomienie komunikacji autobusowej w Łucku, nie przestrzegała zawartej umowy i wbrew tej umowie nie uruchomiła regularnej komunikacji na trasie Hnidawa — Wólka, samowolnie zmieniała przystanki, nie wprowadziła, mimo kilkakrotnych ponagleń, regularnej komunikacji na trasie Krasne — stacja kolejowa, koncentrowała w godzinach rannych przy stacji kolejowej po kilka wozów, pozostawiając całe miasto bez wozów komunikacyjnych i dopuściła się szeregu innych wykroczeń.

Magistrat kilkakrotnie wysyłał do firmy pisma z żądaniem usprawnienia komunikacji i ścisłego przestrzegania warunków umowy. Na wezwania te, firma nie tylko nie wykonała żądań Magistratu, lecz pozostawiła pisma Magistratu bez odpowiedzi.

Wobec takiego stanu rzeczy Magistrat cofnął firmie koncesję na prowadzenie eksploatacji, udzielając termin na likwidację przedsiębiorstwa do dnia 1 lutego 1932 r.

Zarządzenie Magistratu zostało potwierdzone uchwałą Rady miejskiej m. Łucka z dnia 26.XI b. r.

Ubezpieczenia.

Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych m. st. Warszawy zarejestrował w październiku 11 pogorzeli, za które przyznano 26.029 zł. odszkodowania, oraz w dziale ubezpieczeń dobrowolnych jedną szkodę pożarową, którą ustalono na zł. 5.765. W tymże okresie zatwierdzono szacunki szczegółowe ubezpieczenia 87 nieruchomości na sumę zł. 21.250.010. Ubezpieczeń dobrowolnych pozyskano na sumę zł. 4.220.277, na różne terminy do roku włącznie.

Opieka Społeczna.

W schronisku dla bezdomnych w Warszawie w gmachu „Polusa“ przy ul. Lubelskiej na Pradze wyremontowano dwa budynki Nr. 3 — 5, które w tych dniach będą oddane dla użytku bezdomnych. Wydział opieki społecznej magistratu postanowił ustalić następujące stawki za wynajem lokali w tych budynkach. W salach koszarowych opłata ma wynosić 6 zł. za miejsce dla rodziny bez względu na liczbę osób. Opłata za pokoje indywidualne, widne, w których mogą pomieścić się dwie rodziny wynosi po 1,10 zł. za metr przestrzeni, w pokojach ze słabym światłem po 0,90 za metr przestrzeni miesięcznie.

Jak wiadomo, przy stacjach opiek społecznych funkcjonują lekarze niosący pomoc niezamożnym mieszkańcom miasta. Obecnie, wydział opieki społecznej magistratu m. Warszawy, w porozumieniu z wydziałem zdrowia publicznego zaprojektował zorganizowanie przy stacjach pielęgniarek dla pielęgnowania chorych w ich mieszkaniach. Wydział zdrowia uznaje, iż ustanowienie pielęgniarek byłoby nader ce-

lowe z tego względu, że odciągnęłoby to znaczną liczbę chorych ze szpitali, ponieważ pewna liczba chorych mogłaby wówczas pozostać na kuracji w domu. Projekt ustanowienia pielęgniarek będzie wprowadzony w życie nie odrazu, lecz w miarę polepszenia się stanu kasy miejskiej.

Na terenie miasta Kutna zarejestrowano w listopadzie b. r. 612 bezrobotnych, z których magistrat zatrudnia na robotach publicznych 89 osób po 3 dni w dekadzie.

Komitet Pomocy Bezrobotnym od początku listopada dożywia zgórą 1300 bied. dziatwy szkół powszechnych, przedszkoli, sierocińca i zakładów opiekuńczych, zaopatrując każde dziecko w szklankę gorącego mleka i jedną bułkę 50 gramową.

Przedsiębiorstwa.

W dniu 9 października 1931 r. pomiędzy Magistratem m. Białej Podlaskiej a Garnizonem zawarta została umowa na dostarczanie z Elektrowni Miejskiej do łaźni garnizonowej wody gorącej, jaka powstaje podczas chłodzenia, będących w ruchu maszyn elektrowni miejskiej.

Wzamian za powyższe, łaźnia garnizonowa zobowiązuje się: a) przeprowadzić bezpłatnie kąpiel dzieci szkół powszechnych, oddając w tym celu jeden dzień w tygodniu t. j. czwartek parówkę do dyspozycji Dozoru Szkolnego w m. Białej Podlaskiej (lekarza szkolnego). W razie przypadającego w tym dniu święta lub potrzeby kąpeli szeregowych garnizonu Biała Podlaska, — na kąpiel dzieci szkół powszechnych zostanie wyznaczony inny dzień w tygodniu, o czym Dozór Szkolny będzie każdorazowo powiadomiony na 24 godzin przed każdym czwartkiem przez Komendanta Łaźni Garnizonowej,

b) przeprowadzić bezpłatnie kąpiel personelu Elektrowni Miejskiej raz w tygodniu,

c) ustanowić ceny dla ludności cywilnej

m. Białej Podlaskiej na wanny jednoosobowe nie wyżej jak złoty, a na parówkę — nie wyżej jak 40 gr. od osoby dorosłej, dla dzieci zaś od lat 14 i młodzieży szkolnej — do 20 gr.,

d) zagwarantować funkcjonowanie łaźni codziennie od godziny 8 rano do godz. 20-ej, o ile potrzebna ilość wody będzie dostarczona o temperaturze od 30° do 40°C. przez Magistrat m. Białą Podlaską (Elektrownię Miejską).

Magistrat m. Białej Podlaskiej pompę oraz motorek do niej zakupuje i instaluje w Elektrowni Miejskiej na koszt własny.

Magistrat również zakupuje i przeprowadza rurociąg do łaźni garnizonowej, wystawiając Garnizonowi w Białej Podlaskiej za powyższą robotę rachunki nie przekraczające kwoty 800 zł., które podlegają uregulowaniu przez Garnizon w ciągu 10 miesięcy ratami miesięcznymi, począwszy od dnia 2 stycznia 1932 r.

Według wymogów wojewódzkiego inspektora weterynaryjnego rozbudowano w listopadzie b. r. rzeźnię miejską w Kutnie przez rozszerzenie hali dla uboju świń o 5 metrów, dobudowanie kiszczarni dla świń, małej hali dla uboju cieląt, kiszczarni bydłej i szatni dla rzeźników; koszt rozbudowy wyniósł 14.000 zł.

Krakowska Gazownia Miejska w 1930/31 r. wyprodukowała 11.019.890 m³ gazu, co stanowi w porównaniu z r. 1929/30 przyrost o 7.83%.

Ze 100 kg. wygazowanego węgla otrzymano: 62.03 m³ gazu, 73.81 kg. koksu, 6.09 kg. smoły, 0.54 kg. amonjaku zgęszczonego.

Koksu wyprodukowanego sprzedano na 100 kg. wygazowanego węgla 53.16 kg.

Zużycie gazu wyniosło: prywatni odbiorcy 6.313.024 m³ (57.28%), oświetlenie miasta 2.394.646 m³ (21.73%), budynki gmin-

ne 155.940 m³ (1.41%), własne spożycie 1.472.391 m³ (13.36%), strata gazu 686.022 m³ (6.22%), razem 11.022.020 m³.

Ogólna długość przewodów niskiego ciśnienia 161.435 mb (przybyło 3.914 mb). Objętość sieci rur niskiego ciśnienia 1.573.5 m³ (przybyło 34.5 m³).

Ogólna długość przewodów wysokiego ciśnienia 1.268 mb (wszystkie przewody ułożono w roku 1930/31). Objętość tych przewodów 21.75 m³.

Ogólna ilość latarń 1.703 o 6.129 palnikach i siłę świetlną 705.740 świec Hefnera. Wzrost siły świetlnej w porównaniu z r. 1929/30 o 19.1%. Z powyższej ilości latarń 65.6% posiada zapalacze automatyczne.

Ilość gazomierzy u konsumentów — 14.525 szt.

Przyrost gazomierzy u konsumentów 622 szt.

Gazownia dała czystego zysku 528.824,14 zł. czyli 15.88% w stosunku do obrotu, wynoszącego 3.700.166,60 zł.

Gminie oddano do oświetlenia ulic 2.394.646 m³ gazu po 12 gr. za 1 m³ przy cenie własnej 28.66 gr. za 1 m³, czyli bonifikacja wyniosła 398.948 zł.

W roku sprawozdawczym wykonano inwestycję na kwotę 212.223,52 zł.

Bydgoska Gazownia Miejska w 1930/31 r. wyprodukowała 5.859.180 m³ gazu, co stanowi w porównaniu z r. 1929/30 przyrost o 2.29%.

Ze 100 kg. wygazowanego węgla otrzymano: 44.70 m³ gazu, 69.70 kg. koksu, 5.01 kg. smoły, 0.53 kg. benzolu.

Nadto wyprodukowano 34.542 kg. siarczanu amonowego.

Koksu wyprodukowanego sprzedano na 100 kg. wygazowanego węgla 46.79 kg.

Zużycie gazu wyniosło: prywatni odbiorcy 3.508.817 m³ (59.92%), oświetlenie miasta 1.525.019 m³ (26.04%), budynki gminne 228.808 m³ (3.81%), własne spożycie 190.712 m³ (3.26%), strata gazu 408.424 m³ (6.97%), razem 5.855.780 m³.

Ogólna długość przewodów w mieście 90.450 mb (przybyło 296 mb).

Ogólna ilość latarń 1.659 o sile świetlnej 484.560 świec.

Wzrost siły świetlnej w porównaniu z r. 1929/30 o 17.14%.

Ilość gazomierzy u konsumentów 12.842 o łącznej ilości 88.759 płomieni. Gazomierzy ubyło 8.

Gazownia dała zysk dla miasta 488.451 zł. 52 gr.

Miejski Zakład Gazowy w Lublinie w 1930/31 r. wyprodukował 1.228.376 m³ gazu, co stanowi w porównaniu z r. 1929/30 spadek o 18.3%.

Ze 100 kg. wygazowanego węgla otrzymano: 32 m³ gazu, 76 kg. koksu, 4,7 kg. smoły.

Nadto wyprodukowano 6 t. siarczanu amonowego i 15 t. benzolu motorowego.

Zużycie gazu wyniosło: prywatni odbiorcy 447.202 m³ (36.40%), P. K. P. do oświetlenia wagonów 220.848 m³ (17.92%), oświetlenie miasta 121.012 m³ (9.86%), budynki gminne 36.150 m³ (2.95%), własne spotrzebowanie 86.100 m³ (7.02%), strata gazu 317.464 m³ (25.85%) razem 1.228.776 m³.

Ogólna długość przewodów w mieście 21.490 mb (przybyło 160 mb).

Ogólna ilość latarń 200 (ubyło 10).

Ilość gazomierzy u konsumentów 1.127 o łącznej ilości 5.973 płomieni. Przybyło gazomierzy 44.

Gazownia dała czystego zysku 215.505 złotych.

W roku sprawozdawczym — wobec braku odpowiednich kredytów — wykonano tylko niezbędne remonty fabryczne.

Spadek konsumpcji spowodowany jest konkurencją elektrowni oraz kryzysem gospodarczym.

W rzeźni miejskiej w Kutnie w listopadzie b. r. ubito 388 sztuk bydła, 42 cieląt i 439 sztuk trzody chlewnej

Oświata i kultura.

W listopadzie b. r. rozbudowano w Kutnie drewniany budynek publicznej szkoły powszechnej Nr. 4 przy ulicy Narutowicza, przyczem szkoła ta otrzymała dodatkowo 2 sale szkolne, 1 salę gimnastyczną, 1 pokój dla nauczycieli, 1 pokój na kancelarię dla kierownika i 1 pokój lekarski, a ponad to na piętrze 3 pokoje na mieszkanie dla kierownika i 1 pokój dla nauczyciela. Koszt rozbudowy wyniósł 29.000 zł.

Wodociągi i kanalizacje.

Stały rozrost Warszawy powodował stały wzrost spożycia wody przez miasto. Tak to trwało do czasu, gdy poziom zużycia wody zrównał się z najwyższym poziomem wydajności urządzeń do oczyszczania wody. Wiadomo bowiem, że Warszawa otrzymuje wodę z Wisły i że woda ta wymaga bardzo żmudnego oczyszczenia, dokonywanego na bardzo subtelnych filtrach t. zw. angielskich. Filtry te, zbudowane w r. 1866 dla potrzeb miasta znacznie mniejszych, aczkolwiek częściowo uzupełnione w latach 1924—1926, jednak są już u kresu swej najwyższej wydajności. Objawy te ujawniły się w latach ubiegłych, gdy w okresie upałów, a więc większego zapotrzebowania wody w mieście na najwyższych piętrach, gdzie nigdzie dawał się odczuwać brak wody. Właśnie dla usunięcia tak niepożądanego zjawiska oraz dla umożliwienia zaspokojenia zapotrzebowania wody, które będzie wzrastało wraz z dalszym normalnym wzrostem i rozbudową miasta, gmina wykonuje budowę tak zw. filtrów pośpiesznych, które ze staremą dadzą pokrycie wzmószonych potrzeb miasta w wodzie na okres co najmniej 20 lat na przyszłość.

Rok bieżący, rok kryzysu gospodarczego i załamania się wielu dziedzin gospodarki społecznej, odbił się również i na spożyciu wody, — tłumaczy się to kurczeniem się przemysłu w pierwszym szeregu, oraz co dalej idzie, powszechnem oszczędzaniem się w wydatkowaniu.

Największe spożycie wody ma miejsce zazwyczaj w maju oraz sierpniu — wrześniu każdego roku. W sierpniu 1929 r. spożycie to wynosiło przeciętnie 102,31 wody na mieszkańca i na dobę wahało się od 86,31 (najniższe) do 109,31 (najwyższe); w r. 1930 liczby te stanowią: przeciętne dobowe — 94,41 na mieszkańca, najniższe — 77,21, najwyższe — 102,81. W sierpniu roku bieżącego przeciętne dobowe spożycie wody wynosiło 87,1 na mieszkańca, najniższe — 59,91 (w dn. 19 sierpnia, gdy rap-

towny wzrost drobnoustrojów w urządzeniach do oczyszczania wody, spowodował 4-godzinne obniżenie wydajności filtrów do połowy), najwyższe — 102,1. Ponieważ Warszawę czeka jeszcze znaczna rozbudowa i rozrost, postęp zaś kultury sam przez się podwyższa normy zużycia przez mieszkańców wody, obecny przeto spadek tego zużycia jest ściśle związany z obecnym kryzysem gospodarczym i przemianie wraz z minięciem samego kryzysu.

III. Różne.

Reorganizacja targów na zwierzęta rzeźne w Warszawie.

Targowiska na zwierzęta rzeźne w Warszawie z dniem 16 listopada r. b. zostały otwarte dla wywozu zwierząt na inne targi lub do innych rzeźni.

Ma to duże znaczenie dla kupców handlujących żywcem oraz dla producentów — rolników, ponieważ do tej pory zwierzęta wprowadzone na targowisko musiały być kierowane na ubój w miejscowych rzeźniach, natomiast nie można było ich wywieźć do innych miejscowości.

Stawiało to niekiedy w położenie przymusowe hodowców i kupców.

Uchylenie obecnie wszelkich ograniczeń wywozowych, wprowadzenie przez Giełdę Mięsną notowań cen żywca i mięsa, zapoczątkowanie sprzedaży komisowej, oraz kupna — sprzedaży na termin — spowoduje bezwątpienia rozwój obrotów na rynku warszawskim, jako też obsyłanie tego rynku bezpośrednio przez hodowców.

Według opinii sfer miarodajnych, targowiska warszawskie powinny stać się wkrótce centralnym punktem zbytu i kupna zwierząt.

Zaznaczyć należy, że pojemność tego targu jest b. duża, gdyż na konsumpcję samej tylko Warszawy potrzeba około 14% ogólnej liczby bitych w Polsce zwierząt.

Targi na bydło, trzodę i cielęta odbywają się w poniedziałki, środy i piątki każdego tygodnia. Wyladunek nadchodzących transportów odbywa się codziennie, nie wyłączając niedziel i świąt.

Administracja majątku teatralnego.

W związku z oddaniem przez Magistrat m. Warszawy w administrację poręczającą teatrów dramatycznych i przeprowadzeniem gruntownej reorganizacji gospodarki teatralnej, zaszła potrzeba zorganizowania administracji gmachów i majątku b. teatrów miejskich. Magistrat postanowił załatwić to w ten sposób, że przy wydziale finansowo-podatkowym tworzy się odrębną jednostkę organizacyjną p. n. „Administracja gmachów i majątku teatrów miejskich“.

Pracę administracyjną wykonywać mają 24 osoby, w tem 3 urzędników, 6 funkcjonariuszy nadzorujących składy, 5 monterów i palaczy oraz 10 stróżów nocnych i dziennych.

Biblioteka Narodowa.

Ulokowana chwilowo w gmachu biblioteki W. S. H. Biblioteka Narodowa jest otwarta dla publicznego użytku tylko w dziale rękopisów. Dział książkowy, który składa się z bibliotek Petersburskiej, Batignol-

skiej, Rapelswilskiej oraz innych, wymaga dłuższej pracy nad skatalogowaniem tej ogromnej liczby dzieł, dochodzącej do 500.000 obiektów jednostkowych. Najpierw skatalogowany ma być dział książek nowej epoki i praca ta będzie ukończona nie wcześniej niż za pół roku. Dział ten będzie otwarty wtenczas dla użytku publicznego. Skatalogowanie innych zbiorów wymagać będzie jeszcze dłuższego czasu.

Przepisy o otworach w zewnętrznych ścianach budynków.

Magistrat m. Warszawy zatwierdził za-projektowane przez urząd inspekcji budowlanej przepisy o urządzeniu otworów w ścianach zewnętrznych budynków, w myśl art. 406 p. 6 i 415a rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 16.II.1928 roku o prawie budowlanem. Nowe przepisy stworzyć mają prawne podstawy dla zapewnienia bezpieczeństwa na zewnątrz budynków przechodniom, a wewnątrz użytkownikom.

Przepisy zastrzegają, że wszystkie otwory w ścianach zewnętrznych i w dachach budynków, niezależnie od przepisów kodeksu cywilnego, regulujących prawa widoku we własność sąsiada, winny być zaopatrzone w drzwi i okna, lub inne stałe zamknięcia, względnie zamurowane szklam drutowem, albo ceglami szklanymi. Dalej, że okna i okiennice od ulicy winny być wzniesione dolną krawędzią co najmniej na 2,25 mtr. nad poziom chodnika, licząc od najwyższego punktu, otwory zaś okienne przy których parapet jest niższy o 0,70 mtr. mogą być zaopatrzone w urządzenia ochronne, zabezpieczające od wypadania, conajmniej do tej wysokości, a okna na piętrach zaopatrzone w haki do pasów ochronnych dla myjących okna.

Przepisy przewidują również, że urządzenia ochronne przy wystawach sklepowych i wogóle otworach drzwiowych i okiennych, w postaci żaluzji, krat lub prętów (antab) nie mogą wystawać przed lice budynku. Otwory nieodpowiadające wymaga-

niom nowych przepisów, mają być w ciągu roku usunięte lub zmienione.

Magistrat przekazał wspomniane przepisy do zatwierdzenia rady miejskiej.

Błędna zabudowa nowych dzielnic podwarszawskich.

Cały szereg gmin podmiejskich, jako to Mokotów, Czyste, Siekierki, Czerniaków, Wola, Koło, Budy, Powązki, Marymont, Pelcowizna, Brudno, Targówek, Grochów, został włączony do Wielkiej Warszawy w roku 1916. Poprzednie zdewastowanie przez zaborców zasobów miasta, rujnująca wojna z bolszewikami, wreszcie następny okres rozwoju polskiej gospodarki miejskiej przy pustej kasie, a mało jeszcze zasobnem społeczeństwie, nie stwarzały warunków, potrzebnych dla właściwego rozwoju nowych dzielnic miasta.

Gdy ustabilizowana na trwałych podstawach zasobna gospodarka miast zachodniej Europy i Ameryki pozwala na wybitnie planowy, kulturalny, harmonijny rozwój tych miast, gdy rozbudowa tych miast następuje dopiero po wszechstronnem przygotowaniu terenów do zabudowy, nasza gospodarka miejska nawet marzyć jeszcze o tem nie może i ma to przed sobą jako jakiś daleki, zawsze niedościgniony ideał.

To też nasze ubogie miasta, nasze ubogie społeczeństwo kroczy drogami od wieków zarzuconemi w innych krajach zachodu. Gdy dawne dzielnice miejskie z wielkim mozołem jako tako są zaopatrzone w niezbędne inwestycje, świecą jeszcze łysinami imogą być swobodnie zabudowywane, powstają nowe rozległe dzielnice, których uboga gmina nie jest w stanie wyposażyć we wszystkie inwestycje, a które już tu i ówdzie są zabudowywane. Przykładem takim są: Grochów, Mokotów, Sielce, Bielany, które np. kanalizacji nie posiadają, a zaprowadzenie jej wymagałoby wielomiljonowego nakładu. Byłyby to zaś inwestycje nierentujące się dla miasta, ponad materialne siły. W takim Mokotowie np. Zarząd miasta

z wielkim wysiłkiem docenianym i podzielanym przez światłych obywateli, wybudował szereg kanałów na 19 ulicach o ogólnej długości blisko 7.000 m., są to długie trasy uliczne, jeszcze b. słabo zabudowane, a jednak nierozważnie budują się dalej w pustkowiach. Wskutek tego powstają takie dziwolągi, jak budowa szpitala Elżbietanek przy ul. Goszczyńskiego, szpitala na kilkaset łóżek, tak oddalonego od istniejącej sieci kanalizacyjnej, że przyłączenie tego jednego szpitala do sieci wymagałoby setek

tysięcy zł. Co prawda szpital ucieka się do namiastki właściwej kanalizacji — zaprowadził u siebie kanalizację wewnętrzną i specjalne urządzenia do oczyszczania ścieków, wydał na to około stu tys. zł., a ścieki... spływają do rynsztoka ulicznego.

Przykłady te mnożą się, lecz podobna zabudowa miasta daleka jest od skoordynowania celowego i owocnego wysiłków Zarządu gminy i jej członków. Zejście z błędnej drogi dałoby dobry plon.

IV. Kronika zagraniczna.

Biuro konwersji krótkoterminowych pożyczek samorządu terytorjalnego w Niemczech.

Samorząd terytorjalny przeżywa ciężki kryzys nie tylko u nas. To samo obserwujemy w Niemczech. Trzecie rozporządzenie Prezydenta, wydane w celu zabezpieczenia gospodarstwa i finansów Rzeszy Niemieckiej, zawiera szereg przepisów, dotyczących związków komunalnych. W trzeciej części tego rozporządzenia w rozdziale 2-im znajdujemy przepisy, dotyczące utworzenia specjalnego biura konwersji pożyczek krótkoterminowych związków komunalnych. Sądzimy, że działacze samorządowych interesować musi dokładna treść tych przepisów, dlatego też podajemy ich brzmienie. Tłumaczenie o tyle dokładnie oddaje tekst niemiecki, o ile na to pozwoliły niejednokrotne stosunki i różnice językowe.

Konwersja krótkoterminowych zobowiązań.
(Cz. III, rozdz. 2-gi).

§ 1.

Dla konwersji krótkoterminowych długów krajów i gmin (związków gmin) tworzy się przy Ministerstwie Skarbu Rzeszy — Biuro Konwersyjne.

Biuro Konwersyjne składa się z przedstawicieli: Ministerstwa Skarbu Rzeszy, Rady Państwa, zainteresowanego kraju,

Dyrekcji Banku Rzeszy, Towarzystwa Kredytowego Rzeszy (Reichskredit - gesellschaft), przedstawiciela prywatnych banków.

Przy konwersji długów gminy (związku gmin) do Biura Konwersyjnego wchodzi przedstawiciel Niemieckiej Centrali Żywowej i przedstawiciel naczelnej organizacji związków komunalnych danego typu.

Przewodniczy przedstawiciel Ministerstwa Skarbu Rzeszy.

§ 2.

1. Biuro Konwersyjne działa na podstawie wspólnego wniosku wierzyciela i dłużnika, może również pośredniczyć na wniosek jednej ze stron.

2. Biuro Konwersyjne może żądać od dłużnika wskazania innych wierzycieli i zawiadomić ich o wnioskach domagających się rozpoczęcia działalności przez Biuro Konwersyjne.

§ 3.

1. Konwersja następuje w ten sposób, że:

a) dotychczasowe długi krótkoterminowe zamienia się na obligacje i zawiera się umowę co do umorzenia tych długów,

b) stosuje się jeden z tych dwóch sposobów.

2. Zaległe raty i procenty od pożyczek długoterminowych nie są długami krótko-

terminowemi w rozumieniu ust. 1-ego tego paragrafu.

§ 4.

1. Na cele konwersji krótkoterminowego zadłużenia gmin przeznacza się w okresach budżetowych 1932, 1933, 1934 i 1935—12% ogólnego dochodu z podatku domowoczynszowego. Odnośne kwoty przekazuje się do funduszków konwersyjnych, które utworzone zostaną w każdym kraju. Funduszami temi zarządzają rządy krajowe, przeznaczając je na możliwie równomierną konwersję krótkoterminowego zadłużenia gmin nawet w tych wypadkach, które nie są objektem postępowania Biura Konwersyjnego.

2. Gminy, które skorzystały z tych funduszków na cele konwersji krótkoterminowych swych długów, stają się dłużnikami funduszków do wysokości odnośnych sum. Oprocentowanie i amortyzację ustalają rządy krajów. Procenty i raty amortyzacyjne wpływają do właściwych funduszków.

3. Po ukończeniu konwersji, o ile nie przewiduje się potrzeby dalszego korzystania z tych funduszków, dla tego celu rządy krajów mogą używać tych funduszków w ramach obowiązujących przepisów o podziale dochodów między Rzeszą, Państwami związkowymi i gminami (Finanzausgleich). O ile konwersja krótkoterminowego zadłużenia gmin zapewniona jest w inny sposób, Minister Skarbu Rzeszy, na wniosek rządu krajowego, może zezwolić na odstępstwa od przepisów ust. 1-ego.

§ 5.

W razie zgłoszenia wniosku po myśli § 2-ego tego rozporządzenia, dłużnik obowiązany jest przedstawić dane dotyczące jego budżetu, stanu kasy, majątku, jako też plan umorzenia długów krótkoterminowych.

§ 6.

Biuro Konwersyjne może uzależnić konwersję od zobowiązania się gminy do:

1) pokrycia, w razie deficytu budżetowego, połowy kwot niezbędnych na oprocentowanie i amortyzację (skonwertowanego długu) przez zmniejszenie wydatków,

2) zastosowania środków niezbędnych dla zwiększenia dochodów przedsiębiorstw i zakładów komunalnych bez podwyższenia taryf i przeznaczenia zwiększonych wpływów na cele obsługi skonwertowanych długów,

3) zapewnienia zapłaty procentów i rat amortyzacyjnych, a w razie o ile to nie będzie możliwe do:

a) nałożenia specjalnych opłat albo dodatków do taryf zakładów i przedsiębiorstw komunalnych komunikacyjnych, dostarczających prądu, gazu i wody i przeznaczenia odnośnych kwot na cele konwersji,

b) wyrażenia zgody, na to, że taryfy ustalone przez Biuro Konwersyjne w porozumieniu z zakładami i przedsiębiorstwami, dostarczającymi prądu, gazu i wody zostaną podwyższone, a odnośne kwoty przeznaczone na cele konwersji.

c) zobowiązania się, w razie o ile prąd, gaz i woda dostarczone są przez przedsiębiorstwa i zakłady, na wysokość taryf których gmina nie ma wpływu, do przekazania na cele konwersji części wskazanej przez Biuro Konwersyjne kwot przekazywanych gminie przez te przedsiębiorstwa.

§ 7.

1. Minister Skarbu Rzeszy władny jest zagwarantować zapłatę procentów i rat amortyzacyjnych z racji wydania obligacji przez Biuro Konwersyjne.

2. Kraje związkowe odpowiadają za $\frac{1}{3}$ część kwot gwarantowanych przez Rzeszę.

3. W wypadku przyjęcia gwarancji gmina (związek gmin) obowiązana jest:

a) na żądanie Biura Konwersyjnego przewłaszczyć w sposób wskazany przez Biuro Konwersyjne część swego majątku,

b) w razie trwania gwarancji państwa nie zaciągać nowych długów bez zgody Biura Konwersyjnego.

§ 8.

Przy wykonywaniu postanowień § 6 i § 7 muszą być uwzględnione prawa osób trzecich.

§ 9.

O ile chodzi o konwersję krótkoterminowego zadłużenia kraju, mają właściwe zastosowanie postanowienia § 6, § 7 i § 8.

§ 10.

O ile gmina (związek gmin) w wypadku korzystania z konwersji nie wypełnia swych zobowiązań, wynikających z postanowień § 6 i § 7 i zalega z opłatą procentów i rat dłużej niż miesiąc, właściwy kraj obowiązany jest do wydania zarządzeń dla wypełnienia przez gminę jej zobowiązań odnośnie zapłaty procentów i rat amortyzacyjnych.

Dla zabezpieczenia opłaty procentów i rat kraj może nakazać wprowadzenie w życie postanowień, przewidzianych w § 6 i w § 7 ust. 3, pkt. a.

§ 11.

O ile kraj albo gmina (związek gmin) zalega z opłatą procentów i rat dłużej niż w ciągu 2-ch miesięcy, Minister Skarbu Rzeszy na wniosek Biura Konwersyjnego może zaległe kwoty zaliczyć na udział danego kraju w podatkach państwowych.

W tym wypadku przysługuje krajowi takie same prawo w stosunku do gminy (związku gmin).

§ 12.

1. Minister Skarbu Rzeszy jest władny do wydania rozporządzeń i zarządzeń, niezbędnych do wykonania postanowień tego rozdziału.

2. Zasady konwersji ustali Biuro Konwersyjne. (J. S.)

Poradnik.

Wystawianie weksli na pokrycie wydatków budżetowych.

Pytanie: Magistrat pewnego miasta zapytuje: Czy na wydanie weksla przez Magistrat z własnego wystawienia na pokrycie wydatku budżetowego potrzebna jest uchwała rady miejskiej?

Odpowiedź: Celem znalezienia odpowiedzi na powyższe pytanie należy uprzednio dokładnie sobie uprzytomnić istotę weksla.

Wydanie przez magistrat weksla z własnego wystawienia, czyli weksla własnego, na pokrycie wydatku budżetowego, stanowi kredytowe wyrównanie cudzej należności, a sam weksel jest kredytowym środkiem zapłaty, zastępującym pieniądź aż do dnia terminu płatności weksla. Weksel więc w istocie stanowi formalne odroczenie zapłaty gotówkowej do ściśle określonego terminu. Takie pojęcie weksla własnego wynika zresztą z art. 99 rozp. Prezydenta Rzplitej z dnia 14 listopada 1924 r. o prawie wekslowem, w myśl którego weksel jest *przez zezwolenie bezwarunkowem zapłaty*

oznaczonej sumy w oznaczonym miejscu i oznaczonym czasie. Przez cesję (żyro) umożliwiony jest obieg weksla, co czyni z weksla surogat pieniądza.

Wydając więc weksel na pokrycie wydatku budżetowego, magistrat wekslem *placi* i przytem żadnego nowego zobowiązania nie zaciąga, bowiem gdyby nie wydał weksla a dany wydatek skutecznił bez żadnego pokrycia, to niepokryty rachunek stanowiłby również zobowiązanie. Rada miejska zaś uchwalivszy budżet, tem samem upoważniła magistrat do uskuteczniania wydatków budżetowych bez względu na formę, w jakiej ma się ono odbywać (wykonanie gotówkowe lub kredytowe).

W praktyce często identyfikuje się wydawanie przez magistraty weksli własnych na pokrycie wydatków budżetowych z zaciąganiem pożyczek krótkoterminowych i z tego powodu powstają wątpliwości co do potrzeby lub zbędności wyjednywania uchwał rady miejskiej na wystawianie weksli. Jak z powyższego wyjaśnienia wynika, identyfikowanie weksli własnych, użytych jako

środka zapłaty, z pożyczkami krótkoterminowymi byłoby mylne. Weksel może mieć wprawdzie charakter pożyczki krótkoterminowej, ale tylko w tym wypadku, gdy został wydany jako zabezpieczenie tej pożyczki; wówczas nie jest środkiem zapłaty i surrogatem pieniądza, gdyż nie może być puszczoney w obieg przez wierzyciela.

Zarówno dekret o samorządzie miejskim z d. 4 lutego 1919 r. (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 140), ordynacja miejska z r. 1856 obowiązująca w b. zab. pruskim, rozp. Kom. Gen. Ziem Wschodnich z dn. 14 sierpnia 1919 r. (Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr. 12, poz. 99), jak również ustawa o tymcz. uregulowaniu finansów kom. z dn. 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747) nie zawierają żadnych przepisów co do potrzeby wydawania uchwał rady miejskiej na wydawanie omawianych weksli, natomiast przewidują potrzebę takich uchwał na zaciąganie pożyczek długo- i krótkoterminowych.

Z powyższych względów należy zatem uznać, że magistrat zasadniczo ma prawo bez specjalnej uchwały rady miejskiej wydawać weksle własne na pokrywanie wydatków budżetowych.

Dla całości odpowiedzi należy nadmienić, iż rada miejska, będąca organem kontrolującym, może jednak z tych czy innych powodów powziąć uchwałę, określającą wysokość sumy, do której magistrat może wydawać weksle, co nawet dla prawidłowej gospodarki finansowej jest bardzo wskazane. Zasadniczo bowiem budżet powinien być wykonywany w sposób gotówkowy i do tego trzeba bezwzględnie dążyć. Nie może być uważana za prawidłową i pomyślną taka gospodarka finansowa, gdy magistrat pokrywa z reguły wydatki budżetowe weksłami, nie zwracając uwagi na wysokość wpływów budżetowych i, nie wykazując dostatecznej aktywności w ściąganiu dochodów budżetowych. Doprowadza to do rażącej dysproporcji w wykonywaniu budżetu po stronie wydatków i dochodów, co pociąga za sobą nadmierne zadłużenie się miasta w formie wydanych weksli i niepokrytych ra-

chunków oraz straty na odsetkach i blankietach wekslowych. Dlatego też Związek Miast Polskich zajął w swoim czasie stanowisko, iż należałoby unormować postępowanie przy wystawianiu przez miasta weksli i ustalić dopuszczalną wysokość zadłużenia wekslowego łącznie z zadłużeniem krótkoterminowym w odpowiednim stosunku do dochodów budżetowych. (p. Samorząd Miejski Nr. 9 z r. b., str. 502).

Dodatek ekonomiczny dla mężatek.

Pytanie: Magistrat pewnego miasta za-
pytuje, czy mężatce, stałej pracownicy magistratu, której mąż utracił posadę, przysługuje prawo do dodatku ekonomicznego na dzieci i jeśli tak, to ze względu na pobieranie przez męża zasiłku z tytułu bezrobocia z Z. U. P. U., od jakiej daty należy jej ten dodatek wypłacać.

Odpowiedź: Wykładnia art. 4 ustawy uposażeniowej z dn. 9.X.1923 r. (Dz. Ust. Nr. 116, poz. 924) o dodatku ekonomicznym, zawarta w okólniku Min. Skarbu z dn. 24.X.1927 r. D. III. 2705/I stosuje się również do uposażeń funkcjonariuszów komunalnych, a to zgodnie z treścią postanowienia § 1 rozp. P. R. z dn. 30.XII.1924 r. (Dz. Ust. Nr. 118, poz. 1073), który to paragraf wspomniany art. 4 wymienia. Ponieważ w myśl tego okólnika powodem utrzymywania dzieci przez funkcjonariusza-kobietę, może być m. in. pozostawienie męża bez pracy, przeto pracownicy magistratu należy się dodatek rodzinny na dzieci.

Dla rozstrzygnięcia kwestii od jakiej daty przysługuje tej pracownicy wspomniany dodatek, miarodajne są postanowienia art. 34 i 35 rozp. P. Rzplitej z dn. 24.XI.1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. Ust. Nr. 106, poz. 911), które, obok zasiłku zasadniczego dla pozostających bez pracy, przewidują również zasiłek rodzinny na małżonka, dzieci i wstępnych.

Skoro zatem mąż pracownicy otrzymuje zasiłek rodzinny z Z. U. P. U., to dodatek rodzinny powinien, naszym zdaniem, przy-

sługiwać jej dopiero po upływie czasokresu, w którym mężowi jej przysługuje prawo do poboru zasiłku z tytułu bezrobocia.

Uiszczanie przez gminy miejskie opłat drogowych.

Pytanie: Magistrat pewnego miasta za-
pytuje, czy gminy miejskie mogą być pocią-
gane do uiszczania opłat drogowych od
gruntów i przedsiębiorstw miejskich.

Odpowiedź: Ustawa z dn. 10.XII.1920 r.
(Dz. Ust. Nr. 6, poz. 32 z 1921 r.) o budo-
wie i utrzymaniu dróg publicznych nie za-
wiera postanowień, na mocy których zwią-
zki komunalne zwolnione byłyby od uiszczania
przypadających na grunty i przedsię-
biorstwa, stanowiące własność tych zwią-
zków, opłat drogowych. Art. 33 tej ustawy
zwalnia m. in. zakłady i urzędy samorządo-
we jedynie od świadczeń drogowych,
względnie opłat zastępczych, przewidzia-
nych w art. 29 — 32 ustawy.

W omawianej ustawie brak jest również
postanowienia, któreby nie pozwalało na po-
bieranie opłat drogowych na rzecz powiato-
wego związku komunalnego od gruntów i
przedsiębiorstw prywatnych, położonych na
terenie gmin miejskich, wchodzących do te-
go związku.

Zajmowanie stanowisk w magistracie przez powinowatych 1-go stopnia.

Pytanie: Magistrat pewnego miasta w
woj. centralnych zapytuje, czy zięć bur-
mistrza może być pracownikiem magi-
stratu.

Odpowiedź: Dekret o samorządzie miej-
skim z dnia 4 lutego 1919 r. nie zawiera
żadnych postanowień prawnych, któreby za-
braniały powinowatym zajmować stano-
wiska w magistracie. Istnieje jedynie prze-
pis (§ 18 rozp. Min. Spr. Wewn. z dn. 28
marca 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 345)
o niedopuszczalności powierzania jednej oso-
bie funkcji kasowych i rachunkowych, któ-
ry jednak w danym razie nie ma zastosowa-
nia, gdyż nie chodzi tu o kumulację w jednej
osobie czynności kasowych i rachunkowych.

Omawiana kwestja zostanie niewątpliwie
unormowana w przyszłej ustawie o prawach
i obowiązkach pracowników samorządowych
(t. zw. pragmatyce).

Do czasu wydania tej ustawy, miasta na
obszarze b. Królestwa Kongresowego wpro-
wadzają u siebie lokalne statuty służbowe,
w których normują m. in. również i tą
kwestję.

O ile gmina miasta posiada statut
służbowy, to kwestję tę należałoby roz-
strzygnąć zgodnie z odnośniami postanowie-
niami tego statutu.

Biblijografia.

Jan Kościółek, inspektor starostw. Po-
stępowanie przymusowe w administracji.
Łuck 1931. Nakładem autora. Str. 232.
Nadesłany przez autora podręcznik wypeł-
nia dotkliwą lukę w naszej podręcznej li-
teraturze, jaką był brak popularnego i o-
patrzonego komentarzami opracowania roz-
porządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o
postępowaniu przymusowym w admini-
stracji, ustaw pokrewnych i rozporządzeń

wykonawczych. Wobec całego szeregu obo-
wiązków, jakie powyższe rozporządzenie
nakłada na gminy, podręcznik powinien
w znacznym stopniu ułatwić pracę urzę-
dników komunalnych. Wbrew dotychczas
stosowanej praktyce w tego rodzaju opra-
cowaniach, autor nie umieścił komentarzy
do poszczególnych artykułów rozporządze-
nia, lecz podając na końcu tekst rozporzą-
dzenia, oraz kilku rozporządzeń związko-

wych i wykonawczych, zastosował w swej pracy rzeczowy podział. Podręcznik mianowicie składa się z 12 rozdziałów: uwagi ogólne, uprawnienia egzekucyjne, środki przymusowe, władze egzekucyjne, organa egzekucyjne, zasady postępowania, egzekucja świadczeń pieniężnych, kara pieniężna celem przymuszenia, wykonanie zastępcze, przymus bezpośredni, koszty egzekucyjne, egzekucja należności administracyjnych w drodze sądowej. Podręcznik zawiera 12 wzorów pism egzekucyjnych i zakończony jest skorowidzem rzeczowym.

Projekt nowego podziału administracyjnego Państwa. (Materiały Komisji do Usprawnienia Administracji Publicznej przy Prezesie Rady Ministrów. Tom V. Podział administracyjny Państwa. Wnioski Komisji. Warszawa 1931. — 8° str. 169 z mapą. Cena zł. 3.50. Monitor Polski — Dział Handlowy. Miodowa 22).

W nowym tomie „Materiałów“ Komisja dla Usprawnienia Administracji Publicznej przy Prezesie Rady Ministrów publikuje swoje wnioski w sprawach podziału administracyjnego państwa. Tom ten zawiera dwa obszernie elaboraty: ogólne zasady reformy podziału administracyjnego na gminy i powiaty, ujęte w formie tez z obszernym uzasadnieniem do każdej, oraz projekt podziału administracyjnego państwa na województwa wraz z alternatywnym projektem dla województwa lubelskiego i mapą ilustrującą projektowany podział. Wstęp zawiera wyczerpujące informacje o przebiegu i o metodzie prac Komisji nad wnioskami w sprawie podziału administracyjnego państwa i wymienia osoby współpracujące z Komisją w tym zakresie.

Wnioski Komisji, chociaż nie mają charakteru oficjalnych wniosków legislacyjnych i pochodzą tylko od organu doradczego przy osobie Prezesa Rady Ministrów, spotkały się ze zrozumiałych względów z bardzo żywym zainteresowaniem opinii publicznej.

Oficjalne wydanie wniosków Komisji sta-

nowi nad wyraz ciekawą i aktualną lekturę dla wszystkich, ktokolwiek interesuje się sprawami ustroju administracji publicznej, a przede wszystkim sprawą gminy wiejskiej oraz reformą podziału na powiaty i województwa.

Marceli Kycia. „Oświecenia biur“. Nakładem wydawnictwa „Światła i Siły“ organu pol. Związku przedsiębiorstw elektrycznych. Warszawa 1931 r.

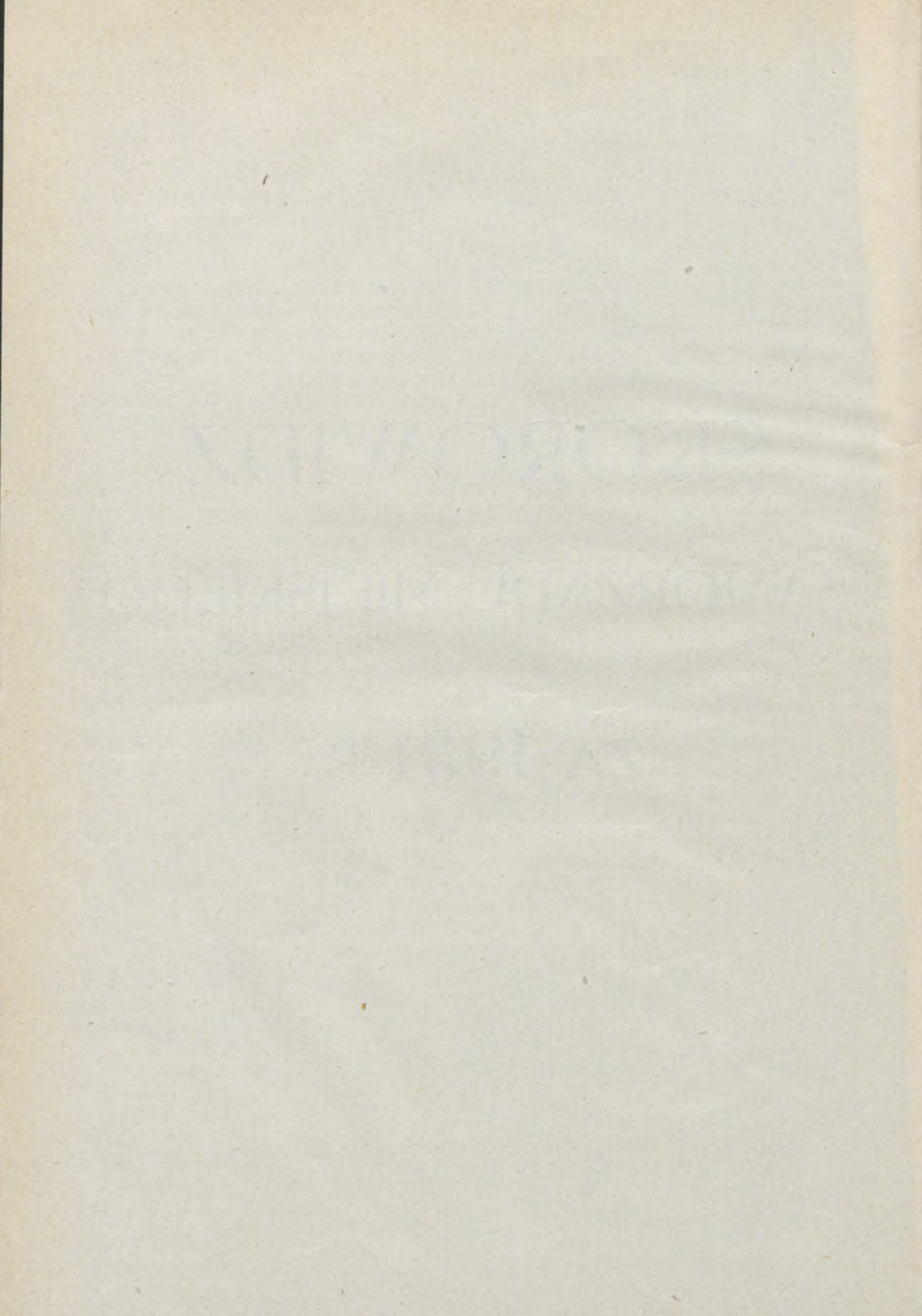
Celowo opracowana i fachowo ujęta broszura, bodajże jest pierwszą tego rodzaju pracą w naszej literaturze fachowej, traktującej o racjonalnym oświeceniu biur, z pożytkiem dla pracodawcy i z troską o zdrowie pracownika.

Wyszedł z druku 4-ty zeszyt „Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego“. Na treść zeszytu składają się Artykuły: „Ogólne uwagi o proj. prawa małżeńskiego“ — prof. Ig. Czuma; „Czy potrzeba w Polsce układać nowe prawo hipoteczne“ — not. St. Bzowski; „Istota kryzysu światowego“ — prof. E. Taylor; „Kapitały obce w życiu gospodarczym Polski“ — Z. Pietkiewicz. — Przegląd piśmiennictwa: 37 recenzji i sprawozdań krytycznych z zakresu prawa, ekonomji i socjologii oraz bogata bibliografia odnośnej literatury polskiej i obcej. — Przegląd prawodawstwa: Zobowiązania międzynarodowe Polski, przez prof. J. Makowskiego. — Kronika ustawodawcza. — Sądownictwo: Przegląd orzecznictwa karnego i cywilnego Sądu Najwyższego dla wszystkich ziem polskich, Orzecznictwo Najwyższego Trybunału Administracyjnego. — Kronika gospodarcza, socjalna i samorządowa.

SKOROWIDZ

„SAMORZĄDU MIEJSKIEGO”

ZA 1931 R.

ARTYKUŁY, ROZPRAWY.

	Nr.	Str.
Brzeziński Wacław: Miasta a reforma podziału administracyjnego Państwa	16/17	893
Dr. Dalbor Władysław: W sprawie projektowanego wzmocnienia nadzoru państwowego nad samorządem.....	19	1033
— Interesy ludności w związku ze znoszeniem powiatów	24	1348
D. W.: W sprawie statutu Zw. M. P.....	1	18
E.: Międzynarodowe Targi Wschodnie.....	14/15	821
Arch. dypl. Inż. Feliński Roman: Urbanistyczne zasady rozwoju Berlina i polityka mieszkaniowa Niemiec.....	9	492
Gajewski Wacław: Województwo stołeczne.....	22	1219
Galasiewicz Celestyn: W sprawie organizacji władzy wykonawczej w samorządzie miejskim.....	16/17	912
Garczyński Tadeusz: Wystawa ruchoma prób i wzorów przemysłu krajowego	11	612
Inż. Glatman Eugenjusz: Elektryfikacja woj. wileńskiego i nowogródzkiego	19	1039
Dr. Gracz Szczepan: Chłodnie rzeźniane z lodem naturalnym	7	345
Grenowski Józef: Państwo a samorząd.....	20	1087
— Prawo wybierania oraz wybieralności do rad miejskich.....	23	1285
Inż. Grossman Wilhelm: Znaczenie postępów techniki drogowej dla rozwoju miast.....	5	222
Honay Karol: Związki komunalne w Austrii wobec kryzysu gospodarczego	21	1141
Ivanka K. Aleksander: Z zagadnień kryzysowych finansów komunalnych	22	1225
Inż. Jarmołowicz Antoni: Sposoby walki z klęską ognia w miastach	14/15	814
Dr. Kieżewicz D.: Zagadnienia sanitarne miast wschodnich	16/17	904
Dr. Łazarowicz Klemens: Zaopatrywanie ludności w wodę	12	682
M. Z.: Plan reformy samorządu Warszawy	1	5
— W sprawie organizacji władzy wykonawczej w samorządzie miejskim ..	3	157
— Na marginesie porządku obrad Zjazdu Miast w Krakowie.....	4	217
— Czego miasta mogą oczekiwać od najbliższej sesji nadzwyczajnej naszego parlamentu	10	549

	Nr.	Str.
— Kwalifikacje i t. zw. zawodowość prezydentów i burmistrzów według obecnego stanu faktycznego w Polsce.....	12	665
— Wyprzedaż majątku miejskiego	13	728
Moszczyński H.: Budżet czy zamknięcie rachunkowe jako podstawa opracowań statystycznych finansów komunalnych.....	6	288
— Ostrożnie z analogjami	24	1355
Olszewski Wacław: Mechanizacja pracy w magistracie....	6	293
Pachnowski St.: Budownictwo mieszkań robotniczych.....	9	486
Pastuszyński St.: Gospodarka finansowa samorządu.....	6	281
Piekarski Ludwik: Z dziejów wodociągów w dawnej Polsce	8	430
Pietkiewicz Zenon: Komunalny system podatkowy.....	13	732
— Apropozycja miast w dawnych czasach	14/15	800
Podwiński Stanisław: Minimum reform w obecnym ustroju gmin miejskich.....	13	721
Porowski Marcei: Nie tędy droga.....	21	1155
Dr. Przeorski Tadeusz: Miasta o własnym statucie w Prusach	24	1335
Rudziński Stanisław: Postępowanie egzekucyjne na majątkach związków komunalnych	21	1144
Salmonowicz Piotr: Sieć chłodnicza w Polsce.....	20	1100
Siwik M.: Reforma rachunkowości komunalnej.....	8	437
— Kalkulacja rentowności przy projektowaniu przedsiębiorstw komunalnych	18	976
Strzelecki Jan: W sprawie organizacji władzy wykonawczej w samorządzie miejskim	2	101
— Reforma organizacji władzy wykonawczej w samorządzie miejskim	11	603
— Uwagi na temat obecnego stanu i koniecznej reformy finansów komunalnych	14/15	791
— O właściwe granice nadzoru państwowego nad samorządem....	23	1282
Tokarski Ksawery: Nowy system meldunkowy w świetle krytycznej oceny	7	355
Trzeciński Aleksander: Zasady gospodarki w przedsiębiorstwach komunalnych	22	1228
W. J.: Na marginesie projektu reformy samorządu m. st. Warszawy	7	362
Dr. Windakiewicz Kazimierz: Perjodyczna odnowa składu osobowego kolegialnych organów ustrojowych w związkach komunalnych	3	164
— Projekt jednolitej ogólnie - niemieckiej ordynacji miejskiej.....	12	670
Wohl Hipolit: Kształcenie urzędników samorządowych.....	5	217
— Zagadnienie budownictwa mieszkaniowego w Polsce.....	8	413
— Zagadnienie finansowania budownictwa mieszkaniowego	10	556
Z. S.: Bezrobocie a samorząd.....	5	231
Dr. Zawadzki Józef: Na marginesie projektów ustaw samorządowych polskich	9	479
— Na marginesie projektów ustaw samorządowych.....	18	967
— Województwo stołeczne czy województwo grodzkie?.....	23	1273

	Nr.	Str.
Z b r o ż y n a S t.: Uprawnienie i racjonalizacja administracji miejskiej	1	18
— Usprawnienie pracy i organizacji biurowej w Niemczech	4	220
— Ze studjów nad organizacją magistratów	23	1294
Zasadnicze postanowienia projektu ustawy o gminie wiejskiej	2	108
Miasta wobec powszechnego spisu ludności w roku bieżącym	21	1165

ZE ZWIĄZKU MIAST.

Memorjały i wystąpienia do władz.

Udział burmistrza (prezydenta) w głosowaniu na posiedzeniach magistratu	1	35
Obowiązek dostarczania przez miasta nauczycielom szkół powszechnych bezpłatnych mieszkań	1	36
Opinia Związku Miast o projektowanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zmianach przepisów o budżetowaniu i rachunkowości w związkach komunalnych oraz o zatwierdzaniu budżetów komunalnych przez władze nadzorcze	2	115
W sprawie interpretacji art. 18 dekretu o samorządzie miejskim	2	121
Ogłaszanie miejscowych przepisów budowlanych dla miast	2	121
Memorjał Związku Miast w sprawie budownictwa mieszkaniowego	3	176
Poparciu przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych akcji Związku Miast w kierunku zwalczania zjazdów regionalnych, poradni prawnej i urbanistycznej	5	244
Zwolnienie samorządów od opłat pocztowych	6	303
Dostarczanie osobom wojskowym kwater przez magistraty miast	6	303
Interwencja Związku Miast w sprawie poprawy finansów miejskich	7	375
Memorjał Związku Miast Polskich w sprawie poprawy finansów miejskich	7	377
W sprawie mienia opuszczonego w czasie wojny	7	379
Memorjał w sprawie t. zw. małej ustawy samorządowej	9	505
O odroczenie spłaty przez miasta pożyczek na zatrudnienie bezrobotnych z r. 1926 i 1927	10	569
Odroczenie spłaty przez miasta pożyczek na zatrudnienie bezrobotnych	11	625
Ograniczenie wydatków miejskich	11	625
Wymiar i pobór państwowego podatku gruntowego na obszarze miast	11	626
Rozgraniczenie obowiązków opiekuńczych związków komunalnych	11	627
Areszty miejskie	12	687
Reorganizacja Studium Administracji Komunalnej przy Wolnej Wszehnicy Polskiej	12	690
Konwojowanie osób przez gminy	13	751
Projekt przepisów miejscowych o zaopatrywaniu w wodę oraz odwodnieniu nieruchomości w osiedlach posiadających wodociąg i kanalizację gminną	14/15	843

	Nr.	Str.
Komunalny podatek od towarów przywożonych drogami żelaznymi....	14/15	844
O wymiar i pobór danin na rzecz powiatowych zw. komunalnych.....	14/15	844
Regulamin czynności Rad miejskich na terenie Wielkopolski i Pomorza	14/15	845
Studjum Administracji Komunalnej.....	16/17	919
Sprawa reformy podatkowej	19	1047
Stanowisko Związku Miast Polskich wobec projektu „małej ustawy samorządowej“	19	1049
W sprawie noweli do rozporządź. Prez. Rzeczypospolitej o ewidencji i kontroli ruchu ludności	20	1108
W sprawie ochrony prawnej związków komunalnych.....	20	1108
Oplaty miejskie za sprawdzanie mięsa przywozowego.....	20	1109
Nowelizacja samorządowych ustaw podatkowych.....	21	1173
Stan gospodarki miejskiej	22	1243
W sprawie projektu ustawy o popieraniu turystyki	22	1245
Kredyty Ligi Narodów na walkę z kryzysem i bezrobociem.....	24	1360
Nowelizacja ustawy o podatku od lokali, od nieruchomości i od placów niezabudowanych	24	1362

Protokoły posiedzeń Zarządu Związku Miast Polskich.

Z dnia 4.XII.1930 r.	1	38
Z dnia 26.III.1931 r.	9	511

Protokoły posiedzeń Komitetu Wykonawczego Zarządu Związku Miast Polskich.

Protokół posiedzenia Komitetu Wykonawczego Zarządu Związku Miast Polskich w dn. 3.II.1931 r.	6	308
Narada z posłami i senatorami — samorządowcami w sprawie poprawy finansów miejskich	7	375
Druga konferencja Komitetu Wykonawczego Zarządu Związku Miast z posłami i senatorami — samorz. w sprawie poprawy finansów miejskich	9	499
Protokół posiedzenia Komitetu Wykonawczego Zarządu Związku Miast Polskich w dn. 17.IV.1931 r.....	11	628
Protokół posiedzenia Komitetu Wykonawczego Zarządu Związku Miast Polskich w dniu 10 września 1931 r.....	21	1180

Sprawozdania z działalności i posiedzeń komisij Zarządu Zw. M. P. i Kół Miast.

Posiedzenie Komisji Ustrojowej Zarządu Zw. M. P.	3	175
Sprawa podatku krajowego w województwie poznańskim.....	4	231
Zjazd Miast Województwa Lubelskiego	4	233
Z Koła Miast Małopolski i Śl. Cieszyn.....	5	246
Zjazd Koła Miast Woj. Białostockiego w Grodnie.....	5	246
Ze Zjazdu Koła Miast Woj. Białost.	6	306

	Nr.	Str.
Posiedzenie Zarządu Koła Miast Wielkopolski.....	7	380
Posiedzenie Komisji Zarządu Związku Miast dla sprawy ustroju gmin miejskich	7	380
Zjazd Gmin Woj. Śląskiego	10	571
Walny Zjazd delegatów Koła Miast Wielkopolskich 28.IV.1931 r. w Po- znaniu	11	627
II Zjazd Miast Woj. Wileńskiego i Nowogrodzkiego w Baranowiczach	12	621
Samorządowa komisja zdrowia publicznego	13	753
Komisja Urbanistyczna	13	753
Nadzwyczajne walne zgromadzenie Związku Gmin Województwa śląskiego	13	754
Z komisji urbanistycznej Związku Miast	14/15	845
Gospodarczy zjazd miast woj. Poznańskiego i Pomorskiego w Tczewie i Gdyni 2 — 3 lipca 1931 r.....	14/15	846
Akcja Zw. M. w kwestji usprawnienia przemysłu bekonowego w Polsce	16/17	917
Z komitetu wykonawczego zjazdu statystyków miejskich	19	1046
Komisja do spraw przemysłu bekonowego.....	19	1046
Z Koła Miast woj. Białostockiego	19	1048
Z Koła Miast Pomorskich	20	1112
Samorządowa Komisja Zdrowia Publicznego	21	1169
Konferencja w Związku Miast Polskich w sprawie bezrobocia	21	1179
Z Koła Miast Wielkopolski	21	1180
Konferencja w Związku Miast w sprawie bezrobocia	22	1246
Zjazd Delegatów Koła Miast Wielkopolski	22	1252
Z Samorządowej Komisji Zdrowia Publicznego. (Sekcja czyszczenia miast).	23	1307
Walne Zebranie Koła Miast Wielkopolski	23	1306
Konferencja w sprawie organizacji Centralnej Opery Polskiej	24	1370
Protokół posiedzenia Komisji Ekonomicznej z 4.XII.1931 r.	24	1370

Komunikaty i cyrkularze.

Udział miast niewydziałonych we wpływach powiatow. zw. komun. z opłat drogowych	1	37
W sprawie Zjazdu Miast	2	115
Rozpoczęcie prac przez Samorządową Komisję Zdrowia Publicznego ..	2	118
Uruchomienie Poradni Urbanistycznej przy Związku Miast.	2	119
Terminy ogłaszania przetargów	2	120
W sprawie Zjazdu Miast.	3	174
Kontakt Związku Miast z grupą samorządową posłów i senatorów....	3	174
Ze Zjazdu Miast.	5	244
Z Państwowej Rady Ochrony Przyrody.	5	245
Sam. Komisja Zdrowia Publicznego, utworzona przez Związek Miast i Związek Powiatów.	6	305
W sprawie działalności kas bezprocentowych — pożyczek p. n. „Gemi- lus - Chesed“	6	305

	Nr.	Str.
Przeniesienie biura Związku Miast Polskich	7	374
Poparcie działalności Polskiego Touring - Klubu	7	374
Gospodarka miast w świetle liczb (również w następnych numerach). .	8	441
Poradnia Samorządowej Komisji Zdrowia Publicznego	8	442
Dar Narodowy na szkolnictwo polskie zagranicą	8	443
Do Zarządów Miast. (w sprawie powodzi na Wileńszczyźnie).	9	498
Komisja opiniodawcza dla rozdziału dotacyj związkom komunalnym z Państw. Funduszu Drogowego	10	569
Z Państwowego Funduszu Drogowego.	10	570
Wynagrodzenie notariuszów za wymiar i pobór podatku komunalnego od zaprotestowanych weksli	11	623
Ulice miast polskich imienia mężów stanu Amer. Północnej.	11	624
Uruchomienie oddziału lustracyjnego w Związku Miast Polskich.	11	624
W sprawie mienia opuszczonego w czasie wojny.	12	687
Dane o składzie osobowym zarządów miejskich.	13	747
Pożyczki i zapomogi z Komunalnego Funduszu Pożyczkowo - Zapomo- gowego	13	748
Ustawa o popieraniu turystyki.	13	754
Nowelizacja ustawy o tymcz. uregul. fin. komun.	14/15	839
Wykaz zobowiązań miast	14/15	840
Zapomogi z komunalnego funduszu Pożyczkowo - zapomogowego.	14/15	841
Lustracja miast.	14/15	842
Zjazd miast woj. warszawskiego.	18	1000
Zbiór uprawnień na zakłady elektryczne.	19	1045
Zjazd miast woj. warszawskiego.	20	1106
Spis pracowników miejskich.	20	1107
Międzynarodowa statystyka komunalna.	20	1111
Miesiąc propagandy śląska	21	1179
W sprawie poboru podatku ładunkowego.	22	1243
Sprawa prowadzenia opery.	23	1307
Kredyty Ligi Narodów na walkę z kryzysem i bezrobociem.	23	1304
Film urbanistyczny.	23	1304
Posiedzenie Zarządu Związku Miast Polskich	24	1358
Likwidacja miejskich dzierżaw wieczystych	24	1358
W sprawie wypłacania b. funkcjonariuszom komunalnym zaopatrzeń emerytalnych	24	1359
Zadłużenie miast	24	1368
Budżety i niedobory miast	24	1369
Międzynarodowy Kongres Miast w Londynie w maju 1932 r.	24	1372

Referaty na Międzynarodowy Kongres Miast w Londynie w maju 1932 r.

Sposób urzędowania samorządów (związków komunalnych).	16/17	922
Sposób urzędowania samorządów (związków komunalnych) c. d.	18	1002
Przygotowanie i udoskonalanie urzędników miejskich.	19	1061

GOSPODARKA MIAST W ŚWIETLE LICZB.

Inowrocław	4	227	Wilno I.	13	737
Krośniewice	18	990	Wilno II.	14/15	827
Łowicz	11	619	Włocławek I.	6	297
Rawicz	21	1203	Włocławek II.	7	368
Równe	22	1243	Zgierz.	3	170
Tomaszów Mazowiecki	1	25	Żywiec.	5	235

ORZECZNICTWO NAJW. TRYB. ADM. I SĄDU NAJW.

Zakres uprawnień władzy nadzorczej (zmiana miejsca postoju furma- nek podczas targu).	1	63
Oplaty alienacyjne od sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji	2	129
Uprawnienia władzy nadzorczej przy zatwierdzaniu budżetów związków komunalnych (ustanawianie zarządu i sposobu użytkowania majątku gminy).	3	189
Odprawy pracowników komunalnych.	4	240
Zwolnienie budynków od podatku domowo - czynszowego nie dotyczy komunalnego podatku budowlanego.	4	241
Uprawnienia władzy nadzorczej przy zatwierdzaniu budżetów zwią- zków komunalnych (opłaty rogatkowe na podstawie dawnych przywilejów).	5	254
Obowiązek ubezpieczenia od wypadków pracowników rzeźni miejskiej.	6	315
Pobieranie od gmin odsetek zwłoki przy ściąganiu kosztów leczenia..	6	316
Opodatkowanie placów budowlanych.	7	392
Obowiązek gmin dostarczania kwater wojskowym w służbie czynnej...	8	452
Bierne prawo wyborcze do Rad miejskich w Małopolsce.....	9	529
Niedopuszczalność drogi sądowej o zwrot podatków.	9	530
Podział majątku gminnego pomiędzy poszczególne części gminy.....	10	579
Oplaty za czyszczenie ulic.	11	637
Oplaty alienacyjne od sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji....	11	638
Zakres uprawnień władzy nadzorczej przy zatwierdzaniu budżetów związków komunalnych (ustanowienie stróżów nocnych na mocy ust. 64 dekretu z 4.II.1919 r. o samorządzie miejskim).	12	698
W sprawie poboru opłat targowych z rynku, stanowiącego własność prywatną.	12	700
Doręczanie pism urzędowych	13	764
Udział w kosztach spółki drogowej.	14/15	859
Zajmowanie i potrącenia zaopatrzeń emerytalnych emerytów komunal- nych za długi prywatne.	14/15	862
W sprawie zwolnienia Banku Gosp. Krajowego od danin komunalnych..	16/17	935
Ponoszenie kosztów opieki społecznej.	18	1013
Komunalny podatek od publicznych rozrywek, zabaw i widowisk.	19	1071
W sprawie opieki społecznej.	20	1118

	Nr.	Str.
Zakres uprawnień władzy nadzorczej przy zatwierdzaniu budżetów komunalnych (określanie wysokości wynagrodzenia ławników i pokrywanie wydatków, związanych z wykon. funkcji nadzorczej.)...	21	1196
Właściwość sądów pracy w sporach o rozszczenia pieniężne pracowników, zatrudnionych w zakładach komunalnych.	21	1198
W sprawie gruntów ornych dla kierownika szkoły powszechnej.	22	1258
Prywatno-prawny charakter stosunku służbowego pracowników komun.	22	1260
Podatek od lokali.	23	1316
Zakładanie gminnych urzędów pośrednictwa pracy	24	1380

PORADNIK.

Sprawy ustrojowe, granice miast, kompetencje Rad miejskich.

Przywrócenie ustroju miejskiego.	6	334
Sposób powoływania zastępców radnych do rady gminnej w miastach, podlegających ustawie galicyjskiej z 1896 r.	7	408
Prezydent miasta — przewodniczącym rady miejskiej.	12	715
Uchwalanie przez rady miejskie kar pieniężnych.	16/17	958
Zmiana granic miasta.	18	1029
Obliczenie większości przy wyborze burmistrza.	19	1083

Członkowie zarządu miasta.

Wykładnia art. 17 dekretu o samorządzie miejskim (.....)	1	93
Uprawnienia zastępcy burmistrza.	2	148
Obowiązek ubezpieczenia w Z. U. P. U. burmistrza i sekwestratorów miejskich.	3	208
Posiadanie koncesji na sprzedaż napojów alkoholowych przez zastępcę burmistrza	4	254
Dodatek komunalny dla członków zarządów miast.	14/15	884

Pracownicy miejscy.

Ubezpieczenie pielęgniarek szpitali publicznych.	2	147
Wynagrodzenie pracowników komunalnych za prace w godzinach nadliczbowych.	3	209
Stosowanie wzorowego statutu emerytalnego.	5	271
Zakres odchyłeń miejscowych statutów emerytalnych od statutu wzor...	6	335
Komunalny dodatek do państw. pod. dochod. od uposażenia prac. K.K.O.	16/17	962
Zaległości w wypłacaniu dodatku mieszkaniowego.	21	1212
Odprawa na wypadek zwolnienia ze służby pracownika miejskiego. ...	21	1214
Zawieszanie w urzędowaniu pracowników miejskich.	22	1269
Zaliczanie lat poprzedniej pracy do wysługi emerytalnej	23	1330

	Nr.	Str.
Ubezpieczenie pracowników komunalnych w kasach chorych.	23	1328
Dodatek ekonomiczny dla mężatek	24	1392
Zajmowanie stanowisk w magistracie przez powinowatych 1-go stopnia	24	1393

Budżet.

Podstawa gospodarki inwestycyjnej w razie braku zatwierdzonego budżetu.	11	661
Budżet dodatkowy	13	782
Wykładanie do wglądu publicznego budżetów dodatkowych.	13	784
Wystawianie weksli na pokrycie wydatków budżetowych	24	1391

Podatki, opłaty, egzekucje.

Sposób obliczania kar za zwłokę przy wpłacaniu danin komunalnych. ..	1	93
Opłaty aljenacyjne.	1	93
Dodatek komunalny do podatku przemysłowego od obrotu P. K. P.	7	408
Odpowiedzialność za sekwestratora.	7	409
Podatek od zbytku mieszkaniowego.	8	471
Podatek od przedstawień w kinach wojskowych.	8	474
Miejski podatek gruntowy.	9	542
Obciążenie sądów i ogrodów w miastach państw. podatkiem od nieruchomości.	9	546
Opłaty za prowadzenie akt. stanu cywilnego.	9	546
Podatek hotelowy w uzdrowiskach.	10	596
Opłaty za postój samochodów zarobkowych oraz podatek miejski od pojazdów konnych.	10	597
Wynagrodzenie notariuszów za pobór komunalnego podatku od zaprotestowanych weksli.	11	659
Ekzekucja kosztów leczenia.	11	661
Wynagrodzenie gmin miejskich za asystowanie ich przedstawicieli przy licytacjach.	11	661
Pobór zaległych opłat drogowych przez miasta wydzielone.	11	662
Opodatkowanie sztyldów i reklam.	12	717
Komunalny podatek od zaprotestowanych weksli.	13	782
Podatek od oświetlenia elektrycznego i gazowego w lokalach piwiarni i cukierni.	14/15	884
Przekazanie gminom podatku wojskowego.	14/15	885
Podatek od placów budowlanych.	16/17	961
Uprawnienie organów komunalnych do sprawdzania ksiąg stacji kolejowych.	18	1029
Wymiar dod. kom. do państw. podatku dochodowego.	19	1085
Podatek od placów budowlanych.	20	1135
Grzywny wymierzane przez burmistrza w postępowaniu karno - administracyjnem.	20	1138

	Nr.	Str.
Ściąganie podatku od osób, zamieszkałych w Gdańsku.	4	255
Obliczanie kosztów egzekucyjnych.	21	1214
Uiszczanie przez gminy miejskie opłat drogowych	24	1393

Opieka społeczna, zdrowotność publiczna.

Zajęcie wpływów z danin kom. przy przymusowem ściąganiu od gmin kosztów leczenia.	3	207
Sprawa zniesienia obowiązku gmin do pokrywania połowy kosztów leczenia członków Kas chorych.	4	255
Obowiązek pokrywania przez miasta części kosztów leczenia członków Kasy Chorych.	14/15	885
Koszty szpitalne i koszty utrzymania wspólnej szkoły.	16/17	960
Koszty leczenia wenerycznych chorych.	16/17	961
Koszty leczenia funkcjonariusza państwowego.	23	1329

Szkolnictwo powszechne.

Kontrola nad wydatkami dozorów szkolnych.	5	273
Obowiązek utrzymywania przez miasta zawodowych szkół dokształcających.	6	333
Dodatek mieszkaniowy dla nauczycieli szkół powszechnych	9	545
Dodatek mieszkaniowy dla nauczycieli	14/15	882
Koszty szpitalne i koszty utrzymania wspólnej szkoły.	16/17	960
Rozporządzanie majątkiem szkolnym.	18	1030
Wpisy szkolne z dzieci pracowników miejskich.	22	1270

Drogi i place.

Pokrywanie kosztów urządzenia i utrzymania ulic miejskich.	1	91
Koszty ułożenia chodników przed nieruchomościami parafjalnemi.	8	474
Dopłaty na ułożenie chodników od nieruchomości kościelnych lub bóżniczych.	10	597
Zapomogi na drogi i mosty samorządowe.	20	1138

Ewidencja i kontrola ruchu ludności.

Rejestry mieszkańców.	8	473
Stwierdzenie obywatelstwa w rejestrze mieszkańców.	8	473
Regulamin czynności biur ewidencji ludności.	10	595

Poręczony zakres działania.

Forma pism prokuratora do władz samorządowych.	2	147
Obowiązek magistratów do delegowania swych przedstawicieli dla asystowania przy licytacjach, urządzanych przez władze celne.	2	149

	Nr.	Str.
Doręczanie przez magistraty wezwań sądowych.	5	271
Doręczanie przez magistrat miasta niewydzielonego nakazów płatniczych na żądanie wydziału powiatowego.	13	783
Wypłacanie odszkodowania za doręczanie pism sądowych.	13	786
Wykonywanie przez urzędy gminne wyroków, wydanych w sądowym postępowaniu cywilnem.	14/15	883

Rachunkowość komunalna.

Memorjałowe księgowanie rachunków.	20	1137
Dzienniki przychodu podatków państwowych.	21	1213
Noty memorjałowe.	22	1270
Księgowanie weksli prolongacyjnych.	23	1328

Różne.

Tryb postępowania przy używaniu P. P. w celu sporządzania protokołów	1	92
Wykonywanie nadzoru nad targami.	1	92
Delegaci na Zjazd Miast.	3	207
Przekazywanie składek przez Z. U. P. U.	5	272
Koszty utrzymania Policji Państwowej.	5	272
Przyznawanie prawa wyłączności i przymusu Miejskiemu Zakładowi Czyszczenia.	6	335
Ubezpieczenie bezrobotnych od wypadków.	7	407
Likwidacja serwitutu.	10	598
Kontroler gospodarki miejskiej.	12	718
Kompetencje Rady i Zarządu K. K. O.	13	785

MIASTA, O KTÓRYCH ZAMIESZCZONO OSOBNE WZMIANKI W KRONICE.

Woj. białostockie:

Augustów — str. 870.
 Białystok — str. str. 247, 249, 250, 264,
 266, 267, 1323, 1324.
 Grodno — str. 1026.
 Ostrów Maz. — str. 1020.
 Suwałki — str. 1265.
 Wołkowysk — str. 770.

Kamienna — str. str. 249, 870, 1209.
 Końskie — str. 459.
 Miechów — str. str. 647, 770, 950.
 Olkusz — str. str. 460, 1075.
 Sandomierz — str. str. 140, 251, 536.
 Słomniki — str. str. 647, 656, 1081.
 Sosnowiec — str. 940.

Woj. krakowskie:

Woj. kieleckie:
 Busko Zdrój — str. 772, 775.
 Czeladź — str. 656.
 Częstochowa — str. str. 1018, 1207.
 Dąbrowa Górnicza — str. str. 247, 1019.

Kraków — str. str. 59, 80, 264, 266, 950,
 1020, 1024, 1077, 1078, 1079, 1266, 1322,
 1323, 1324, 1385.
 Wadowice — str. 326.
 Żywiec — str. 774.

Woj. lubelskie:

Biała Podlaska — str. str. 137, 247, 1384.
 Biłgoraj — str. str. 77, 460, 588, 1131,
 1383.

Janów Podlaski — str. 258.

Lubartów — str. 247.

Lublin — str. str. 139, 141, 143, 199, 650,
 651, 652, 653, 654, 1128, 1386.

Łuków — str. 137.

Międzyrzec — str. 137.

Ostrów Siedlecki — str. str. 262, 263, 539.

Parczew — str. 459.

Radzyń Podl. — str. 245.

Siedlce — str. 323, 460.

Sokołów Podlaski — str. 260.

Włodawa — str. str. 325, 647, 648.

Zamość — str. str. 80, 82, 83, 85.

Woj. łwowskie:

Drohobycz — str. 86.

Łwów — str. str. 79, 80, 82, 83, 84, 85,
 264, 266, 460, 468, 701, 712, 871, 875,
 947, 949, 950, 951, 1076, 1124, 1125,
 1128, 1129, 1322, 1323, 1324.

Woj. łódzkie:

Kalisz — str. str. 196, 201.

Koło — str. str. 1129, 1130.

Konin — str. str. 136, 590, 1206.

Konstantynów — str. str. 873, 874, 877.

Łęczyca — str. 325.

Łódź — str. str. 82, 84, 86, 138, 201, 247,
 327, 328, 465, 591, 874, 948, 1021, 1022,
 1077, 1079, 1127, 1262.

Piotrków — str. str. 200, 461.

Praszka — str. str. 136, 1019.

Tomaszów Rawski — str. str. 67, 197, 536.

Zgierz — str. 81.

Złoczew Kaliski — str. str. 325, 1206.

Woj. nowogródzkie:

Baranowicze — str. str. 245, 775.

Nowogródek — str. 249.

Woj. poleskie:

Kobryń — str. str. 587, 770, 873.

Brześć n/B. — str. str. 323, 873, 950.

Woj. pomorskie:

Brodnica — str. 464.

Gdynia — str. str. 87, 141, 326, 462, 465,
 540, 586, 591, 870, 952, 1074, 1130, 1322.

Grudziądz — str. str. 73, 197.

Kartuzy — str. 249.

Łasin — str. str. 325, 329, 943.

Puck — str. 652.

Starogard — str. 141.

Toruń — str. str. 82, 326, 329, 1019, 1020,
 1021, 1023, 1024, 1025, 1081.

Wejherowo — str. 325.

Woj. poznańskie:

Bydgoszcz — str. str. 79, 137, 201, 264,
 326, 400, 402, 461, 946, 949, 950, 951,
 1206, 1386.

Chodzież — str. str. 260, 266.

Gostyń — str. 246.

Grodzisk Pozn. — str. str. 140, 773.

Inowrocław — str. str. 140, 249, 327, 401,
 943, 944, 945, 1077, 1078.

Jarocin — str. 246.

Krotoszyn — str. 245.

Leszno — str. str. 198, 706, 708, 709, 1080.

Ostrów Pozn. — str. 197.

Poznań — str. str. 79, 80, 82, 85, 136, 264,
 265, 460, 871, 875, 947, 950, 1076, 1078,
 1208, 1265, 1266.

Rawicz — str. str. 323, 1120, 1203.

Śrem — str. 262.

Środa — str. str. 325, 326, 329, 1264.

Szamotuły — str. 260.

Żnin — str. 1264.

Woj. stanisławowskie:

Halicz — str. 401.

Nadwórna — str. 266.

Woj. śląskie:

Bielsko — str. 202.
 Katowice — str. str. 248, 324, 326, 947,
 950, 951, 952, 1021, 1078, 1129, 1265,
 1266.
 Królewska Huta — str. str. 136, 200, 261,
 262, 265, 328, 588, 771, 951.
 Mysłowice — str. str. 539, 586.
 Pszczyna — str. str. 261, 400.
 Rybnik — str. 770.

Woj. tarnopolskie:

Brzeżany — str. 266.
 Tarnopol — str. str. 774, 777.

Woj. warszawskie:

Aleksandrów Kujawski — str. 1324.
 Brześć Kujawski — str. 772.
 Gąbin — str. 461.
 Grodzisk Mazowiecki — str. 565.
 Kałuszyn — str. 78.
 Kutno — str. str. 325, 328, 329, 461, 463,
 464, 875, 1207, 1265, 1267, 1384, 1385.
 Lipno — str. 953.

Łowicz — str. 655.
 Mińsk Mazowiecki — str. 78.
 Mława — str. str. 327, 328, 1267.
 Nasielsk — str. str. 85, 1129.
 Nowy Dwór k/Modlina — str. 141.
 Otwock — str. 538.
 Płock — str. 79.
 Przasnysz — str. 78.
 Rypin — str. 1386.
 Warszawa — w każdym numerze.
 Włocławek — str. str. 138, 140, 245, 539,
 586, 772, 773.
 Wołomin — str. str. 136, 774.
 Wyszaków — str. 1264.

Woj. wileńskie:

Wilno — str. str. 138, 247, 249, 399, 538,
 648, 655.

Woj. wołyńskie:

Kowel — str. str. 260, 264, 265.
 Łuck — str. str. 536, 1383.
 Równe — str. str. 461, 462, 464.
 Włodzimierz Wołyński — str. 323.

KONKURS

Magistrat m. Kalisza ogłasza konkurs na stanowisko

DYREKTORA-ADMINISTRATORA GAZOWNI MIEJSKIEJ

z płacą według VI grupy uposażeń pracowników państwowych, oraz
mieszkaniem służbowym i opałem.

Od kandydatów wymagane jest:

- 1) Obywatelstwo polskie.
- 2) Nieprzekraczalny wiek 45 lat.
- 3) Dyplom inżyniera-chemika.
- 4) Wykazanie się znajomością w prowadzeniu gazowni.

Oferty wraz z życiorysem, uwierzytelnionymi odpisami: dyplomu, świadectw z dotychczasowej praktyki oraz referencjami wiarogodnych osób, należy przesłać do Prezydium Magistratu do dnia **15 grudnia 1931 r.**

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Magistrat miasta Kalisza.

MAGISTRAT M. ŁUCKA OGŁASZA

KONKURS

na posadę architekty miejskiego.

Uposażenie VII stopień służbowy oraz dodatek komunalny.

Warunki:

- a) obywatelstwo polskie,
- b) nieprzekraczalny wiek lat 40,
- c) świadectwo zdrowia wydane przez lekarza urzędowego,
- d) co najmniej dwuletnia praktyka samorządowa względnie państwowa,
- e) dyplom inżyniera architektki,
- f) uprawnienie do kierowania robotami budowlanymi, przewidziane rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16/II 1928 r. o zabudowaniu osiedli (Dz. Ust. R. P. Nr. 23 poz. 202).

Podanie należyćcie udokumentowane wraz z dołączonym życiorysem, własnoręcznie napisanym, należy wnosić do Prezydium Magistratu m. Łucka do dnia 31 grudnia 1931 r. włącznie.

Stanowisko architektki miejskiego nadane będzie narazie prowizorycznie, z temi że po roku pod każdym względem zadawalniającej służby i aplikacji będzie mogła nastąpić stabilizacja z podniesieniem uposażenia.

Burmistrz m. Łucka

T. Ołowiński.

U W A D Z E

Wydziałów Powiatowych, Magistratów i Gmin Wiejskich

POLECAMY :

kartoteki szufladowe systemu Kierownika Biura Adresowego Magistratu miasta st. Warszawy p. S. Korzeniowskiego, które posiadamy stale do sprzedaży.

Kartoteki te zastosowano w Biurze Adresowym miasta stoł. Warszawy.

Ze względu na praktyczność i taniość uznane zostały przez Min. Spraw. Wewn. jako nadające się do użytku nawet najmniejszych gmin wiejskich, jak również magistratów oraz biur adresowych miast większych.

Kartoteka opracowana jest specjalnie dla celów ewidencji i kontroli ruchu ludności (przechowywanie wzorów 1, 2, 3, 4, 3a, 4a, 11 i 12).

Kartoteki do kart rodzinnych (wzór 7) w opracowaniu. Do większych urzędzeń zastosowane będą kartoteki wieloszufladowe, szafkowe wraz ze specjalnymi przystosowanymi stołami operacyjnymi.

Kartoteka wyrabiana jest z metalu - blachy nierdzewiącej, zaopatrzona w suwak i specjalne zamknięcie.

Zamówienia urzędzeń kartotekowych dla większych instytucji wykonane będą pod kierownictwem p. S. A. Korzeniowskiego.

Jednocześnie zwracamy uwagę, iż do racjonalnego operowania kartkami w kartotece są niezbędne palce gumowe w które możemy zaopatrzyć wszystkich interesowanych po skompletowaniu większych ilości zapotrzebowań. Prosimy zatem o nadsyłanie zapotrzebowań w tuzinowych ilościach.

Palec gumowy chroni kartkę od niszczenia oraz ułatwia manipulowanie kartkami w kartotece.

**ZAPYTANIA ORAZ ZAMÓWIENIA PROSIMY KIEROWAĆ
POD ADRESEM:**

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

WARSZAWA, UL. ŚWIĘTOKRZYSKA 13.